

Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

26.04.2022 kl. 9.15

Møterom 546

Innkalles:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)
Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)
Erling Johannes Husabø (a)
Tarjei Ellingsen Røsvoll (b)
Maria Sandtorv Møller (c)
Inga Sofie Refsdal – vara for Amalie Jæger Bentzen (d)
Fredrik Bøhn (d)

Sekretær: Anne Grethe Nielsen

Kontakt: studieutvalget.jurfa@uib.no

ePhorte 2022/334

*Neste møte: 01.06.2022, kl. 09:15 i 546.***Saksliste**

Sak 19/22	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Dagsorden:
Sak 20/22	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 24.02.2022. Godkjent på sirkulasjon den 28.02.2022.
2	Fullmaktsvedtak: a) Endring av undervisningssemester for JUS271-2-D b) Ordgrense på eksamen JUS134 c) Hjelpemidler på eksamen JUS214 d) Ordgrense på obligatorisk kursoppgave i JUS242 Rettergang e) Endring av litteraturliste i JUS296-2-A Law of armed conflicts <i>Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget.jurfa@uib.no</i>
3	Dekanvedtak: a) Dekanvedtak om undervisning på emner innen Etter- og videreutdanning
4	Egenvurdering 2021. <i>Vedtatt på sirkulasjon den 28.03.2022.</i>
Sak 21/22	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	Studiekvalitetsmeldingen 2021
SU uttaler	
2	Kursrapport for JUR601 Innføring i jus for næringslivet
SU uttaler	
Vedtaksaker	
Sak 22/22	Opprettelse av nytt emne: Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations

Vedtaksforslag

Studieutvalget tilrår ovenfor fakultetsstyret at etter- og videreutdanningsemnet «Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations» opprettes som beskrevet i vedlagte emnebeskrivelse, med virkning fra høstsemesteret 2022.

Saken er vedtatt på sirkulasjon den 25.03.2022.

Sak 23/22**Vedtaksforslag**

Unntak for søknadsfristen for særskilt studierett til spesialemnner

Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å gjøre følgende endringer i utfyllende regler ved Det juridiske fakultet § 2-7 «Særskilt opptak til spesialemnner»:

1. Fakultetet tar opp studenter til spesialemnner to ganger i året, gjennom lokalt opptak. *Fristen for slik søknad er 15. august for høstsemesteret og 15. januar for vårsemesteret.*
2. *For studenter som semesteret før har strøket på eksamen i et spesialemnnet, er søknadsfristene for særskilt opptak til samme emne det påfølgende semester 1. september for høstsemesteret og 1. februar for vårsemesteret. Særskilt søknadsfrist gjelder ikke ved frivillig gjentak.*
3. Ferdige Cand.jur. og Master i rettsvitenskap samt jusstudenter fra andre fakulteter/institusjoner som har fullført minst tre års jusstudier får opptak.
4. For øvrige søkere foretas en konkret faglig vurdering av forkunnskaper.

Sak 24/22**Vedtaksforslag**

Ordgrense på obligatoriske kursoppgaver og eksamen

Sak 25/22**Vedtaksforslag**

Emneansvarlig i JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law

Førsteamanuensis Melanie Hack og postdoktor Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund overtar emneansvaret i JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law fra høstsemesteret 2022.

Sak 26/22**Vedtaksforslag**

Nytt engelsk spesialemnne i «Law, Regulation, and Technology»

SU oppfordrer fakultetsstyret til å opprette spesialemnnet JUS298-2-A Law, Regulation, and Technology, med virkning fra høstsemesteret 2022.

Sak 27/22**Vedtaksforslag**

Nytt norsk spesialemnne i «Domsanalyse og domsskriving»

SU oppfordrer fakultetsstyret til å opprette spesialemnnet JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving, for en prøveperiode på to år.

Sak 28/22**Vedtaksforslag**

Eksamens- og aktivitetsplan for studieåret 2022/23

Eksamens- og aktivitetsplanen for 2022/23 vedtas som foreslått.

Sak 29/22**Vedtaksforslag**

Emneansvarlig i JUS397 Masteroppgave (forskerlinje)

Professor Anne Marie Frøseth fratrer som emneansvarlig for JUS397 Masteroppgave (forskerlinjen).

Sak 30/22**Vedtaksforslag**

Endring av litteraturliste i JUS261-2-A Konfliktmegling

Litteraturlisten endres i overensstemmelse med forslaget fra emneansvarlig.

Sak 31/22**Vedtaksforslag**

Ny strategi for Det juridiske fakultet 2023-2030

Forslaget til organisering av strategiarbeidet godkjennes i tråd med de kommentarer som kom frem i møtet.

Eventuelt

Halvard Haukeland Fredriksen
Leder

Anne Grethe Nielsen
Sekretær

Egenvurdering 2021: Masterprogrammet i rettsvitenskap, UiB

---

1. Generelt om studieprogrammet og Studieutvalgets oppfølging i 2021

Studieutvalget har behandlet følgende rapporter og evalueringer i 2021:

- DBH-rapportering
- Kontrollkommisjonsrapporter
- Klagenemndvedtak
- Studiebarometeret
- SHOT: Studentenes helse og trivselsundersøkelse
- Kandidatundersøkelsen
- Om semesterstart og fadderuken
- Årlig egenvurdering – emneansvarlige
- Oppsummering av opptakene i våren 2021 (JUSVALG, INTL-JUS og POSTMAJUR)

Gjennom omfattende innrapportering av ulike saker og tiltak som gjelder studiet, anser vi at Studieutvalget har et godt grunnlag for å følge opp studiet.

2. Emneevalueringer fra de emneansvarlige

Emneevalueringene for 2021 bærer preg av koronapandemien, herunder en del omlegging av undervisning og vurdering. Mye undervisning måtte gjennomføres digitalt, og i flere emner ble vurderingsformen endret til skoleeksamen hjemme. Til tross for dette melder de fleste emneansvarlige om at digital undervisning har fungert, og at emnene fungerer i sin helhet. I høstsemesteret 2021 ble det faset inn ny studieordning på 1. studieår og i studieåret 2021/22 går emnene på 2. studieår for siste gang. Emnene på studieordningen av 2003 har likevel blitt evaluert planmessig, og evalueringene brukes aktivt i oppbygging av de nye emnene.

Slik vi kan vurdere det er det ikke gjennomført eller planlagt gjennomført endringer på emnenivå som vil påvirke helheten i programmet.

Vi viser i øvrig til vedlegg 1: Gjennomførte emneevalueringer i V21 og H21 samt uttalelser fra studieutvalget.

3. Vurdering fra eksterne fagfelle

Fakultetsstyret oppnevnte to eksterne fagfeller i sak 76/19, Professor Torbjörn Andersson og førstelagmann Magni Elsheim. De mottok bestilling fra Studieutvalget (sak 63/20) i mai 2020 med mulighet til å levere først i 2021. Rapporten ble oversendt studieutvalget i mai 2021. Fagfellene har undersøkt om det er samsvar mellom emnenes beskrivelse av studentenes kvalifikasjoner ved avslutningen av emne (læringsutbytte) og eksamensoppgavene som blir gitt for et utvalg emner på studieprogrammet. I rapporten kommer det frem flere gode, konkrete innspill som er tatt med

videre til de emneansvarlige for de ulike emnene som ble vurdert. Gitt det omfattende materiale de har vurdert, er vi stadig i gang med oppfølgingen av rapporten. Ny bestilling til de eksterne fagfellene for 2022 ble behandlet av studietutvalget i februar 2022. Frist for den nye rapporten er satt til 1. desember 2022.

4. Planlagte eller gjennomførte endringer på emnenivå som påvirker helheten i programmet

Det juridiske fakultet har høsten 2021 påbegynt innfasingen av en ny studieordning.

Implementering av ny studieordning medfører endringer i rekkefølgen på fagene samt en del endringer av fagenes sammensetning og oppbygning. Vi viser til beskrivelsen i studiekvalitetsmeldingen 2020:

«Fakultetets reviderte studieordning iverksettes suksessivt fra og med høsten 2021. Dette betyr at fakultetet i 2021 starter opp det første studieåret av den reviderte studieordningen, og at dette kullet vil være det første som gjennomfører alle studieårene i revidert ordning. Studentene som er tatt opp på dagens studieordning (siste kull ble tatt opp i 2020) fullfører i dagens studieordning. Ettersom det dermed vil ta noen år før alle studieårene på den nye studieordningen har blitt utprøvd, anser vi det som naturlig å foreta en full evaluering av programmet først når alle de fem årene har vært gjennomført i ny ordning.»

Studietutvalget har som programleder ansvaret for å påse at eventuelle endringer i emnene er i tråd med programmets læringsutbyttebeskrivelse. Videre skal Studietutvalget følge opp de nye emnene med evalueringer, både for å følge opp hvordan de ulike elementene i det enkelte emne fungerer, men også for å følge opp hvordan studieordningen fungerer i sin helhet.

Studietutvalget har også ansvar for å løpende sikre at den enkelte emnebeskrivelse er i tråd med kvalifikasjonsrammeverket og er innenfor den arbeidsbelastning som antall studiepoeng tilsier¹.

5. Oppfølging av Studiebarometeret

Svarprosenten på studiebarometeret for 2021 for vårt fakultet er dessverre lav, kun 26 % har besvart spørreundersøkelsen. Overordnet scorer masterstudiet i rettsvitenskap godt på de fleste områder, og over det nasjonale snittet på mange områder. Vi ser imidlertid at studenter på det to-årige masterprogrammet for studenter som allerede har en treårig bachelorutdanning i juss fra et annet lærested gjennomgående er mindre fornøyd med studiet enn studenter som er tatt opp på det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap. Ettersom opplegget på det to-årige masterprogrammet er identisk med fjerde og femte studieår på det femårige masterprogrammet, er det nærliggende å anta at studentenes vurdering er knyttet utfordringene med å komme inn i et etablert studentmiljø i en ny by.

---

¹ Ifølge retningslinjer fra Universitets- og høyskolerådet (UHR) og den internasjonale ECTS-skalaen tilsvarer 1 studiepoeng en normal arbeidsbyrde på mellom 25 og 30 arbeidstimer. En tommelfingerregel er at halvparten av tiden skal være satt av til egenstudier, fordi studenters læring først og fremst skjer i forkant og etterkant av den enkelte undervisningsøkten.

Studieprogrammet scorer under det nasjonale snittet – samme score som i 2020 – for «Det sosiale miljøet blant studentene på studieprogrammet», mens «Det faglige miljøet blant studentene» scorer høyere enn i fjor, og høyere enn det nasjonale snittet. På 1. og 2. studieår ser vi at studentenes arbeid i grupper under veiledning og oppfølging fra en viderekommen student bidrar positivt både faglig og sosialt, men også at man savner muligheten til å møtes på campus.²

«Miljøet mellom studenter og faglig ansatte på programmet» får også dårligere score enn det nasjonale snittet, og dårligere enn det sosiale miljøet blant studentene. Det er nærliggende å se det i sammenheng med betydelig grad av digital undervisning det siste året, men også det svært dårlige forholdstallet lærer: student på fakultetet.

Vi scorer også dårligere enn det nasjonale snittet på «medvirkning», det vil si i hvilken grad studentene opplever å ha mulighet for å gi innspill på innhold og opplegg i studieprogrammet. På dette punkt er det klart at fakultetet må jobbe med å informere studentene bedre om de betydelige påvirkningsmuligheter som de har gjennom sine valgte representanter, gjennom emneevalueringer og på annet vis.

Studieprogrammet er i år igjen under nasjonalt snitt for «Tilknytning til arbeidslivet». Her kan forklaringen være at vi ikke har praksis som en obligatorisk del av studiet. Det er imidlertid også grunn til å tro studentene ikke er oppmerksomme på hvor praksisnær undervisningen vår faktisk er. For eksempel med en utpreget praktisk rettet undervisningsmodell med samarbeid i grupper om å løse ulike praktikumsoppgaver. At nær sagt samtlige studenter får relevant jobb etter å ha fullført studieprogrammet viser i alle tilfelle at studentene har den skoleringsen de trenger for å være attraktive i arbeidsmarkedet. Så langt fakultetet er kjent med, er arbeidsgiverne som ansetter kandidatene vi uteksaminerer godt fornøyd med den kompetanse de har med seg fra studiet.

Fakultetsstyret satt i fjor³ ned en arbeidsgruppe for arbeidslivsrelevans (sak 82/21) som skal utrede de elementene av direkte og mer indirekte arbeidslivsrelevans som finnes på dagens studieprogram. Vi venter at arbeidsgruppen vil kunne gi svar på om og ev. hvordan vi kan integrere arbeidslivsrelevans på en enda bedre måte enn i dag.

6. Rapporterte utdanningsdata for 2021

Fakultetet rapporterer hvert år kvantitative data til Kunnskapsdepartementet gjennom Database for statistikk om høgre utdanning (DBH). Et utvalg av de rapporterte dataene følger her for at studieutvalget og fakultetsstyret skal være kjent med nøkkeltall for utdanning ved fakultetet. Også tall fra tidligere år er inkludert slik at man kan se utviklingen over tid. Studiepoengproduksjon, antall ferdige kandidater og antall utvekslingsstudenter er av stor betydning for fakultetets økonomi. Rapporterte data gir grunnlag for budsjett 2 år frem i tid.

---

² Basert på årlige evalueringer av arbeidsgruppene på 1. og 2. studieår og rapporter etter samtaletimene.

³ I november 2019 vedtok fakultetsstyret å sette ned en arbeidsgruppe som skulle utrede praksis i rettsstudiet (sak 82/19, saksforelegg og vedtak følger som vedlegg 1 og 2).

Arbeidet med å etablere denne arbeidsgruppen var så vidt kommet i gang da koronapandemien kom til Europa i mars 2020. Etersom alle ressurser måtte settes inn på å omstille til digital undervisning, ble arbeidet med praksis i rettsstudiet lagt til side. Når arbeidet nå skal gjenopptas, mente dekan og fakultetsdirektør at det var riktig at det nyvalgte fakultetsstyret fikk saken til behandling.

På grunn av EUs personvernforordning (GDPR) er statistikk basert på individdata anonymisert i DBH. Dette innebærer at enkelte tall i statistikken presentert nedenfor er avrundet til nærmeste 5. Fakultetet kan ved innlogging få tilgang til de faktiske tallene for UiB, men rapporten her viser statistikken slik den er presentert på DBHs sider, som ligger offentlig tilgjengelig for alle. Tallene som blir presentert i tabellene nedenfor vil dermed avvike noe fra hva som er rapportert i årsrapporter tidligere år.

6.1. Gjennomføringstall

I følge DBH-rapporten «Gjennomføring på normert tid og frafall» var det 44,64 % av studentene som startet på femårig masterprogram i 2016 som fullførte på normert tid, og 12,66 % av studentene falt fra studiet. Dette er det laveste frafallstallet fakultetet har hatt på minst åtte år (DBH-statistikken går kun tilbake til startkull 2008).

Studieprogramnavn	2016			
	2021			
	Startkull	Fullført på norm. tid %	Frafalt %	Studerer %
Integrert masterprogram i rettsvitenskap	465	44,64	12,66	42,7
Sum	465	44,64	12,66	42,7

Tabellen her justerer imidlertid ikke for innpassing. Det vil si at studenter som starter hos oss og allerede har emner som innpasses i studiet, og derfor skal studere kortere enn fem år, vil virke til å trekke opp andelen som rapporteres å ha fullført på normert tid. Før det ble opprettet bachelorprogram i rettsvitenskap som kunne innpasses var gjennomføring på normert tid på omlag 30 %. Samtidig vet vi at flere studenter tar permisjon i løpet av det 5-årige studieløpet; en del av de som drar på utveksling blir et semester forsinket i studiet, og det samme blir de som jobber hos Jussformidlingen m.m. Tabellen må derfor leses med visse forbehold.

Tilsvarende tall for gjennomføring på normert tid på toårig masterprogram fra opprettelsen i 2014 og til og med startkull 2019 har et snitt på 66,1 %, og kun 3,33 % frafall ett år.

6.2. Studenttall

Høsten 2021 var det 2560 registrerte studenter ved fakultetet. 2060 av disse, eller 80,47 %, var registrert på det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap. Det er studenttall i høstsemesteret som rapporteres offisielt. Tilsvarende forholdstall i fjor var 82,33 %.

Studieprogramnavn	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt
Ansatt - Det juridiske fakultet								
Femårig masterprogram i rettsvitenskap				1 895	2 000	2 055	2 050	2 060
Innføring i forvaltningsrett for saksbehandlere i kommunal sektor							40	
Innføring i juridiske emner		15	25	20	30		30	30
Integrert masterprogram i rettsvitenskap	1 810	1 850	1 860					
Internasjonale studenter - Det juridiske fakultet	115	150	165	205	175	170	85	165
Planrett	25	25						
Poststudierett - Det juridiske fakultet	40	65	90	80	70	65	65	45
Rettslig, politisk og økonomisk handlingsrom for kommunal ledelse								30
Særskilt valgemne jus	105	145	155	150	155	150	135	145
Toårig masterprogram i rettsvitenskap	30	60	65	65	70	70	85	90
Sum	2 125	2 305	2 360	2 425	2 500	2 510	2 490	2 560

6.3. Kjønnfordeling

I høstsemesteret 2021 var 1395 av de 2060 studentene på det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap kvinner. Dette utgjør en kvinneandel på 67,72 %. Tilsvarende var kvinneandelen på det toårige masterprogrammet i rettsvitenskap 57,89 % (55 av 95⁴). Av innreisende utvekslingsstudenter høstsemesteret, var 63,64 % kvinner (105 av 165). Av det totale antallet studenter ved fakultetet (2560) er kvinneandelen på 66,60 %, opp fra 65,46 % for et år siden.

UiB totalt har en kvinneandel på 59,65 % blant studentene.

Opptak og søkertall for høstsemesteret 2021 ble rapportert til fakultetsstyret i sak 65/21.

6.4. Ferdige kandidater

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall	330	365	350	380	370	420

Antall oppnådde kvalifikasjoner i 2021 var rekordhøyt. Årsaken til dette er sammensatt. Noe skyldes at studenter som ble forsinket på grunn av pandemien klarte å levere masteroppgaven i løpet av 2021, noe at færre studenter dro på utveksling i 2021 og dermed fullførte grad tidligere og noe det høye antallet studenter på 4. og 5. studieår.

6.5. Ferdige jurister ved de tre juridiske fakultetene

	2017	2018	2019	2020	2021
UiO	570	435	325	500	415
UiB	365	350	380	370	420
UiT	110	120	140	130	125

⁴ I tabellen ovenfor er det rapportert 90 studenter på MAJUR-2. Avviket skyldes måten DBH avrunder tallene på, av personvern hensyn.

6.6. Total studiepoengproduksjon

Tabellen viser oversikt over studiepoengproduksjonen i henhold til studieprogrammet hvor emnet primært tilhører. Studiepoengproduksjonen er samlet i såkalte studiepoengsenheter som utgjør 60 studiepoeng, altså normert studiepoengproduksjon per studieår.

Det har vært en trend under Covid-19-pandemien at studentene har produsert flere studiepoeng enn de ellers gjør. For Det juridiske fakultet er årsakene sammensatt. Noe er at studentene har hatt færre distraksjoner fra studiene, noe at det har vært flere skoleeksamener hjemme og noe at færre studenter har dratt på utveksling, samtidig som vi har klart å opprettholde et visst antall innvekslingsstudenter.

	2017	2018	2019	2020	2021
▶					
Studiepoengproduksjon i 60 studiepoengsenheter	Studiepoeng produksjon (60 stp. enh.)	Studiepoeng produksjon (60 stp. enh.)	Studiepoeng produksjon (60 stp. enh.)	Studiepoeng produksjon (60 stp. enh.)	Studiepoeng produksjon (60 stp. enh.)
Sum egenfinansierte emner uten ph.d.-emner, Bergen Summer Research School og EVU	1,725.8	1,765	1,829.96	1,916.68	2,039.03

6.7. Studiepoengproduksjon per student

Beregningen omfatter antall beståtte⁵ studiepoeng for hele året delt på gjennomsnittlig antall registrerte studenter for vår- og høstsemesteret det samme året.

	2017	2018	2019	2020	2021
Femårig masterprogram i rettsvitenskap	50,36	49,86	50,92	53,79	54,13
Toårig masterprogram i rettsvitenskap	51,41	50,38	46,61	49,86	52,62
UiB som helhet	44,25	44,04	43,81	45,64	44,78
Alle universiteter	43,16	45,21	43,10	44,95	44,05
Sektoren som helhet	42,85	42,60	42,61	43,89	42,92

6.8. Karakterfordeling

Alle karakterer, uavhengig studentkategori/studienivå inkludert masteroppgaver⁶

⁵ Gjelder studiepoeng bestått for første gang. Gjentak av bestått eksamen teller ikke med her.

⁶ Det er i tidligere egenvurderinger rapportert karakterfordeling hvor masteroppgaven ikke er inkludert. Denne statistikken er ikke lenger tilgjengelig på DBH. Tallene for 2019 i denne rapporten vil derfor avvike fra tall rapportert tidligere år.

Karakterer for alle emner i masterstudiet i rettsvitenskap utenom masteroppgaver	A	B	C	D	E	F	Totalt
2019	11.85	29.19	39.34	13.8	4.1	1.71	100 %
2020	13.69	31.68	36.06	13.23	3.3	2.03	100 %
2021	13,98	30,81	37,14	12,65	3,43	1,99	100 %

Karakterfordeling masteroppgave*	A	B	C	D	E	F	Totalt
2019	29,13 %	26,43 %	31,53 %	8,71 %	2,4 %	1,8 %	100 %
2020	24,58 %	36,31 %	29,61 %	8,38 %	0,56 %	0,56 %	100 %
2021	34,2 %	31,35 %	24,35 %	8,55 %	1,55 %	0,00 %	100 %

*Samlet for JUS399, JUS396 og JUS397 vår og høst.

6.9. Utvekslingsstudenter

I 2021 var det totalt 295 utvekslingsstudenter ved fakultetet (mot 305 i 2020 og 440 i 2019). Disse fordeler seg på 65 utreisende (ned fra 130 i 2020) og 230 innreisende (opp fra 175). At utvekslingstallene rapportert i 2020 og 2021 er lavere enn tidligere år, skyldes nok restriksjoner og usikkerhet rundt koronapandemien. Studenter rapporteres som utvekslingsstudent i sitt siste utvekslingssemester, dermed vil studenter som er på utveksling hele studieåret 2021/2022 først rapporteres for våren 2022.

Tabellen nedenfor viser de samlede utvekslingsstudentene fordelt på inn/ut og type avtaler⁷.

Utvekslingsstudenter	2017			2018			2019			2020			2021		
	Inn	Ut	Tot.	Inn	Ut	Tot.	Inn	Ut	Tot.	Inn	Ut	Tot.	Inn	Ut	Tot.
Barentsplus	5		5	5		5	5		5						
Bilaterale avtaler	25	100	125	35	95	130	25	125	150	20	50	75	15	25	35
EEA Grants / Norway Grants													5		5
Erasmus +	225	55	280	220	40	260	215	60	275	150	65	215	200	45	245
Fulbright															
Individbaserte avtaler		5	5				5	5	5	5	5	5			
Nordplus	10	5	15	10	5	15	5	5	5	5	5	5			
UTFORSK															

⁷ Summen av kolonne «inn» og «ut» stemmer ikke nødvendigvis med tallet som rapporteres i kolonnen «totalt». Avviket skyldes måten DBH avrunder tallene på, av personvern hensyn.

Sum	260	165	425	270	140	410	245	195	440	175	130	305	230	65	295
------------	-----	-----	------------	-----	-----	------------	-----	-----	------------	-----	-----	------------	-----	----	------------

Mens et flertall av våre utreisende studenter tradisjonelt sett har dratt gjennom fakultetets bilaterale avtaler, ser vi at flertallet de siste to årene dratt gjennom Erasmus+-programmet. Også det store flertallet av innreisende studenter kommer gjennom Erasmus+-programmet. Det siste er uendret fra tidligere år.

Vedlegg 1: Gjennomførte emneevalueringer V21 og H21

JUS290-2-A Comparing Legal Cultures In Europe

Emneansvarlig

Sören Koch

E-post

soren.koch@uib.no

Dette emnet har mer enn én emneansvarlig

- Nei

Kurset/emnet som evalueres her ble avholdt

Vår 2021

Evalueringen gjelder dette kurset/emnet:

JUS290-2-A Comparing Legal Cultures in Europe

Har det blitt gjort endringer i kurset siden forrige gang det ble avholdt? Hvis ja: hvilke?

I år har vi implementert enda flere interaktive elementer i undervisning. Studentene fikk et konkret spørsmål som de skulle diskutere seg imellom på slutten av hver undervisningsenhet. De kunne på frivillig basis levere notater eller løse tanker som faglærerne kommenterte i canvas. Spørsmålet dannede grunnlag for de såkalte masterclassene som har blitt organisert som dialogforelesninger. Monica Naime deltok på de fleste forelesninger og var ansvarlig for en sesjon om akademisk skriving. Hun tok seg også av å kommentere gruppeoppgavene og fungerte som sensor på faget. Monicas viste en strålende innsats og det kan vurderes om Monica på sikt kan ta over kursansvaret for dette faget. Vi har også testet nye interaktive læringsmetoder som bruk av padlet. De fleste endringer er inspirert av studentenes tilbakemeldinger fra tidligere år og mitt ønsket å stadig forbedre undervisningsopplegget med tanke på mer studentaktiv læring. I tillegg måtte vi ta hensyn til at helle kurset ble holdt digitalt på grunn av Covid pandemien. Basert på studentenes og faglærernes tilbakemeldinger samt mitt eget inntrykk fungerte de fleste endringene bra, Gruppen var tydeligvis på en passelig størrelse for å gjennomføre gruppediskusjoner som viste seg som vanskelig å gjennomføre i JUS 134 med opp til 300 studenter.

Kursets struktur

Kurset baserer seg på en kombinasjon av selvstudium, gruppearbeid, gruppediskusjoner, innleveringsoppgaver, selvtests (quiz), student- og faglærertilbakemeldinger og dialogforelesninger i form av interaktive master classes. Dette har vist seg som et godt egnet og balansert undervisningsopplegg som er meget godt egnet til å gi studentene den generelle kompetansen og spesifikke ferdigheter som kommer frem av læreutbytelsesbeskrivelsen. Treamwork fremmes av en gruppeinnlevering samt ulike smågruppediskusjoner. Akademisk skriving har fått en egen sesjon. I tillegg har vi fokussert mye sterkere å vise studentene hvordan en rettslig komparasjon gjennomføres enn i tidligere år. Både den individuelle og gruppe-innleveringsoppgaven og eksamensoppgaven hadde en klar komparativ vinkling. Interkulturell samarbeid og styrking av kommunikasjonsevne samt en økt forståelse for rettskulturelle forskjeller har blitt fremmet både i undervisningen og i gruppearbeidet.

Digitale elementer i kursgjennomføringen

Som sagt har vi brukt en padlet der studentene selv måtte fremme spørsmål som etterpå ble diskutert av faglærerne. På denne måten fikk studentene selv mulighet til å styre innholdet i undervisningen og med dette en viss følelse av eierskap og påvirkning tilpasset til deres individuelle behov og interesser. I tillegg har vi med god suksess brukt spørreundersøkelser og smågruppe diskusjoner i breakout rooms (Zoom).

Litteratur

Med den nye læreboken *Comparing Legal Cultures* utgitt i 2020 (andre og reviderte versjon) har vi etablert et analytisk og pedagogisk rammeverk som er perfekt tilpasset kursets behov og design.

Hvordan vurderer du studentenes arbeidsbelastning i kurset ditt?

Arbeidsbelastning i dette kurset er tilpasset 10 studiepoeng. Selvstudium er nødvendig, men læreboken legger til rette for at studentene får tilgang til all nødvendig informasjon innenfor sidetalls begrensning. Studentene får tilstrekkelig gode tilbakemeldinger underveis.

Forelesninger

Studentene får presentert hvordan en bruker kunnskap om ulike rettskulturer til å gjennomføre en komparativ undersøkelse basert på lærebokens Compass-modell. Ved å strukturere forelesninger som dialogforelesninger med en del interaktive elementer fremmer vi forståelse for faget og underliggende metodiske og teoretiske tilnærminger. Vi har ikke publisert Zoomopptakene, men brukt opptak av tidligere års forelesninger. De nye masterclassene var svært populære blant studentene.

Gruppemøter

Studentene skulle jobbe i lag for å løse en rimelig vanskelig oppgave i lag, oppgaven var å skrive en 'paper' sammen. Vi prøvde å sette sammen disse gruppen slik at hver gruppe besto av studenter fra flere ulike rettskulturer. I tillegg diskuterte de i grupper oppgitte spørsmål for den etterfølgende masterklassen.

Skriftlige oppgaver

Hopp over dette feltet hvis det ikke er arbeidsoppgaver i ditt emne.

Obligatorisk oppgave

se ovenfor, besvarelsene av gruppeoppgaven viste at studentene klarte godt å løse oppgaven innenfor ordgrensen.

Eksamensoppgave og sensorveiledning

Som vanlig har jeg diskutert eksamensoppgaven med mine kollega og medundervisere Andrew Simpson og Robert Taylor, Monica Naime ble også inkludert i år. Eksamen er en hjemmeeksamen, med to alternative oppgaver. Sensorveiledningen ble skrevet av Monica som også var medsensor.

Sensorkorpset

Sensorkorpset består av Monica, Robert, Andrew og meg. De siste har vært med i flere år og er svært erfaren. Monica har vært meget grundig og klarte fort å finne en god følelse for karaktersetting.

Karakterfordeling, strykprosent og frafall

Kandidater oppmeldt: 41

Kandidater møtt: 37

Bestått 15 (100 %)

Karakterfordeling: 11 A, 12 B, 10 C, 3 D, 1 E

Klagesensur og eventuelle kontrollkommisjoner

Ingen klager

Årets digitale tilbakemelding fra studentene

Stort sett positive tilbakemeldinger.

Internasjonalisering

Kurset har et rettskulturell og rettskomparativ design og undervises på engelsk...

Samlet vurdering av kurset, og ev. forslag til tiltak for neste års kurs

Kurset har fungert utmerket bra til og med under Corona-betingelser og som rent digitalt opplegg. Jeg vurderer å integrere forberedende smågruppediskusjoner i selve masterclassen for å sikre enda bedre samarbeid mellom studentene. Gruppeoppgaven kan erstattes med gruppepresentasjoner.

Lokaler og undervisningsutstyr

Bra

Andre forhold som bør kommenteres

Nei

Studieutvalget uttaler:

Studieutvalget takket for evalueringen. Tilbakemeldingene fra de emneansvarlige er viktige for studieutvalgets arbeid som programstyre, med overordnet ansvar for alle emner på masterprogrammet i rettsvitenskap. Også tilbakemeldingene fra spesialemnene er viktige, ikke minst for det pågående arbeidet med reform av 5. studieår.

SU er oppmerksom på at det har vært svært spesielle omstendigheter under koronapandemien, og har lest evalueringen i lys av dette.

SU bemerker at emnet synes å fungere godt, og vil berømme emneansvarlig for fokuset på studentaktive læringsaktiviteter, dialogforelesninger og akademisk skriving. Også det kollegiale samarbeidet om eksamensoppgaven og sensuren av den er forbilledlig, og utarbeidelsen av en egen lærebok tilpasset emnet sikrer forskningsbasert undervisning på en meget god måte.

JUS114 Juridisk metode

Emneansvarlig

Camilla Bernt

E-post

camilla.bernt@uib.no

Dette emnet har mer enn én emneansvarlig

- Nei

Kurset/emnet som evalueres her ble avholdt

Vår 2021

Evalueringen gjelder dette emnet:

JUS114 Juridisk metode

Har det blitt gjort endringer i kurset siden forrige gang det ble avholdt? Hvis ja: hvilke?

I 2020 overtok jeg kurset på relativt kort varsel som kursansvarlig i Erik Monsens fravær, og jeg hadde ikke anledning til å lage en hel forelesningsrekke. Vi gjenbrakte derfor opptak fra 2020, kombinert med at jeg holdt fire forelesninger, hvorav 1 innføringsforelesning, 2 forelesninger om domsanalyse og 1 oppsummeringsforelesning. Dette opplegget gav studentene tilbakemelding om at dels var krevende, dels ikke fungerte så godt av andre grunner. I 2020 laget jeg digitale forelesningsvideoer for alle tema. Videre hadde jeg tre Zoomforelesninger, herunder et oppstartmøte på første dag i kurset, og to spørretimeforelesninger (hver 2x45 min) hhv. midtveis og på slutten av kurset. I forkant av disse kunne studentene sende inn spørsmål, som jeg så forberedte svar på i en tematisk inndelt presentasjon. I tillegg kunne de stille spørsmål på direkten i chaten. Jeg fikk mange spørsmål i forkant, og en del direkte under forelesningen. Studentene var meget godt fornøyd med årets opplegg.

Jeg endret fra to storgruppeoppgaver pr. samling til kun én oppgave pr. gang. Dette fordi samtlige storgruppeledere (meg selv inkludert) mente det var for travelt på storgruppene. Dette viste seg hensiktsmessig. Vi hadde ikke problemer med å fylle tiden. Dette til tross for at studentaktiviteten varierende betydelig fra gruppe til gruppe.

Eksamensresultatet var svært bra. Kun én student fikk ikke bestått. Sensorene rapporterte tilbake om høyt nivå på besvarelsene.

Kursets struktur

Sammensetningen av kursopplegget er gjennomprøvd i flere år, og det har i år fungert bra ut fra rammebetingelsene (herunder at kurset er kort, og den pågående pandemien). Imidlertid har vi på ny studieordning et helt annet opplegg, der metode nå skal undervises gjennom hele semesteret, og integreres i langt større grad med de materielle emnene, blant annet ved at studentene gjennom semesteret gjennomgående skal arbeide med en semesteroppgave (også på ulike måter i gruppeundervisningen). Semesteroppgavens tema vil for mange være analyse av rettskildestoff innen et av de materielle emnene på studieåret (en eller flere dommer, litteratur om en nærmere bestemt problemstilling.)

Nåværende opplegg korresponderer godt med læringsutbyttebeskrivelsen, men det har vært sterkt ønskelig å utvikle metodekurset slik at det blir bedre integrert med de materielle emnene som nevnt. En del studenter har nok betraktet metode som et teorkurs de skal igjennom og lære visse termer. Det er uheldig.

Digitale elementer i kursgjennomføringen

Digital forelesningsrekke i Kaltura, laget i powerpoint med foreleser (C.Bernt) på video i hjørnet. Studentene har vært godt fornøyde.

Tre Zoommøter, alle på 2x 45 minutter, hhv. intromøte og to spørretimer.

Storgruppene foregikk digitalt, og det har den fordel at man kan dele inn studentene i tilfeldige "breakout rooms" for diskusjon av problemstillinger. Hvor godt dette fungerer, vet bare studentene selv. Aktivitet i plenum varierer fra storgruppe til storgruppe, men det er jevnt over tungt å aktivisere studentene.

Jeg er usikker på om arbeidsgruppene gikk digitalt eller fysisk eller begge deler, og har ikke informasjon om hvordan det fungerte, utover at studentene i år som tidligere år jevnt over er positive til arbeidsgruppene som undervisningsform, og da vesentlig mer positive til disse enn storgruppene.

Litteratur

Erik Monsens lærebok er skreddersydd til kurset og vil fortsatt passe på ny studieordning.

Studentenes arbeidsuke er normert til 40 timer i uka iht sentralt regelverk. I lys av dette: hvordan vurderer du arbeidsbelastningen i kurset ditt?

Arbeidsbelastningen må anses passelig. Hvor mye arbeid de har kommet i første rekke an på hvor mye de ønsker å få ut av kurset. Det er selvsagt noen studenter som velger å legge listen lavt siden det er bestått-ikke bestått, men eksamensresultatene var som nevnt gode, noe som tyder på at mange har lagt ned en god arbeidsinnsats.

Kursopplegget blir helt annerledes til neste år, noe som ikke gjør det hensiktsmessig å gå noe dypere inn i vurdering av arbeidsbelastningen i 2021

Forelesninger

Studenter meldte i år tilbake om at jeg forklarer ting på en lettfattelig måte.

Jeg prøver også å legge inn egne eksempler, og da vektlegger jeg at disse skal være enkle å forstå materiellrettslig sett. Noen av eksemplene i boken er nok litt krevende, mens andre er lette å forstå.

Særlig i spørretimene var studentene aktivt deltagende. Jeg fikk svært mange spørsmål på forhånd som jeg la opp spørretimene ut fra (jeg innarbeidet så og si alle student spørsmål jeg mottok i løpet av kurset i spørretimene, slik at alle kunne ha nytte av svarene). Videre var det mange små og store spørsmål på chaten gjennom Zoom-forelesningene.

Studentene har gitt uttrykk for å være takknemmelig for opplegget med spørretimer og at det fungerte godt.

Storgrupper og seminarer

I år la vi opp til at i tillegg til at alle studentene skulle forberede hele oppgaven som var tema for storgruppene (analyse av hhv. en kjennelse og en dom, begge med dissens), delte vi ansvaret for å forberede seg særlig godt på ulike deler av avgjørelsen mellom ulike arbeidsgrupper. Jeg kunne ikke i plenumsgjennomgangen se hvor godt dette hadde fungert på mine grupper, da jeg ikke ville tvinge frem svar fra bestemte grupper og heller lot studentene ta ordet på frivillig basis. Det er imidlertid uansett grunn til å anta at fordelingen hadde en funksjon innad i summegruppene, hvor det presumtvt var studenter fra ulike arbeidsgrupper representert.

Arbeidsgrupper og arbeidsgruppeledere

Jeg har ikke hatt nær kontakt med arbeidsgruppelederne underveis, da det ikke har oppstått nevneverdige

spørsmål og problemer, men jeg ser at studentene på kurset var positive til opplegget i arbeidsgruppene og læringseffekten av dem.

Mitt inntrykk fra møte med arbeidsgrupelederne før kursstart og fra den kontakten jeg har hatt med noen av dem underveis i kurset er at de er dyktige, samvittighetsfulle og fleksible. Det er lett å drive kurset sammen med dem.

Arbeids-/seminaroppgaver (1.-3. studieår: til arbeids- og storgupper, 4. studieår: til seminarer)

Arbeidsgruppeoppgavene har vært brukt i flere år. Jeg har ikke gjort noe med oppgavesettet, da det uansett blir et helt annet opplegg på ny studieordning. Oppgavesettet er så omfattende at arbeidsgrupelederne må dele oppgavene mellom studentene, slik at de ikke besvarer alt. Dette løser gruppelederne på en god måte. Jeg har ikke fått tilbakemeldinger som tilsier at de har få dårlig tid på arbeidsgruppene.

Når det gjelder kommentering, har jeg ikke underkjent noen kommenteringer i år, men det var et par tilfeller som var litt på grensen. At jeg ikke har fått flere tilfeller til kontroll indikerer forhåpentligvis at kommenteringen fungerer relativt bra. Neste år skal dette elementet uansett utgå fra opplegget - hvor det blir muntlig presentasjon og kommentering. Arbeidsgrupeleder skal lese og kommentere studentenes førsteutkast til semesteroppgave. Det er et bevisst valg at studentene for fremtiden skal oppøves til muntlig presentasjon og kommentering i dette kurset.

Arbeidsgruppeoppgavene er i stor grad teorioppgaver. I det nye opplegget skal studentene i stedet jobbe med å utvikle problemstilling for semesteroppgaven og presentere sin semesteroppgave for medstudentene.

Obligatorisk oppgave

-

Eksamensoppgave og sensorveiledning

Oppgaveutvalgsmøte ble avholdt som vanlig. Kursansvarlig skrev oppgaven alene men fikk gode innspill til såvel oppgavetekst som sensorveiledning fra de øvrige medlemmene i oppgaveutvalget.

Det ble gitt domsanalyse i år som flere foregående år.

Jeg fikk ikke tilbakemeldinger eller oppdaget noe som tydet på at det var noe som manglet i sensorveiledningen.

Sensorkorpset

Det er en del sensorer som går igjen. Jeg er usikker på om noen var nye i år. Fristene ble overholdt. Sensorene følges opp med en relativt omfattende sensorveiledning og med nivåkontroll. Nivåkontrollen fungerte etter det jeg kan bedømme godt.

Karakterfordeling, strykprosent og frafall

Kun én kandidat fikk karakteren ikke bestått. De øvrige fikk bestått. Dette er et vesentlig bedre resultat enn i fjor før klage, men da var det flere kandidater som fikk endret til bestått i klagesensuren.

Ettersom dette kun er andre året med bestått/ikke bestått, og det også er siste året med skoleeksamen (hjemme) i dette emnet, er det ikke grunn til å gå nærmere inn i dette. Når semesteroppgave innføres fra neste år, må det gjøres nye erfaringer.

Klagesensur og eventuelle kontrollkommisjoner

Jeg kjenner ikke til at det er kommet noen klage.

Årets digitale tilbakemelding fra studentene

Studentene var jevnt over positive.

Det studentene var minst positive til var storgruppene, og det er en kjent problematikk at det er krevende å få disse til å fungere. Storgruppene skal uansett fullstendig endres til neste år, med semesteroppgavene som gjennomgående tema.

Internasjonalisering

Det er en enkel innføring i internasjonale rettskilder i emnet, og en fremstilling av dette i Monsens lærebok.

Samlet vurdering av kurset, og ev. forslag til tiltak for neste års kurs

Jeg må si meg meget godt fornøyd med årets kurs ut fra rammebetingelsene.

Grunnet at dette er siste gang kurset går, og ingen av de tilbakemeldingene jeg har fått tilsier endringer av de elementene som videreføres, foreslår jeg ingen tiltak her.

Lokaler og undervisningsutstyr

Grunnet covid19 skjedde all undervisning jeg hadde ansvar for digitalt. Zoom fungerer godt.

Andre forhold som bør kommenteres

Jeg vil nevne at siden det var siste år med kurset, besluttet Kari og jeg at det ikke var nødvendig med referansegruppemøte. Hadde jeg visst at det skulle være stor evaluering i dette kurset til tross for at det er endret svært mye på ny studieordning fra 2022, ville jeg selv sagt avholdt slikt møte. Jeg stiller meg imidlertid litt spørrende til om det ville være hensiktsmessig ressursbruk.

Studieutvalget uttaler:

Studieutvalget takket for en grundig evaluering. Tilbakemeldingene fra de emneansvarlige er viktige for studieutvalgets arbeid som programstyre, med overordnet ansvar for alle emner på masterprogrammet i rettsvitenskap.

SU er oppmerksom på at det har vært spesielle omstendigheter under koronapandemien, og har lest evalueringen i lys av dette.

SU bemerker at emnet synes å ha fungert godt SU vil gi særlig honnør til emneansvarlig for den store innsatsen hun la ned både da hun på kort varsel overtok ansvaret for emnet og da hun videreutviklet undervisningen til emnet til det påfølgende studieåret, og er glad for at dette avspeiles i positive tilbakemeldinger fra studentene.

Kurset er nå avviklet og videreføres i ny form på ny studieordning fra studieåret 2021/22. SU merker seg særlig at den gjennomgående erfaringen fra JUS114 er et ønske om å «*utvikle metodekurset slik at det blir bedre integrert med de materielle emnene*» og imøteser denne utviklingen av JUS215 i studieordningen av 2021.

JUS243 Allmenn formuerett

Emneansvarlig

Hans Fredrik Marthinussen

E-post

hans.marthinussen@uib.no

Dette emnet har mer enn én emneansvarlig

- Ja

Emneansvarlig

Roger Magnussen

Kurset/emnet som evalueres her ble avholdt

Vår 2021

Evalueringen gjelder dette emnet:

JUS243 Allmenn formuerett

Har det blitt gjort endringer i kurset siden forrige gang det ble avholdt? Hvis ja: hvilke?

Det har blitt gjort store endringer som følge av pandemien og de begrensningene dette har medført. Det har vært mye innspilling av video, utarbeidelse av nye digitale tilbud (som f.eks. oppgaver) og endring av eksamensform. I det hele er det lite representativt å hente ut av kursopplegget for 2020/2021, som har blitt preget av å gjøre det best mulig ut fra ganske håpløse forutsetninger

Kursets struktur

Kurset er satt sammen av forelesninger, seminarer, obligatorisk oppgave og pensum. Det er bygget opp i bolker med dynamisk tingsrett, pant og konkurs, for å gi studentene en gradvis stigning underveis. Det er også delt opp slik at seminarundervisningen kommer tidlig, fordi faget er vanskelig å få oversikt over uten å jobbe konkret med reelle problemstillinger. Bare slik får studentene tidlig et overblikk over partskonstellasjoner og sentrale hensyn.

Digitale elementer i kursgjennomføringen

I 2021 har alle elementer vært digitale: Digitale forelesninger og seminarer. I tillegg har det vært utarbeidet digitale oppgaver, og en haug med videoinnspillinger, bl.a. gjennomgang av alle seminaroppgavene på video.

Litteratur

Litteratursituasjonen på kurset er tilfredsstillende.

Studentenes arbeidsuke er normert til 40 timer i uka iht sentralt regelverk. I lys av dette: hvordan vurderer du arbeidsbelastningen i kurset ditt?

Det er svært vanskelig å si noe sikkert om arbeidsbelastning. Utgangspunktet er at undervisningen er skalert på en slik måte at det skal være riktig arbeidsmengde, gjennom regulering av antall sider pensum, forelesninger, seminarer osv. Faget har alltid vært ansett krevende og dessuten har det høy status hos

arbeidsgivere, noe som fort kan lede til at mange legger ned en ekstra innsats i faget. Om det betyr at studenter flest jobber mer enn det er lagt opp til fra vår side, er det igjen vanskelig å si noe sikkert om.

Forelesninger

Det har lenge vært et siktemål at forelesningene skal være noe mer enn en oppsummering av fagets materielle sider - altså en kortform av litteraturen. Da Arild Raaheim var inne og vurderte kurset, konkluderte han også med at forelesningene fungerte slik - ikke overlappende med pensum, men et dypdykk i sentrale sider ved fagene som er egnet til å gi mer innsikt. Jevnt over har studentene vært godt fornøyde med forelesninger, men det er en del utfordringer ved digitale videovarianter.

Storgrupper og seminarer

Digitale seminarer har gitt store utfordringer med gjennomføring av seminarer på en god måte. Det er stor variasjon gruppene imellom og en del variasjon i hvordan gruppesamlingene legges opp. Fordi dette kun ble gjennomført for årets kurs, er det begrenset hvor mye nytte det har å gå grundig gjennom erfaringer fra årets opplegg. Min vurdering er at det er sterkt ønskelig å komme tilbake til fysisk undervisning, og neste års kurs er planlagt med det for øye.

Arbeidsgrupper og arbeidsgruppeledere

Ikke aktuelt.

Arbeids-/seminaroppgaver (1.-3. studieår: til arbeids- og storgrupper, 4. studieår: til seminarer)

Oppgavene er grundig bearbeidet og brukt over lang tid. Min vurdering er at oppgavesettet fungerer svært godt til sitt formål.

Obligatorisk oppgave

Obligatorisk kursoppgave ble spesiell ettersom det var en ny eksamensform i år. Det ble lagt vekt på at studentene skulle få testet seg på det som var opplegget for hjemmeeksamenen. Det var, naturlig nok, en god del frustrasjon knyttet til en ukjent eksamensform, men selve den obligatoriske oppgaven fungerte god som et ledd i forberedelsen.

Eksamensoppgave og sensorveiledning

Eksamensoppgaven var i år en nyvinning: Tre dagers hjemmeeksamen og teorioppgave. Bakgrunnen var en vurdering av at "skoleeksamen hjemme" var en svært dårlig løsning, som både var urettferdig overfor studentmassen, risikabel med tanke på god gjennomføring og gode forutsetninger for den enkelte, og (derfor) også urimelig stressende for studentene.

Vi brukte mye tid på oppgaven, og den har vært på sirkulasjon mellom flere involverte på kurset. Tanken var å lage en helt klassisk hjemmeeksamen i tråd med hvordan dette gjøres på andre fakulteter. Bl.a. tok vi utgangspunkt i Raaheims bok "Eksamensrevolusjonen". Tanken var særlig å sikre at studentene skulle måtte gjøre selvstendige valg og at vi dermed fikk ulike besvarelser og sånn sett kunne tillate samarbeid uten at alle oppgavene ble for like. Det ble også lagt vekt på kritiske rettspolitiske vurderinger og evne til selvevaluering som er viktige nivåer for å teste studentenes læring. Utfordringen var selvsagt at dette er elementer studentene på kurset ikke er vant til å testes i, noe som nok ses godt i mange av de sinte tilbakemeldingene på evalueringsskjemaet.

Årets eksamen er nok av de grundigst gjennomarbeidede og diskuterte eksamener vi har hatt på kurset. Som studentene ble forberedt på, skulle eksamen teste dem i formuerettslig argumentasjon og metode, og derfor fikk de oppgaver som ikke enkelt kunne besvares ut fra hovedlitteraturen - men som de skulle kunne håndtere dersom de hadde når læringsmålene. Det ledet nok til en del frustrasjon, men resultatene var

forholdsvis ok. Det er neppe grunnlag for å mene at denne eksamenen var særlig mye vanskeligere eller enklere enn vanlig.

Sensorkorpset

Sensorkorpset består av en blanding av unge og ferske sensorer, og noen mer rutinerete. Det er en utfordring av vi har stort gjennomtrekk i sensorkorpset, og at det ikke eksisterer noe opplærings- eller videreutdanningsopplegg for sensorene. Vi avholdt i år digitalt sensormøte via Zoom, noe jeg kommer til å fortsette med i fremtiden. Utover sensormøte og nivåkontroll blir det ikke foretatt særegen oppfølging av enkeltsensorer, utover at jeg har en prat med de som er helt nye.

Karakterfordeling, strykprosent og frafall

De mest tydelige endringene fra "vanlige" semestre er lavere strykprosent og noe høyere antall B-er, og en veldig samling i midten på C. Prosenten for A, D og E er uvanlig lav. Det er grunn til å tro at samarbeidsmuligheter kan være en viktig forklaring på dette punktet. På en slik oppgave blir det muligens også vanskeligere å utmerke seg, fordi mange greier å få med det grunnleggende når det gis god tid og rom for å snakke med andre studenter. I det hele skiller nok en tre dagers hjemmeeksamen vesentlig dårligere enn skoleeksamen.

Karakterfordeling: A: 8,7; B: 24,3 ; C: 41,2; D: 16,4; E: 5,5; F: 3,8

Klagesensur og eventuelle kontrollkommisjoner

Klagesensur er, som vanlig, noe snill. Det har over tid vært krevende å sikre at ikke det store antall relativt svake besvarelser som det klages på, ikke leder til en viss utglidning i positiv retning. Vi har også hatt hele 7 besvarelser til kontrollkommisjon, noe som er urovekkende mye. Av disse 7 er nesten alle satt opp to karakterer, og i de fleste tilfellene er de nok bedømt noe strengt opprinnelig, og noe snilt i klagesensur. (2 var klare feilbedømmelser i første runde.)

Årets digitale tilbakemelding fra studentene

Tilbakemeldingen fra studentene i år er svært negativ. Det er høyst forståelig i lys av den dramatiske forverringen i undervisningstilbud vi har hatt i år. Tanken i år var at ved å lage en hjemmeeksamen over flere dager og tydelig kommunisere at det skulle fokuseres på å forstå faget, ikke pugges detaljer, så skulle det likevel være overkommelig å håndtere årets kurs. Studentevalueringene tyder ikke på det, men de ble skrevet før sensur falt, og med den sedvanlige frykten for at undertegnede er ute etter å "ta dem". Karakterstatistikken tyder på at vi har lykkes tålelig greit med målene ved årets kurs - et opplegg der vi kunne få lært studentene opp i formuerettslig argumentasjon og metode så godt som forutsetningene tillot.

Internasjonalisering

Tingsrett, pant og konkurs er av natur relativt nasjonale emner, men vi har hatt et klart fokus på å fremheve de internasjonale elementene som er, både gjennom forelesninger, skriving av lærebøker og gjennom enkelte seminaroppgaver.

Samlet vurdering av kurset, og ev. forslag til tiltak for neste års kurs

Kursene for 2020 og 2021 har vært langt fra optimale. Digitale kurs har etter min mening hatt store negative konsekvenser for studentene, både gjennom klart svekket undervisningstilbud og (viktigst) gjennom at svært mange har mistet sitt daglige faglige fellesskap med andre. Når vi snakker om tiltak, må det åpenbare tiltaket være å komme raskest mulig tilbake til vanlig undervisning. Til våren er håpet at kombinasjonen av "vanlig kurs" og de tilleggs-elementene som vi tross alt har laget gjennom disse to unntaksårene, kan gjøre kurset enda bedre enn tidligere. Det er også min klare oppfatning, basert på støyen rundt eksamen både i 2020 og 2021, at kurset må gå tilbake til ordinær skoleeksamen i kjente former. Det er mye stress i studentmassen

knyttet til kurset, og det å ha en kjent eksamenssituasjon, der de også kan forberede seg gjennom tidligere oppgaver, vil være viktig av hensyn til studentenes psykososiale arbeidsmiljø.

Studieutvalget uttaler:

Studieutvalget takket for en svært grundig og informativ evaluering.

SU er oppmerksom på at det har vært svært spesielle omstendigheter under koronapandemien, og har lest evalueringen i lys av dette.

SU vil berømme emneansvarlig for det store arbeidet som ble nedlagt i eksamensoppgaven. . SU tar til etterretning emneansvarliges ønske om å gå tilbake til vanlig skoleeksamen, og legger til grunn at dette blir løsningen på JUS243 fremover. SU vil samtidig understreke at de blandete erfaringene knyttet til årets prøving er svært verdifulle for de overordnede diskusjonene knyttet til ulike prøvingsformer på studieprogrammet.

SU har merket seg at det i evalueringen bemerkes et behov for oppfølgings- og videreutdanningsopplegg for sensorene, og vil berømme emneansvarlig for å ta slike initiativ på JUS243. Dette arbeides det med i prosjektet «bedre læring, bedre jurister» og er et viktig poeng i arbeidet med ny studieordning.

JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett

Emneansvarlig

Filip Truyen

E-post

fttr@wr.no

Dette emnet har mer enn én emneansvarlig

- Nei

Kurset/emnet som evalueres her ble avholdt

Høst 2021

Evalueringen gjelder dette kurset/emnet:

JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett

Har det blitt gjort endringer i kurset siden forrige gang det ble avholdt? Hvis ja: hvilke?

Eletroniske forelesninger som Høst 2020, men vi la inn en Q&A-sesjon rett før eksamen. Det fungerte svært godt.

Kursets struktur

Kurset fungerer bra i forhold til undervisningssammensetning og beskrivelse av læringsutbytte.

Digitale elementer i kursgjennomføringen

Fungerer ok med forelesninger som studentene kan se flere ganger gjennom hele semesteret. Ny Q&A-sesjon var vellykket

Litteratur

Litteratur er ok

Hvordan vurderer du studentenes arbeidsbelastning i kurset ditt?

Normalt i forhold til 10 studiepoeng

Forelesninger

Forelesningene gir utfyllende momenter i forhold til litteraturen, samt en praktisk tilnærming til mange rettsspørsmål. Forelesningene er tilgjengelige gjennom hele semesteret.

Gruppemøter

Nei, ingen gruppemøter.

Skriftlige oppgaver

Hopp over dette feltet hvis det ikke er arbeidsoppgaver i ditt emne.

Obligatorisk oppgave

Hopp over dette feltet hvis det ikke er obligatorisk kursoppgave i ditt emne.

Eksamensoppgave og sensorveiledning

Kursansvarlig skriver oppgave og sensorveiledning. Praktikum. Som alltid fyldig sensorveiledning. Eldre sensorveiledninger benyttes aktivt som en del av undervisningen.

Sensorkorpset

Fast snesorkorps, men med enkelte justeringer. Dialog med sensorene om sesorveildningen og mulige stryk-oppgaver

Karakterfordeling, strykprosent og frafall

Rimelig god (normal)fordeling av karakterene.

Klagesensur og eventuelle kontrollkommisjoner

Klagesensur fungerer bra med bla. rotering av sensorer som har rettet andre oppgaver. Ingen klagekommisjon Høsten 2021

Andre elementer knyttet til eksamen som bør påpekes

Nei

Årets digitale tilbakemelding fra studentene

Positive tilbakemeldinger fra studentene.

Internasjonalisering

Internasjonale kilder har liten plass i faget. Ingen litteratur på engelsk.

Samlet vurdering av kurset, og ev. forslag til tiltak for neste års kurs

Kurset fungerer bra. Ingen forslag til endringer.

Lokaler og undervisningsutstyr

Alt var digitalt Høst 2021. Det fungerte bra.

Andre forhold som bør kommenteres

Nei

Studieutvalget uttaler:

Studieutvalget takket for evalueringen. Tilbakemeldingene fra de emneansvarlige er viktige for studieutvalgets arbeid som programstyre, med overordnet ansvar for alle emner på masterprogrammet i rettsvitenskap. Også tilbakemeldingene fra spesialemnene er viktige, ikke minst for det pågående arbeidet med reform av 5. studieår.

SU bemerker at emnet synes å fungere godt, og vil berømme emneansvarlig for å innføre Q&A-sesjon innen eksamen. Videre er det positivt at forelesningene er tilgjengelig gjennom hele semesteret.

JUS257-2-B Aksjeselskapsrett – fordypning

Emneansvarlig

Filip Truyen

E-post

fttr@wr.no

Dette emnet har mer enn én emneansvarlig

- Nei

Kurset/emnet som evalueres her ble avholdt

Høst 2021

Evalueringen gjelder dette kurset/emnet:

Annet emne

Emnenavn

JUS 257-2-B Aksjeselskapsrett fordypning

Har det blitt gjort endringer i kurset siden forrige gang det ble avholdt? Hvis ja: hvilke?

Digital undervisning på samme måte som Høst 2020. Nytt av året var en Q&A-sesjon rett før eksamen. Det fungerte bra

Kursets struktur

Tilfredstillende undervisningssammensetning. Dekker læringsutbyttebeskrivelsen bra.

Digitale elementer i kursgjennomføringen

Digitale forelesninger som er tilgjengelige for studentene hele semesteret. Q&A-sesjon på Zoom rett før eksamen. Løpende henvedelser fra studentene gjennom hele semesteret på e-post.

Litteratur

Litteraturen er ok.

Hvordan vurderer du studentenes arbeidsbelastning i kurset ditt?

Ok belastning i forhold til 10 studiepoeng.

Forelesninger

Forelesningene gir utfyllende elementer og en praktisk tilnærming til sentrale rettsspørsmål.

Gruppemøter

Nei

Skriftlige oppgaver

Hopp over dette feltet hvis det ikke er arbeidsoppgaver i ditt emne.

Obligatorisk oppgave

Hopp over dette feltet hvis det ikke er obligatorisk kursoppgave i ditt emne.

Eksamensoppgave og sensorveiledning

Kursansvarlig skriver eksamensoppgave og sensorveiledning. Teorioppgave. Tilbakemeldingen fra sensorene er at sesorveildningen dekker deres behov.

Sensorkorpset

Fast sensorkorps med mindre justeringer

Karakterfordeling, strykprosent og frafall

Ok karakterfordeling.

Klagesensur og eventuelle kontrollkommisjoner

Klagesensorer velges fra fast sensorkorps på dette emnet og JUS 257-2-A

Andre elementer knyttet til eksamen som bør påpekes

Nei

Årets digitale tilbakemelding fra studentene

Positive tilbakemdlinger. Noe negativt knyttet til at foresninger fra ekstern foreleser (6 timer med Hugo Matre) ikke lot seg publisere før et stykke ut i semesteret. Skyldtes visstnok tekniske problemer, som omsider ble løst.

Internasjonalisering

Internasjonale kilder har liten plass. Ingen litteratur på engelsk.

Samlet vurdering av kurset, og ev. forslag til tiltak for neste års kurs

Fungerer bra. Ikke behov for endring.

Lokaler og undervisningsutstyr

All undervisning var digital. Det fungerte bra. Også Q&A-sesjon på Zoom rett før eksamen fungerte bra.

Andre forhold som bør kommenteres

Nei

Studieutvalget uttaler:

Studieutvalget takket for evalueringen. Tilbakemeldingene fra de emneansvarlige er viktige for studieutvalgets arbeid som programstyre, med overordnet ansvar for alle emner på masterprogrammet i rettsvitenskap. Også tilbakemeldingene fra spesialemnene er viktige, ikke minst for det pågående arbeidet med reform av 5. studieår.

SU bemerker at emnet synes å fungere godt, og vil berømme emneansvarlig for å innføre Q&A-sesjon innen eksamen. Videre er det positivt at forelesningene er tilgjengelig gjennom hele semesteret.

SU ønsker å fremheve at det hadde vært positivt om den emneansvarlige kan vurdere om internasjonale rammer for norsk selskapsrett bør inngå som et element i kurset.

JUS260-2-D Marknadsføringsrett

Emneansvarlig

Tore Lunde

E-post

Tore.Lunde@uib.no

Dette emnet har mer enn én emneansvarlig

- Nei

Kurset/emnet som evalueres her ble avholdt

Høst 2021

Evalueringen gjelder dette kurset/emnet:

JUS260-2-D Marknadsføringsrett

Har det blitt gjort endringer i kurset siden forrige gang det ble avholdt? Hvis ja: hvilke?

Kurset er i stadig større grad dreiet over mot en seminarliknende form.

Kursets struktur

Kurset består av 8 dobbelttimer, hvor det til hver dobbelttime på forhånd er gitt en del spørsmål til nærmere diskusjon, og med tilhørende tips til kilder som bør leses for å kunne ha en fruktbar diskusjon.

Tematikken i spørsmålene gir samlet en rimelig god dekning av læringsmålene.

Digitale elementer i kursgjennomføringen

Kurset har de to siste gangene vært gjennomført heldigitalt.

Det har fungert overraskende bra, de fleste studentene har vært relativt godt forberedt til hver undervisning.

I små grupper fungerer det ofte like greit å ta alt i plenum, i stedet for break out rooms.

Litteratur

Litteraturen på området gir en relativt god dekning av de sentrale læringsmålene.

Hovedlitteraturen er fra 2019, og trenger foreløpig ikke oppdatering, utover den supplering som foretas konkret i undervisningssammenheng.

Hvordan vurderer du studentenes arbeidsbelastning i kurset ditt?

Moderat arbeidsbelastning.

Forelesninger

Forelesningene er i det alt vesentlige diskusjonsbasert, jf. forrige side under "kursets oppbygging".

Studentene får etter min vurdering en mer problembasert tilnærming til stoffet, ved at undervisningen gjennom diskusjonsspørsmål får løftet fram og spisset interessekonfliktene på en annen måte enn det som vil være mulig bare ved en lesing av hovedlitteraturen.

Etter innføringen av heldigital undervisning fra h-2020 under koronaen ble det vist til tidligere videooptak (som ikke er fullstendige).

Studentene har ikke vært interessert i at det skal tas opptak av undervisning som er diskusjonsbasert.

Studentene er relativt aktive. Jeg har laget relativt "spisse" diskusjonsspørsmål, med konkrete tips til relevante kilder - et grep som jeg mener har vært vellykket i den forstand at det har vært lettere å engasjere studentene til å delta aktivt i diskusjonene.

Gruppemøter

Studentene forutsettes å være aktive, uten at det på forhånd er allokerte spesifikke oppgaver til den enkelte student.

Forventningene om aktive studenter har stort sett blitt innfridd, de fleste er aktive, og er også villige til å "tenke høyt" om problemstillinger, selv om de ikke nødvendigvis har forberedt seg grundig på forhånd.

Skriftlige oppgaver

Mht skriftlige oppgaver har eksamensoppgavene hatt noe preg av resirkulasjon.

I den senere tid har jeg gått over til å gi praktikumsoppgaver til eksamen, noe som gir økt variasjonsbredde. Det er mål å fortsette med dette, eventuelt i kombinasjon med korte teorioppgaver.

Obligatorisk oppgave

Kurset har ikke obligatorisk oppgave.

Eksamensoppgave og sensorveiledning

- Jeg skrev utkast til eksamensoppgave selv, men konsulterte Torger Kielland for å sjekke eventuelle "fallgruver".
- Praktikum.
- Sensor har gitt uttrykk for at praktikumsoppgaven og veiledningen ga god grunnlag for vurderingene, og at opppgaven også gav bedre spredning enn det som ofte er tilfelle.

Sensorkorpset

- Ja, som regel samme sensor som benyttes.
- Antar sensurfrister er overholdt, kjenner ikke til dette.
- Det er ofte en samtale mellom kursansvarlig og sensor under sensuren, oftest initiert av sensor hvis det dukker opp spørsmål av mer generell art.

Karakterfordeling, strykprosent og frafall

Har ikke mottatt opplysninger som nevnt. Antar administrasjonen kan fremskaffe dette.

Klagesensur og eventuelle kontrollkommisjoner

Har ikke registrert mottatt klagesensur.

Årets digitale tilbakemelding fra studentene

Ikke relevant.

Internasjonalisering

Internasjonal rettskilder inngår i emnet, men kan kanskje økes ytterligere.

Engelskspråklig rettskildemateriale inngår i begrenset grad.

Samlet vurdering av kurset, og ev. forslag til tiltak for neste års kurs

Jeg ønsker å beholde den diskusjonsbaserte formen for undervisning, selv om det måtte bli åpnet opp for fullstendig fysisk undervisning.

Lokaler og undervisningsutstyr

OK.

Studieutvalget uttaler:

Studieutvalget takket for evalueringen. Tilbakemeldingene fra de emneansvarlige er viktige for studieutvalgets arbeid som programstyre, med overordnet ansvar for alle emner på masterprogrammet i rettsvitenskap. Også tilbakemeldingene fra spesialemnene er viktige, ikke minst for det pågående arbeidet med reform av 5. studieår.

SU bemerker at emnet synes å fungere godt og vil særlig gi honnør til emneansvarlig for innsatsen med å etablere diskusjonsbaserte forelesninger, herunder å tilby studentene større grad av muntlighet i undervisningen.

Stor emneevaluering JUS 261-2-A

Konfliktmekling

Emneansvarlig: Professor Camilla Bernt

Gjelder siste gangs gjennomføring, høsten 2021.

Har det blitt gjort endringer i kurset siden forrige gang det ble avholdt? Hvis ja: hvilke?

En av de faste lærerne, Solfrid Mykland Fjell, var sykmeldt. To av hennes forelesningstema ble derfor tatt ut av undervisningen, ettersom vi bestreber forskningsbasert undervisning. Forelesningene er dekket av forskningsartikler som er del av anbefalt litteratur. Vi foreleser ikke i alle tema innenfor læringskravene, da kurset vektlegger interaktiv undervisning med mye rollespill og diskusjon.

Fjells sykmelding, kombinert med at en annen av de faste lærerne ble forhindret, gjorde det krevende å rekruttere tilstrekkelig antall veiledere til rollespill i uke 2. Vi hadde 35 studenter og hadde derfor lagt opp til fire grupper, med hver sin veileder. (Normen er 8 studenter pr. veileder) Advokat Dag Røed og jeg kunne stille alle dager, og vi manglet da to veiledere. Jeg klarte å skaffe én veileder til mandag og tirsdag (rettsmekler i jordskifteretten Tomas Berntsen), og én til onsdagen (LO-advokat og master i konfliktmekling Rune Lium). Dette medførte at én gruppe hver dag stod uten lærer som veileder. Dette løste jeg ved å utfordre tre eldre studenter, med mekler/ledererfaring til å veilede hver sin gruppe én dag. Dermed fikk tre av gruppene lærerveiledning to av tre dager, og nevnte veilederløsning én dag, mens den fjerde gruppen fikk lærerveiledning alle tre dager. Løsningen ser ut til å ha fungert godt, og jeg fikk tilbakemelding fra studentene som fikk veilederoppdraget at de fikk ekstra læring av dette.

Grunnet vanskelig romkabal, var det ikke mulig å skaffe meg stort nok rom til å samle alle studentene onsdag og fredag i undervisningsuke 1, men jeg hadde fått noen mindre rom som var egnet til rollespill. Begge dager var det heldigvis rollespill som var hovedaktiviteten Dette ble løst slik at forelesningen de skulle ha på onsdagen om meklingsprosessen ble erstattet av forhåndsinnspilte videosnutter fra 2020 med samme innhold, og så møtte studentene i sine grupper på avtalt sted (noen i seminarrommene, og noen andre steder) og gjennomførte mekling. Felles oppsummering av rollespillet ble gjennomført ved at jeg engasjerte en ekstra lærer (konfliktrådsmekler og master i rettsvitenskap Camilla Brandt) til å ta oppsummering med halvparten av studentene i ett rom, mens jeg hadde resten av studentene i et annet. Fredagen var det også stort innslag av rollespill. Her møtte studentene sin gruppe på avtalte steder for mekling, og så samlet vi oss digitalt på Zoom for oppsummering av rollespillet og øvrige resterende undervisning den dagen.

Som fremgår, var løsningene for å få kabalen til å gå opp arbeidskrevende for meg som lærer, men det er fint å ha vunnet erfaring med at også slike problemer lar seg løse på en god måte.

KURSETS STRUKTUR

Kurset struktur har stått fast i en årrekke og er godt i samsvar med læringsutbyttebeskrivelsen. Kurset har hvert år to undervisningsuker, en i september og en i begynnelsen av november. I første uken er det fire timer undervisning hver dag (totalt 20 timer), og undervisningen består av en kombinasjon av forelesninger, diskusjoner, rollespill og andre praktiske øvelser. To uker etter første uken skal studentene levere tre refleksjonsnotater (ca 900 ord pr. notat) der de skriver om utvalgte problemstillinger og analyserer rollespill fra undervisningsuke 1. De får skriftlige kommentarer på notatene, i tillegg til vurderingen bestått/ikke bestått. (To av tre notater må være bestått for å kunne ta eksamen.) Undervisningsuke 2 er enda mer intensiv enn uke 1. De tre første dagene har 6 timer undervisning hver dag, og i tillegg til enkelte forelesninger, er mesteparten av tiden satt av til rollespill i såkalte refleksive team, der studentene bytter mellom roller som parter og meklere mm og å være observatører som sitter sammen med med veileder bak rollespillbordet og snakker om det som skjer i meklingen, og gir innspill. Det er oppsummeringer både i gruppene og i plenum. Kurset har fire døgns hjemmeeksamen på slutten av semesteret. Her forventes studentene å trekke frem eksempler fra rollespillene i besvarelsene sine.

Digitale og fysiske elementer i undervisningen

I år ble kurset gjennomført på gamlemåten, med fysisk oppmøte, men det ble som nevnt brukt noen forelesningsvideoer om et av temaene grunnet romkabalens.

Av hensyn til studenter som hadde forkjølelssymptomer og noen voksenstudenter som var forhindret fra å være fysisk til stede en av dagen ble det tilrettelagt for hybridundervisning noen av dagene. Studenter meldte seg frivillig til å forhandle/mekle med de som deltok digitalt, så dette gikk seg fint til. Å prøve både fysisk og digital mekling gir også en ekstra læring for studentene.

Litteratur

Vi har Vindeløv, Konfliktmekling som lærebok. Den er sentral for kurset, idet vi bygger på den refleksive modellen som boken beskriver. I tillegg har vi en rekke artikler og bokutdrag om ulike tema. I 2022 kommer en ny bok som vil gå inn i pensum ved siden av Vindeløvs bok: Sverre Blandhol og undertegnede utgir boken "Mekling. Hensynsfull og effektiv konflikthåndtering" (ca 350 boksider) på Gyldendal akademisk. Denne vil forbedre pensumsituasjonen for noen spørsmål der denne i dag ikke er ideell og der den i dag rett og slett er mangelfull. Vi vil beholde en del av forskningsartiklene som i dag står som anbefalt litteratur, men ta ut bl.a. undertegnedes arbeider, som anses konsumert og mer passende fremstilt i boken.

Studentenes arbeidsbelastning...

Opplegget er gjennomprøvd gjennom mange år. Det er forutsigbart for studentene og strømlinjeformet, ved at studentene tidlig i semesteret får en oversikt over hvilke tema som undervises om når, og hvilke deler av anbefalt litteratur som hører til de ulike dagene. De får god hjelp i læring og eksamensforberedelser ved å skriver refleksjonsnotater.

Resultatene på eksamen tilsier at studentene oppnår god læring.

Forelesninger

Forelesningene i kurset dekker som nevnt ikke absolutt alle tema i anbefalt litteratur, men fokuserer på tema der jeg vurderer at studentene trenger:

- Å få frem hovedlinjer og samle trådene fra et til dels fragmentert pensum.
- Å få utdypet tema som ikke er så grundig dekket i anbefalt litteratur (fordi slik så langt ikke har vært tilgjengelig. Dette blir bedre ved den nevnte nye meklingsboken).

Tidligere år har det ikke vært tatt opptak av forelesningene, men i år har vi tilbudt dette for første gang.

Studentene er vesentlig mer aktive enn det jeg er vant til fra tradisjonelle juridiske fag. Undervisningsopplegget i dette faget, med forelesninger, diskusjoner og praktiske øvelser integrert hver av dagene gjør nok at det føles mer naturlig for studentene å ta ordet i forelesningene enn det ellers føles.

Gruppemøter

Rollespill i grupper er en vesentlig del av undervisningsopplegget. Her deltar alle de tilstedeværende aktivt som parter og meklere, og som observatører som gir innspill og kommentarer. Alle studentene vil gjennom kurset ha innehatt alle de ulike rollene. Studentene stiller stort sett godt forberedt til rollene sine. Det ligger en sosial kontroll i at man kan ødelegge læringen for medstudentene ved f eks ikke selv å gå godt inn i rollen som part. Studentene som velger Konfliktmekling vet nok hva de går til og er motivert for å være aktive, og studenter som ikke ønsker å medvirke aktivt velger nok andre fag i steden.

Obligatorisk oppgave

Studentene må som nevnt levere tre refleksjonsnotater, hvert notat på ca 900 ord, to uker etter første undervisningsuke. Jeg viser til beskrivelsen tidligere i evalueringen.

Det er en veiledende ordgrense, og noen studenter bruker litt flere ord, f eks 1200 på et notat, mens andre ligger litt under eller på ordgrensen. Dette er helt uproblematisk.

Eksamensoppgave og sensorveiledning

Jeg lager eksamensoppgave og sensorveiledning hvert år og involverer vanligvis ikke andre, da man ikke kan forvente at eksterne lærere skal bidra her. Jeg gir vanligvisi verken rendyrkede teorioppgaver, eller rendyrkede case, men en mellomting. Jeg gav i år én oppgave som handlet om forståelsen og betydningen av begrepene sannhet, dialog, rettferdighet og rettssikkerhet i den refleksive modellen, og dernest ble de bedt om å drøfte hvordan den refleksive modellens forståelse

av disse begrepene passer i den norske retsmeklingsordningen slik den er regulert og praktisert. Den andre oppgaven bad studentene redegjøre for hvordan ulike faktorer ved saken, partene og det foreløpige forhandlingsresultatet kan håndteres mot slutten av meklingsprosessen innenfor rammen av den refleksive meklingsmodellen. De ble bedt om å gi konkrete eksempler fra rollespill, egen erfaring eller "hjemmelagede" eksempler. Oppgavene var dermed lagt slik opp at ingen kunne finne svarene ved kun å lete i pensumlitteraturen. Det var behov for selvstendighet og god forståelse for å oppnå de beste karakterene.

Jeg var selv eneste sensor, så det er vanskelig for meg å uttale meg om sensorveiledningen. Klagefristen er ennå ikke utløpt, så jeg vet ikke hva klagesensorene vil synes.

Sensorkorpset

Jeg er fast sensor på eksamen. Jeg har involvert andre når jeg har ansatt meg inhabil (kun én gang foreløpig, grunnet vennskap). Jeg har faste klagesensorer jeg benytter. Det er viktig at sensorene ikke bare kan noe om meklings, men at de kjenner vårt meklingskurs, og den refleksive modellen. Klagesensorene er personer som enten har deltatt i undervisningen som veiledere eller selv har vært studenter på kurset.

Fristene ble overholdt for sensuren.

Karakterfordeling, strykprosent og frafall

4 A (12 %), 20 B (59 %) og 10 C (29 %), totalt 34 studenter. Dette er et ganske vanlig resultat i emnet. Emnet krevet såpass mye av studentene før de kan ta eksamen, at alle som har gjort jobben med å møte i undervisningen, delta i rollespill og skrive refleksjonsnotater er i stand til å levere på et visst nivå. Noen år forekommer det enkelte D-besvarelser, men svakere karakter tror jeg aldri har vært gitt. Det er gledelig at resultatene ble så gode også i år, hvor vi opphevet oppmøtekravet grunnet smittetrykket. Dette har sammenheng med at studentene møtte omtrent like mye som de pleier selv om det nå var frivillig.

35 studenter deltok på undervisningen, og av disse leverte 34 refleksjonsnotater. Jeg antar derfor at det var de samme 34 studentene som tok eksamen, og ikke personer som har tatt emnet tidligere.

Klagesensur og eventuelle kontrollkommisjoner

Det er foreløpig kommet én klage. Jeg antar at det ikke vil komme særlig mange flere. Det er vanligvis fra 1-3 klager.

Digital tilbakemelding fra studentene

Ikke mottatt.

Internasjonalisering

Kurset er tverrfaglig, og det er ikke plass til nevneverdige komparative elementer i kurset. Grunnet at Vindeløvs bok er dansk og har en del om danske forhold, er det likevel rom for komparasjon mellom Danmark og Norge, særlig når det gjelder rettsmekling. Det er nyttig. Vi har noen engelskspråklige artikler på pensum, men disse handler om norske og danske forhold. Det må ellers presiseres at en

del av litteraturen i kurset, både Vindeløvs bok og en del av artiklene bygger på og fremstiller internasjonal forskning

Når anbefalt litteratur skal gjennomgås og endres fordi den nye meklingsboken (Blandhol og Bernt) kommer inn, vil jeg se på muligheten til å legge inn en eller to engelskspråklige artikler om amerikansk meklingsforskning og ta ut noen norskspråklige.

Samlet vurdering av kurset... tiltak...

Jeg er godt fornøyd med gjennomføringen av årets kurs. Hovedendringer til neste år vil dreie seg om anbefalt litteratur som beskrevet ovenfor. Kursopplegget for øvrig er godt gjennomprøvd.

Jeg fikk innvilget vit.ass. for å løse noen av de mange administrative og praktiske oppgavene dette kurset innebærer. Noen er beskrevet ovenfor. I tillegg kommer innhenting av kontaktopplysninger for studentene og samtykke til deling av disse i en klasseliste, kopiering av rollespillroller og fordeling i roller osv. Hybridundervisning krever også ekstra arbeid i selve gjennomføringen. Dessverre lyktes det ikke administrasjonen å finne en vit.ass. som hadde tid i det aktuelle tidsrommet. Til neste år håper jeg vi kan få dette på plass.

Lokaler og undervisningsutstyr

Jeg håper at når pandemiproblematikken er over vil jeg igjen ha tilstrekkelig med undervisningsrom til alle undervisningsdagene, slik at jeg slipper ressurskrevende og kreative løsninger på dette som i år.

Mjølkeråen 2. februar 2022,

Camilla Bernt
Emneansvarlig

Studieutvalget uttaler:

Studieutvalget takket for evalueringen. Tilbakemeldingene fra de emneansvarlige er viktige for studieutvalgets arbeid som programstyre, med overordnet ansvar for alle emner på masterprogrammet i rettsvitenskap. Også tilbakemeldingene fra spesialelmnene er viktige, ikke minst for det pågående arbeidet med reform av 5. studieår.

SU bemerker at emnet synes å fungere godt og vil berømme emneansvarlig for et velfungerende opplegg hvor det i undervisningen er stor grad av variasjon.

Course evaluation

JUS278-2-A 21H / Comparative Private Law

Teacher (Visiting) Prof. Dr. Gianmaria Ajani

<https://www.unito.it/persone/gajani>

Course structure

Have changes been made to the course since the last time it was held? If so: which ones?

While the structure of the course has remained as from last year, some updates, as requested by the nature of the program ("legal reforms in a changing world"), as well as some interesting students' notes, have been introduced

Course structure

-Does the course have a balanced teaching composition?

I believe it does

-Is the course structure suitable based on the learning outcome description?

Yes, it is

-How are the different elements from the learning outcome description found in the teaching?

Through a set of questions offered to the audience during the development of the program

Digital elements in the course

How does this work? Has anything new been tried during the course?

The traditional reading materials, offered to the students and published on the course page in the UiB website, have been in the last year backed by a set of video-interviews to actors of the move towards global legal reforms, watched and then discussed by the students with the teacher.

Literature

Is there sufficient material for the course? Is there a need for updates or changes?

Materials are updated every year

How do you assess the students' workload in your course?

One-to-one meetings at distance have been held to support students' preparation for the final exam

Teaching

Lectures

- What do students get from the lectures that they do not get by reading the main literature?

Students (on average a group varying between 60 and 80 attendants) are asked to comment, pose questions as they feel needed; also, the very multicultural dimension of the audience, where, on average, more than 20 different nationalities are present, makes the experience in the classroom a real test-exercise on comparative law. Moving from the analysis of a specific national institute (for example, the qualification of damages in the law in tortious liability under German Law), the teacher opens the general discussion to make evident the amplitude of different legal solutions in the different nation-states. T

- Are recordings of the lectures published? If yes; when? And what are your experiences with this solution?

So far, they have not been published

- Are the students actively participating (if possible)?

Yes, quite extensively, this is requested by the teacher and pretty much welcome by the students.

- Have you made any special arrangements for the lectures, and has this been successful?

No particular arrangements, simply the use of a power point presentation, recourse to the blackboard, the calling of students to the chair in case they are willing to expose to the audience some traits of their own legal systems

Group meetings

- Do the students have to present something in the groups? If so, does this work well?

No, they have not.

- Are the students prepared for and active in the group meetings?

Students proved to be quite active, if not in group meetings, surely during the classroom lectures

Written assignments (Skip this field if there are no written assignments in your course)

- Are the tasks "recycled"?

- Did they work well, and how were they received by the students?

Compulsory assignment (Skip this field if there is no compulsory course assignment in your course)

- N/A

Exam

Exam paper and examiner supervision

- Did anyone other than course coordinator participate in writing the assignment?

No.

- What type of assignment was given?

A set of open questions, based on the course reading assignments and the course materials

- The examiner guide: did it give the examiner what they needed?

I believe it did, as no students complained about this

The examiner corps

- Does the subject have a more or less fixed examiner corps?

N/A

Grade distribution, failure rate and dropout rate

-Comment on the grade distribution on the course. In addition, state the grade distribution in percent, and over a longer period of time (at least 5 years).If you have not been sent the distribution of results for this year's exams - contact the person responsible in the administration.

The grade distribution curb is sound; on average we find about 18/20% -A- grades, 48/50% - B- grades and then, scaling down, 18/20% -C- grades less than 16% -D- and -F- grades.

Complaints and control commissions

-If there have been no grade complaints in the subject, write it down.

No grade complaints, so far.

Other elements related to the exam that should be pointed out

None

Other relevant matters

This year's digital feedback from the students

Comment on the feedback from the students. Do they contain anything that makes you consider adjusting elements of the course?

Yes, as every year, some students would like to have a larger program, to be able to deepen some subjects; it seems to me that they learn quite a lot from the comparative-law short exercises made in class during the course, as they appreciate to be able to grasp how much legal systems can be different among themselves.

Feel free to also include positive input!

I have found quite positive the increase, over the years, of the number of national Norwegian students, so that the course is not any more an "only for international students" training.

Internationalization

- Do international legal sources have a natural place in the subject?

Yes, it could not be different, in consideration of the nature of the course (Comparative Law and Legal Reforms)

- Can or should the international focus be strengthened?

It could, but not within the allotted time (20 hours)

- Is English-language legal source material or literature included?

All source materials are in English

Overall assessment of the course, and possibly. proposals for measures for next year's course

In my understanding the course is well received by the students; my personal experience as international advisor for some International Agencies on legal reforms in different countries, such as the Russian Federation, PR of China and so forth, encourages their attentiveness, as they can grasp from the country cases I can report also a quite concrete aspect of studying and practicing comparative law.

Premises and teaching equipment

Nothing to report; during the year of at distance teaching due to pandemic emergency the technical aspects (connections and the like) was effective and well managed.

Other matters that should be commented on

No other matters

Studieutvalget uttaler:

The programme committee thanks the course coordinators for the evaluation. As the programme committee is responsible for all courses on the Master of Law programme, these evaluations are very important to our work.

The programme committee notes that the course works well and recognize that the course coordinators have put an effort to making a well-functioning digital course.

Studiekvalitetsmelding 2021 for Det juridiske fakultet

Innhold

Oppfølging av foregående års studiekvalitetsmelding og hovedkonklusjoner fra studieprogrammets egenervering.....	2
Evalueringer	2
Gjennomførte og planlagte emneevalueringer for siste studieår.....	3
Gjennomførte og planlagte programevalueringer for siste studieår.....	3
Studieportefølje (planlagte opprettinger og/eller nedlegginger)	3
Erfaringsbasert master i kommunal ledelse.....	3
Erfaringsbasert master i operativ ledelse og myndighetsutøvelse	3
Master of Laws – LLM-program	4
Budsjettprioriteringer (endringer)	4
Satsingsområder	4
Revisjon av studieordningen	5
«Bedre læring, bedre jurister»	5
Arbeidslivsrelevans	5
Utviklingsavtalen med KD: Oppfølging på fakultetsnivå	6
Kandidater med utvekslingsopphold som del av graden	6
Gjennomstrømming i studieprogrammene.....	7
Studenttall	7
Ferdige kandidater:	8
UiB skal øke sin deltakelse og uttelling i nasjonale konkurransearenaer for studiekvalitet.....	8
Forskingsbasert utdanning	8
Forskerlinjen	8
Samarbeid med studentorganisasjonen INNORETT	9
Digital grunnkompetanse og bredde.....	10
Lovdata	10

Opprettelse av DIGI112 GDPR og Personvern.....	10
JUS214 Tings- og immaterialrett på 1. studieår.....	10
Nytt valgemne i Informasjons- og personvernrett på 3. studieår.....	10
Oppfylgning av bachelorplasser og økning av andelen masterstudenter i toårige masterprogram	11
Andre utdanningsrelaterte saker som opptar fakultetet.....	11
Gradsforskriften	11
Ønske om at studentene skal være på campus.....	12

Oppfølging av foregående års studiekvalitetsmelding og hovedkonklusjoner fra studieprogrammets egenvaluering

Det juridiske fakultet har i hovedsak ett studieprogram; det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap. Formelt sett har fakultetet også et eget toårig masterprogram i rettsvitenskap hvor det tas opp studenter som har en 3-årig bachelorgrad i rettsvitenskap fra UiS, UiA eller Høgskolen i Innlandet. Studentene som tas opp på toårig program fullfører sin mastergrad i full integrasjon med de to siste studieårene på det femårige masterprogrammet.

Fakultetets studieutvalg har dermed en dobbeltrolle som programstyre. Studiedekanen er leder for utvalget og for studieprogrammet. Ettersom fakultetet heller ikke har institutter, har studieutvalget og studiedekan i praksis også mange av de funksjonene som på andre fakulteter ligger til henholdsvis instituttstyre/-råd og instituttleder. Denne enkle strukturen og organiseringen medfører at studiekvalitetsarbeidet ved fakultetet gjennomføres i fortløpende aktivitet og kontakt mellom studiedekan, studieadministrasjon og de ansvarlige for de enkelte emnene i studieprogrammet. Studentene inkluderes i arbeidet på flere nivåer, primært gjennom Juridisk studentutvalg (JSU). «Dialogmøter» gjennomføres fortløpende gjennom året, og eventuelle behov for små og større justeringer og kvalitetsforbedringer fanges raskt opp.

Oppfølging av foregående års studiekvalitetsmelding og programmets egenvaluering går frem av tiltak og satsningsområder som omtales i meldingen her.

Evalueringer

Fakultetets planer for fremtidige emne- og programevalueringer følger opp de vedtak som er fattet sentralt på UiB for å styrke og revidere studiekvalitetsarbeidet.

Gjennomførte og planlagte emneevalueringer for siste studieår

Emneevalueringene for 2021 bærer preg av koronapandemien, herunder en del omlegging av undervisning og vurdering. Mye undervisning måtte gjennomføres digitalt, og i flere emner ble vurderingsformen endret til skoleeksamen hjemme. Til tross for dette melder de fleste emneansvarlige om at digital undervisning har fungert, og at emnene fungerer i sin helhet. I høstsemesteret 2021 ble det fasett inn ny studieordning på 1. studieår, og i studieåret 2021/22 går emnene på 2. studieår for siste gang. Emnene på studieordningen av 2003 har likevel blitt evaluert planmessig, og evalueringene brukes aktivt i oppbygging av de nye emnene.

Alle 3-årige emneevalueringer følges opp i studieutvalget.

Gjennomførte og planlagte programevalueringer for siste studieår

Fakultetets reviderte studieordning iverksettes suksessivt fra og med høsten 2021. Dette betyr at fakultetet høsten 2021 startet opp det første studieåret og det første studiekullet i ny studieordning, og at dette kullet blir det første som gjennomfører alle studieårene i den nye ordningen. Studentene som er tatt opp på studieordningen av 2003 (siste kull ble tatt opp høst 2020) fullfører i studieordningen de ble tatt opp til. Det vil derfor ta noen år før alle studieårene på studieordningen av 2021 har blitt utprøvd. Vi anser det som naturlig å foreta en full evaluering av programmet først når alle de fem årene er innført i studieordningen av 2021. Når det er sagt, evalueres emnene på «gammel» og «ny» ordning fortløpende. Særlig emnene på den nye studieordningen bli tett fulgt opp med bl.a. følgeforskning ved SLATE i regi av prosjektet «Bedre læring, bedre jurister».

Studieportefølje (planlagte opprettinger og/eller nedlegginger)

Erfaringsbasert master i kommunal ledelse

I samarbeid med Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap, Institutt for økonomi og Senter for krisepsykologi, har fakultetet opprettet en *Executive master i kommunal ledelse* (90 studiepoeng). Universitetsstyret opprettet programmet i sak 133/21 den 25. november 2021. Prosjektet ble i 2021 tildelt 4 millioner kroner i utviklings- og driftsmidler fra Diku (nå HK-dir), for en prosjektperiode på 5 år.

Studiet består av tre frittstående emner/moduler (hver på 20 studiepoeng) og en masteroppgave (30 studiepoeng). To av emnene eies formelt av hhv. Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap og Senter for krisepsykologi, men det administrative ansvaret for samtlige emner og studieprogrammet som helhet, ligger ved Det juridiske fakultet.

Første modul, *Rettslig, politisk og økonomisk handlingsrom for kommunal ledelse* (EXECUTIVE660), startet opp undervisningen høsten 2021. Fra høsten 2022 vil også *Rolleforståelse for kommunale ledere* (EXECUTIVE662) og *Operativ teamledelse i kriser* (EXECUTIVE663) tilbys.

Erfaringsbasert master i operativ ledelse og myndighetsutøvelse

Universitetet i Bergen tar sikte på å tilby en *Executive master i operativ ledelse og myndighetsutøvelse* (90 studiepoeng) fra høsten 2022. Dette studiet springer ut av samarbeid mellom Universitetet i

Bergen, ved Det juridiske fakultet, Institutt for sammenliknende politikk og Institutt for samfunnspsykologi, og Kystvakten. Programmet er rettet mot personer med arbeidserfaring fra organisasjoner med operativ virksomhet som Forsvaret, politi, brann- og redningstjenesten, eller offshorerelaterte og maritime virksomheter.

Studiet er tverrfaglig og inkluderer fem ulike emner innen rettsvitenskap, statsvitenskap og psykologi. Programansvaret vil bli lagt til Det juridiske fakultet.

Prosessen er på nåværende tidspunkt i søknadsfasen, med sikte på å få masterprogrammet godkjent av universitetsstyret mai 2022.

Master of Laws – LLM-program

Forskergruppen i EU-/EØS-, konkurranse- og markedsrett har fremsatt forslag om opprettelse av en LLM-grad i «EU & EEA Law» og fakultetsstyret har sluttet seg til at det arbeides videre med disse planene. LLM er forkortelse for det latinske Legum Magister, og betyr Master of Laws. I brev av 23.10.2008 fra Kunnskapsdepartementet ble det besluttet at Universitetet i Bergen kan opprette graden Master of Laws med normert studietid på 1,5 år (90 studiepoeng).

Mastergraden vil i hovedsak ha internasjonale studenter som målgruppe, og tidligere innreisende studenter antas å bli et viktig rekrutteringsgrunnlag. Graden vil også være interessant for norske jurister som ønsker fordypning i EU og EØS-rett. Opprettelsen av dette studieprogrammet svarer også på behovet for å øke EU-/EØS-rettskompetansen som ble tydelig etter NAV-skandalen.

Prosessen er på nåværende tidspunkt i søknadsfasen, med sikte på å få masterprogrammet godkjent av universitetsstyret høsten 2022. Emnene som skal inngå i graden vil i hovedsak være emner som allerede finnes som engelskspråklige spesialemer i masterprogrammet i rettsvitenskap, samtidig som fagmiljøet også ønsker å opprette et nytt emne i EU & EEA International Policymaking and Law. Dette er et emne som vil være egnet for en søknad til EU om finansiering som Jean Monnet Module.

Samtidig som fakultetet utvikler dette konkrete programmet arbeides det også med å utvikle generelle rammer for fremtidige LLM-program.

Budsjettprioriteringer (endringer)

Det foreligger ingen endringer i budsjettprioriteringene som har direkte betydning for gjennomføringen av vårt studieprogram.

Satsingsområder

Fakultetets handlingsplan for utdanning 2020-2022 følger i stor grad universitetets målsettinger om studiekvalitet satt i UiBs handlingsplaner, inklusive Handlingsplan for kvalitet i utdanning. Status for fakultetets arbeid med UiBs målsettinger om studiekvalitet vil derfor i mange tilfeller sammenfalle med Det juridiske fakultets satsingsområder og behandles nedenfor.

Revisjon av studieordningen

Høsten 2021 startet vi opp nytt første studieår på den nye studieordningen. Den nye studieordningen innebærer flere omlegginger av studieprogrammet, blant annet ved at juridiske fagområder som er relevante i vår digitale og internasjonale tidsalder har fått større plass i studiet. Flere mindre emner er slått sammen til større emner for å gi studentene mer tid til å arbeide med det enkelte emne, og vurderingsuttrykket er endret til bestått/ikke-bestått på flere emner enn i studieordningen av 2003. Ex.phil er flyttet til vårsemesteret på 2. studieår og det er innført valgemner og utveksling også på 3. studieår. Vi beholder «Bergensmodellen» med omfattende gruppe- og skrivearbeid, men videreutvikler og justerer den. Det er særlig behov for mer varierte vurderingsformer i studiet.

Vi har også benyttet anledningen til å revidere og jobbe aktivt med programmets læringsutbyttebeskrivelse i utforming av undervisning og vurdering i de ulike emnene.

Våren 2021 ga arbeidsgruppen for femte studieår på revidert studieordning sin første innstilling. Arbeidsgruppen kom med forslag til innretningen av femte studieår, samt valgemnene på tredje studieår. Innstillingen har vært gjenstand for en omfattende høringsprosess.

«Bedre læring, bedre jurister»

Vi har også i 2021 jobbet med prosjektet «Bedre læring, bedre jurister». Prosjektet ønsker å skape en kultur for studentaktiv læring, og gjennom dette fremme evnen til kritisk og selvstendig juridisk refleksjon hos våre studenter. Målsetningen er at studentene skal oppleve et gjennomtenkt og helhetlig læringsdesign i hvert enkelt emne, med studentaktive læringsaktiviteter som studentene opplever at er nyttige for å tilegne seg den kunnskapen, de ferdighetene og den kompetansen de trenger for å bli gode jurister. Det treårige prosjektet omfatter de første tre studieårene på studiet og jobber parallelt med ett og ett studieår i den gradvise implementeringen av ny studieordning.

Arbeidslivsrelevans

Studieprogrammet var i 2021 under nasjonalt snitt for «Tilknytning til arbeidslivet» i Studiebarometeret. Her kan forklaringen dels være at vi har lite praksis i studiet, og dels at studentene ikke er oppmerksomme på hvor praksisnær undervisningen vår faktisk er. For eksempel med en utpreget praktisk rettet undervisningsmodell med samarbeid i grupper om å løse ulike praktikumsoppgaver. Studentene kan også få praksis på disse emnene:

- JUS334 Chinese law clinical programme
- JUS329 Skriveveiledning og gruppeledelse
- JUS325 Rettshjelp
- JUS339 Prosedyrekonkurranse
- TVEPS

Fakultetsstyret satt i fjor¹ ned en arbeidsgruppe for arbeidslivsrelevans (sak 82/21) som skal utrede de elementene av direkte og indirekte arbeidslivsrelevans som finnes på dagens studieprogram. Vi venter at arbeidsgruppen vil kunne gi svar på om, og eventuelt hvordan, vi kan integrere arbeidslivsrelevans på bedre eller andre måter enn i dag.

Utviklingsavtalen med KD: Oppfølging på fakultetsnivå

Kandidater med utvekslingsopphold som del av graden

I 2021 hadde bare 17,6 % av fakultetets ferdige kandidater utveksling som del av sin mastergrad. Dette er langt lavere enn vanlig og en konsekvens av pandemien. Søkertall til utveksling i 2021 og 2022 tyder på at andelen ferdige kandidater med utveksling som del av graden innen få år vil komme opp igjen på samme nivå som før pandemien

Tabellen nedenfor viser de samlede utvekslingsstudentene fordelt på inn/ut og type avtaler⁷.

Utvexlings- studenter	2017			2018			2019			2020			2021		
	Inn	Ut	Tot.	Inn	Ut	Tot.	Inn	Ut	Tot.	Inn	Ut	Tot.	Inn	Ut	Tot.
Barentsplus	5		5	5		5	5		5						
Bilaterale avtaler	25	100	125	35	95	130	25	125	150	20	50	75	15	25	35
EEA Grants / Norway Grants													5		5
Erasmus +	225	55	280	220	40	260	215	60	275	150	65	215	200	45	245
Fulbright															
Individbaserte avtaler		5	5				5	5		5	5				
Nordplus	10	5	15	10	5	15	5	5		5	5				
UTFORSK															
Sum	260	165	425	270	140	410	245	195	440	175	130	305	230	65	295

Mens et flertall av våre utreisende studenter tradisjonelt sett har dratt gjennom fakultetets bilaterale avtaler, ser vi at flertallet de siste to årene dratt gjennom Erasmus+-programmet. Også det store flertallet av innreisende studenter kommer gjennom Erasmus+-programmet. Det siste er uendret fra tidligere år. Antallet innreisende studenter har holdt seg bemerkelsesverdig høyt under pandemien.

¹ I november 2019 vedtok fakultetsstyret å sette ned en arbeidsgruppe som skulle utrede praksis i rettsstudiet (sak 82/19, saksforelegg og vedtak følger som vedlegg 1 og 2).

Arbeidet med å etablere denne arbeidsgruppen var så vidt kommet i gang da koronapandemien kom til Europa i mars 2020. Ettersom alle ressurser måtte settes inn på å omstille til digital undervisning, ble arbeidet med praksis i rettsstudiet lagt til side. Når arbeidet nå skal gjenopptas, mente dekan og fakultetsdirektør at det var riktig at det nylagte fakultetsstyret fikk saken til behandling.

Gjennomstrømming i studieprogrammene

I følge DBH-rapporten «Gjennomføring på normert tid og frafall» var det 44,64 % av studentene som startet på femårig masterprogram i 2016 som fullførte på normert tid, og 12,66 % av studentene falt fra studiet. Dette er det laveste frafallstallet fakultetet har hatt på minst åtte år (DBH-statistikken går kun tilbake til startkull 2008). Når man legger til ett semester øker fullføringsgraden til ca. 58 %.

Studieprogramnavn	2016			
	2021			
	Startkull	Fullført på norm. tid %	Frafalt %	Studerer %
Integrert masterprogram i rettsvitenskap	465	44,64	12,66	42,7
Sum	465	44,64	12,66	42,7

Tabellen her justerer imidlertid ikke for innpassing. Det vil si at studenter som starter hos oss og allerede har emner som innpasses i studiet, og derfor skal studere kortere enn fem år, vil virke til å trekke opp andelen som rapporteres å ha fullført på normert tid. Før det ble opprettet bachelorprogram i rettsvitenskap som kunne innpasses var gjennomføring på normert tid på om lag 30 %. Samtidig vet vi at flere studenter tar permisjon i løpet av det 5-årige studieløpet; en del av de som drar på utveksling blir et semester forsinket i studiet, og det samme blir de som jobber hos Jussformidlingen o.l. Tabellen må derfor leses med visse forbehold.

Tilsvarende tall for gjennomføring på normert tid på toårig masterprogram fra opprettelsen i 2014 og til og med startkull 2019 har et snitt på 66,1 %, og kun 3,33 % frafall ett år. Når man legger til ett semester har ytterligere 23 % fullført. Totalt har nesten 97 % av de opptatte studentene på de seks kullene fra 2014 til 2019 fullført graden sin.

Studenttall

Høsten 2021 var det 2560 registrerte studenter ved fakultetet. 2060 av disse, eller 80,47 %, var registrert på det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap. Det er studenttall i høstsemesteret som rapporteres offisielt. Tilsvarende forholdstall i fjor var 82,33 %.

Studieprogramnavn	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt
Ansatt - Det juridiske fakultet								
Femårig masterprogram i rettsvitenskap				1 895	2 000	2 055	2 050	2 060
Innføring i forvaltningsrett for saksbehandlere i kommunal sektor							40	
Innføring i juridiske emner		15	25	20	30		30	30
Integrert masterprogram i rettsvitenskap	1 810	1 850	1 860					
Internasjonale studenter - Det juridiske fakultet	115	150	165	205	175	170	85	165
Planrett	25	25						
Poststudierett - Det juridiske fakultet	40	65	90	80	70	65	65	45
Rettslig, politisk og økonomisk handlingsrom for kommunal ledelse								30
Særskilt valgemen jus	105	145	155	150	155	150	135	145
Toårig masterprogram i rettsvitenskap	30	60	65	65	70	70	85	90
Sum	2 125	2 305	2 360	2 425	2 500	2 510	2 490	2 560

Ferdige kandidater:

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall	330	365	350	380	370	420

Antall oppnådde kvalifikasjoner i 2021 var rekordhøyt. Årsaken til dette er sammensatt. Noe skyldes at studenter som ble forsinket på grunn av pandemien klarte å levere masteroppgaven i løpet av 2021, noe at færre studenter dro på utveksling i 2021 og dermed fullførte grad tidligere, og noe skyldes det høye antallet studenter på 4. og 5. studieår.

UiB skal øke sin deltakelse og uttelling i nasjonale konkurransearenaer for studiekvalitet

Gjennom HK-Dirs (tidligere DIKU) Program for studentaktiv læring ble fakultetet i 2020 tildelt 4 985 000 kroner til prosjektet «Bedre læring, bedre jurister». Prosjektet legger beslag på mange ressurser og involverer alle emnene på masterstudiet fra 1. – 3. studieår, i tillegg krever implementeringen av ny studieordning mye, og vi har derfor ikke sett det som hensiktsmessig å søke om midler til ytterligere studiekvalitetsprosjekter i 2021.

Fakultetet planla opprinnelig å levere en søknad til HK-dirs program for Økt arbeidsrelevans i høyere utdanning ved både søknadsfristen i 2020, deretter i 2021. Dette programmet fordrer partnerskap med arbeids- og næringsliv allerede på søknadsstadiet. På grunn av pandemien ble det vurdert slik at det 2020-2021 ikke var riktig tidspunkt for å kontakte aktuelle partnere i arbeids- og næringsliv med initiativ til samarbeid.

Pandemien har gjort det mindre aktuelt å søke om midler til internasjonalisering på den nasjonale konkurransearenaen i 2021. I 2021 var det heller ikke utlysning av Erasmus+ International Credit Mobility-midler og fakultetet deltok derfor ikke med delsøknader i en søknad til dette programmet. Tidlig i 2021 fikk fakultetet imidlertid bevilget midler til en ARQUS twinning-aktivitet (korttidsutveksling) i samarbeid med Université Jean Moulin Lyon 3. Aktiviteten gjennomføres våren 2022.

Forskningsbasert utdanning

Forskerlinjen

Forskerlinjen ble etablert i 2017 og har vært del av Forskningsrådets nasjonale pilotprosjekt for forskerlinjer siden 2018, og har som hovedmålsetning å identifisere og utvikle juridiske forskertalenter. Forskerlinjen er helt sentral i fakultetet sin rekrutteringsstrategi til ph.d.-programmet. Gjennom seminarer og workshops i et fellesprogram, kombinert med individuell veiledning, får studentene tett faglig oppfølging gjennom hele studieåret. Som del av fellesprogrammet deltar studentene aktivt på et seminar i regi av fakultetets ph.d.-program, David Doublet-seminaret. Alle studenter på forskerlinjen blir koblet på som medlemmer av én av fakultetets forskergrupper, hvor de blir gitt muligheten til å delta på arrangementer og aktiviteter i regi av forskergruppen. Dette har som hensikt å innlemme studentene i fakultetet sitt faglige felleskap.

De siste årene har fakultetet tatt i bruk ulike økonomiske insentiv-modeller for rekruttering til

forskerlinjen (som supplerer sommerstipendet på kr 25.000 fra Forskningsrådet som tildeles samtlige studenter som ferdigstiller forskerlinjeoppgaven). Disse er:

- Stillinger (50%) som vitenskapelig assistent knyttet til fakultet
- Eksternfinansierte prosjektstipender
- Forskergruppestipender finansiert fra grunnbevilgningen

Studieåret 2020/2021 ble det tatt opp 15 studenter på forskerlinjen. Av disse var 6 engasjerte som vitenskapelig assistenter, 4 fikk innvilget prosjektstipender og 1 fikk innvilget forskergruppestipend. Innværende studieår (2021/2022) har det blitt gitt opptak til 9 studenter. Av disse er 6 engasjert som vitenskapelige assistenter, mens 2 har fått innvilget forskergruppestipend.

Gjennom Forskningsrådet sin nasjonale evaluering av juridisk forskning, JUREVAL, ble fakultetet anbefalt å gjøre forskerlinjen permanent. Behovet for økt eksponering av forskerlinjekandidater for forskning og for å styrke forskerlinjekandidatenes involvering i forskningsarbeid som foregår i fagmiljøet skal vurderes helhetlig i forbindelse med strategiarbeidet som er iverksatt for å følge opp anbefalinger fra JUREVAL og UiB Fram.

Samarbeid med studentorganisasjonen INNORETT

Etter initiativ fra daværende forskningsdekan ved Det juridiske fakultet i Bergen, har forskergruppen for informasjons- og innovasjonsrett fra høsten 2020 etablert kontakt og initiert ulike former for samarbeid med studentorganisasjonen INNORETT, en undergruppe under studentorganisasjonen Juristforeningen i Bergen. Dette er et meget aktivt studentmiljø med stort nettverk knyttet til en rekke ulike eksterne aktører innen teknologi.

Det store nettverket til studentene i INNORETT gjør at de kan bidra til å skaffe fagmiljøet interessante nyheter og problemstillinger knyttet til juss og teknologi fra et stort antall personer og organisasjoner. I tillegg er studentene selv svært interesserte i å arbeide med denne typen problemstillinger i regi av fakultetet.

Forskergruppen har allerede hatt flere arrangementer med deltakelse fra studentene i INNORETT. Representanter for gruppen har også vært med i møter med institutt for rettsinformatikk med tanke på ulike former for samarbeid knyttet til kunstig intelligens og personvern. Noen av studentene arbeider i tillegg med hjemmesidene til forskergruppen.

Vi planlegger også en egen innovasjonsdag med innlegg og deltakelse fra studentene som foreløpig har blitt utsatt på grunn av smittesituasjonen.

For tiden planlegger forskergruppen å lage en egen nettside knyttet til juss og teknologi hvor studentene vil være lokale redaktører, under tilsyn av en overordnet redaksjon bestående av vitenskapelige ansatte fra forskergruppen. På sikt vil målet ideelt sett være å etablere et eget studentdrevet tidsskrift, med en tilsvarende overordnet redaksjon med vitenskapelig ansatte.

Digital grunnkompetanse og bredde

I arbeidet med utredning av ny studieordning har det i flere sammenhenger vært fokus på teknologi og digitalisering, herunder både studentenes digitale ferdigheter (elektroniske rettskildesøk mv.) samt innføringen av nye fag som skal gi studentene en innsikt i ulike rettsområder som knytter seg til digitalisering og informasjonsteknologi. Studentenes digitale ferdigheter knytter seg primært til elektroniske rettskildesøk, herunder bruken av eksempelvis Lovdata, EUR-lex og Curia. Rettskildesøk er et essensielt element i jusutdanningen og i arbeidet med juridisk metode. Videre er disse kompetanser etterspurt i det praktiske arbeidsliv.

I ny studieordning er det i større grad lagt til rette for valgfrihet for studentene. Valgfriheten er forbeholdt enten utveksling eller valgemner hjemme. Studentene får i løpet av utdanningsløpet mulighet til å styrke sin digitale kunnskap gjennom obligatoriske emner samt valgemner på 3. studieår og spesialemner på 5. studieår. Nye og fremtidige emner innen digitalisering og informasjonsteknologi er beskrevet under.

Lovdata

Lovdatatilgang har vært standard på alle skoleeksamener i obligatoriske emner siden 2020, og høsten 2021 innførte fakultetet dette også på norske spesialemner. Overgangen til digitale hjelpemidler er per nå ikke evaluert, men det oppleves som at prosessen har vært relativt smertefri for både studenter og undervisere. Fakultetet fortsetter å kurse nye studenter i Lovdatabruk hver høst, og planlegger også å kurse undervisere i løpet av våren 22.

Opprettelse av DIGI112 GDPR og Personvern

Fakultetsstyret vedtok i sitt møte den 15.03.2022 at emnet DIGI113 GDPR og personvern opprettes fra høsten 2022. Emnet ble opprettet som følge av rektoratets valgplattform hvor det står flere punkter om utvikling av IKT og digital kompetanse, både gjennom forskning og undervisning.

Førsteamanuensis Malgorzata Cyndecka fra Det juridiske fakultet er emneansvarlig i DIGI113. Cyndecka har også vært fakultetets representant i styringsgruppen for prosjektet *Digital forståelse, kunnskap og kompetanse*.

JUS214 Tings- og immaterialrett på 1. studieår

På første studieår i ny studieordning av 2021 er emnet JUS214 Tings- og immaterialrett opprettet. Studentene skal i emnet få grunnleggende kunnskap til immaterialretten, herunder vilkår for etablering av opphavsrett, varemerkerett og patentrett.

Immaterialretten har blitt et obligatorisk element i ny studieordning da rettsområdets betydning og relevans stiger i takt med den teknologiske utvikling. Studentene har senere i studieløpet mulighet til ytterligere spesialisering ved å velge spesialemner innen dette rettsområdet.

Nytt valgemne i Informasjons- og personvernrett på 3. studieår

I ny studieordning innføres det et semester på 3. studieår hvor studentene har større valgfrihet. Dersom studentene ikke reiser på utveksling, kan de velge et norsk spesialemne, herunder Informasjons- og personvernrett. Faget skal gi studentene en innføring i ulike rettslige rettsspørsmål som knytter seg til digitalisering og informasjonsteknologi.

Emnet vil bli tilbudt første gang i vårsemesteret 2024.

Nytt spesialeemne: JUS295-2-A Legal Technology: Artificial Intelligence and Law

Fakultetsstyret vedtok I desember 2020 å opprette et nytt engelsk spesialeemne innen Legal Technology. Spesialeemnet er opprettet som et samarbeid med CELL (Centre for Experiential Legal Learning) i Oslo og undervisningen foregår digitalt. Fakultet har med opprettelse av emnet fokus på å innføre relevante spesialeemner rettet mot digitalisering og teknologi. Et ønske om et slikt fokus har også blitt uttrykt av studentene på fakultetet, blant annet fra studentgruppen INNORETT som er en undergruppe i Juristforeningen.

Emnet gikk for første gang i vårsemesteret 2021 hvor det var 4 oppmeldte. I vårsemesteret 2022 er det 22 oppmeldte.

Oppfylging av bachelorplasser og økning av andelen masterstudenter i toårige masterprogram

Som nevnt i starten av meldingen har Det juridiske fakultet reelt sett bare ett studieprogram; det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap. Studentene som tas opp på toårig masterprogram i rettsvitenskap fullfører sin mastergrad i full integrasjon med de to siste studieårene på det femårige masterprogrammet.

Vi har god søking til både det toårige og det femårige programmet, og fyller opp samtlige studieplasser. Vi har så å si ikke frafall på toårig masterprogram. Vi overbooker de 390 studieplassene til det femårige programmet for å ta høyde for noe frafall, og fordi mange nye studenter søker om godskrivning av ekstern utdanning, og dermed spres utover andre til femte studieår.

Andre utdanningsrelaterte saker som opptar fakultetet

Gradsforskriften

Gradsforskriften² har frem til i dag sikret de juridiske fakultetene i Bergen, Oslo og Tromsø enerett på å tildele graden master i rettsvitenskap.

Våren 2021 varslet regjeringen at den ønsket å åpne for at også andre læresteder kan tilby master i rettsvitenskap, såfremt masterprogrammet akkrediteres av NOKUT. I Stortinget sluttet samtlige partier bortsett fra SV seg til forslaget.³

Det finnes flere institusjoner som tilbyr bachelorgrader i juss, der mange av de ferdige kandidatene søker seg videre til vårt fakultet for å oppnå graden master i rettsvitenskap. For disse studentene finnes det to veier frem til mastergraden: enten opptak på vårt ordinære 5-årige masterprogram, med

---

² Forskrift 16. desember 2005 nr. 1574 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler.

³ Innst. 425 S (2020-2021), punkt 2.6. SVs forslag om å instruere regjeringen til å legge bort arbeidet med endring av gradsforskriften falt med 6 mot 82 stemmer i den etterfølgende avstemningen.

innpass av avlagte emner fra bachelorstudiene, eller opptak på vårt 2-årige masterprogram for studenter som har fullført bachelorgraden). Sistnevnte er forbeholdt studenter med bachelorgrad i juss fra Universitetet i Agder, Universitetet i Stavanger eller Høgskolen i Innlandet.

Per i dag finnes det tilbud om bachelor i juss ved Høgskolen i Innlandet (HiNN), Universitet i Agder (UiA), Universitetet i Stavanger (UiS), Universitet i Sørøst-Norge (USN) og Høgskolen i Molde.

UiS, UiA, BI og HiNN tar etter sigende sikte på å tilby master i rettsvitenskap fra høsten 2023.

Dette er en betydelig endring i rammebetingelsene for fakultetet som potensielt kan få store konsekvenser både når det gjelder økonomiske rammer, rekruttering til vitenskapelige stillinger, tildeling av nye studieplasser og fremtidig studentrekruttering.

Ønske om at studentene skal være på campus

Etter to år med pandemi og egen koronaforskrift har vi nå ønsket studentene tilbake til campus. Vi ser imidlertid at enkelte av studentene har innrettet seg på at det til enhver tid skal være et digitalt tilbud i tillegg til fysisk undervisning. Særlig siden mange av våre emner krever obligatorisk fremmøte for å få ta eksamen, er det viktig med en tydelig forventning og avklaring om at studentene ved UiB skal være i Bergen fra høsten av.

KURSRAPPORT – JUR 601 2021/2022

KURSANSVARLEGE: Jan-Ove Færstad og Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund

Generelt om kurset og undervisningsopplegg

Innføring i jus for næringslivet (JUR601) har etterkvart blitt eit etablert og etter vårt syn godt fungerande vidareutdanningskurs tilbydt ved Det juridiske fakultet. Kurset har vore tilbydt ved fakultetet sidan 2006 gjennom ein samarbeidsavtale med Addisco. Fram til og med hausten 2015 vart kurset arrangert annan kvart år, men har frå hausten 2016 vore arrangert årleg. Det var såleis først i 2016 at kurset byrja å få det formatet det har i dag, som eit skreddarsydd undervisningsopplegg, pedagogisk tilpassa yrkesaktive deltakarar med ikkje-juridisk bakgrunn.

Kurset er primært eit fjernundervisningskurs med nettbasert undervisning, men med to intensive helgesamlingar med både fysiske førelesingar og gruppearbeid her i Bergen. Den nettbaserte undervisninga er blant anna modulbasert, det vil seie at delar av undervisningsopplegget studentane følgjer ligg på modular på undervisningsportalen Mitt UiB. Kurset byggjer på undervisningsforma «Blended learning», med ein kombinasjon av styrt sjølvstudium og aktiv læring i form av gruppediskusjonar og oppgåveløysing. Kombinasjonen av styrt sjølvstudium og studentaktive læringsaktivitetar som oppgåveløysing og diskusjon inneber at studentane både får repetert den kunnskapen dei tileignar seg gjennom sjølvstudium, og at dei får trening i å bruke denne kunnskapen aktivt. Denne kombinasjonen av læringsaktivitetar bør gjere studentane godt rusta til eksamen og til å oppnå læringsmåla på kurset (meningsfylt samsvar). Dette støttast av talmaterialet frå eksamensresultata frå januar 2022, sjå nedanfor.

Til tross for pandemi, er vårt inntrykk at gjennomføringa av kurset i 2021/2022 fungerte godt. I og med at kurset allereie primært er eit fjernundervisningskurs, var det berre helgesamlingane som vart direkte påverka av pandemien: Her vart det lagt opp til hybrid undervisning slik at dei som ikkje hadde høve eller ønskje om å kome til Bergen for å delta på den fysiske undervisninga, hadde moglegheit til å følgje undervisningsopplegget digitalt. Fleirtalet av studentane møtte likevel opp fysisk på begge helgesamlingane, men det var ei lita gruppe som deltok digitalt begge helger. Sett bort frå nokon tekniske problem den eine helga, fungerte hybrid undervisning godt som eit alternativ under pandemien. I ein normalsituasjon ønskjer vi likevel å returnere til reint fysiske helgesamlingar slik det var før pandemien då det er enklare å gjennomføre eit undervisningsopplegg med høg grad av studentaktivitet når alle studentane er samla i same rom. I tillegg er desse kontaktflatene mellom studentane viktige for at studentane kjenner seg som del av ein «klasse», og vi opplever òg at studentane ønskjer dette. Det at så mange studentar møtte opp fysisk på helgesamlingane under pandemien støttar opp under at dei fysiske helgesamlingane bør bestå i det formatet dei var før pandemien.

Bruk av Mitt UiB

Ramma for kurset er eit styrt sjølvstudium, der studentane annankvar veke får tilgang til ein ny fagmodul på Mitt UiB. Kvar modul startar med ei skildring av kva slags læringsutbytte studentane bør sitje att med etter å ha vore gjennom modulen. Skildringa tek utgangspunkt i, og spesifiserer, den generelle læringsutbytteskildringa for emnet.

Å konkretisere læringsutbyta under modulane har vore eit medvite grep for å gje studentane betre føresetnader for å navigere seg gjennom rettsområda dei skal lære om. Erfaringsmessig, og dette gjeld særleg for dette faget som er eit vidareutdanningsfag tilbydt til ikkje-juristar, så les ikkje studentane den generelle emneskildringa til kurset. Ved å integrere og konkretisere læringsutbyta studentane skal sitte att med etter kvar modul, er målet å gje studentane eit tydelegare bilete av kva dei skal lære og kva dei blir prøvd i. Vidare blir studentane informert om kva slags delar av den anbefalte litteraturen (pensum) som bør lesast under kvar modul. Det pedagogiske føremålet med dette undervisningsopplegget er å leggje til rette for meningsfylt samsvar mellom læringsutbytte, læringsaktivitetar og prøvingsformer.

Modulane har vidare ei oppdeling og eit innhald som er tilpassa yrkesaktive deltakarar og består av ein blanding av tekst og video. Kombinasjonen video og tekst har eit pedagogisk samspel på den måten at videoane gir ein kort presentasjon av hovudpoenga som seinare gjentakast og utdjupast i teksten. Kvar modul avsluttast med ein sjølvtest. Denne sjølvtesten genererer automatisk ei tilbakemelding til studentane, og studentane kan ta testen så mange gonger dei ønskjer. Det stillast krav om at studentane har gjennomført testen minst ein gong før dei får moglegheita til å gå vidare til neste modul («Mastery learning» i modifisert form). I tillegg til arbeidet med modular og pensum tilbydast studentane om lag annankvar veke ei digital førelesing.

Helgesamlingane

Tida på helgesamlingane blir dels brukt til tradisjonelle førelesingar, men hovudsakeleg til arbeid med og diskusjon av oppgåver. Undervisningsopplegget er delvis inspirert av undervisningsmetoden «Flipped classroom» der meir passive undervisningsaktivitetar vert flytta ut av klasserommet for å gje rom for meir kognitivt krevjande undervisningsaktivitetar i klasserommet. Grunntanken er at aktivt arbeid med praktiske oppgåver gjer studentane rusta til å identifisere og handtere juridiske spørsmål. Ettersom studentgruppa ligg på rundt 30 personar er det gode føresetnader for gode diskusjonar. Studentaktiviteten er klart størst på dei fysiske helgesamlingane, og ikkje like høg på dei digitale førelesingane. Studentane stiller gjennomgåande gode og relevante spørsmål, gjerne med eit klart praktisk tilsnitt, og dei er flinke til å relatere faga til eigen jobbkvardag. Denne typen spørsmål er interessante og lærerike både for studentane og undervisarane. Studentane synest gjennomgåande å lære mykje av å diskutere konkrete praktiske spørsmål og døme, og på helgesamlingane får denne delen av undervisninga langt større plass enn på dei meir tradisjonelle både digitale og fysiske førelesingane.

I samband med dei skriftlege oppgåvearbeida på kurset har vi likevel observert at det ikkje leggjast godt nok til rette for at studentane lærar seg å skrive juss. Frå hausten 2022 har vi difor lagt inn meir skrivetrening for å betre leggje til rette for at studentane kan oppnå læringsmålet om at studentane etter kurset skal kunne drøfte rettsspørsmål på ein måte som er i samsvar med grunnleggjande juridisk metode. Det er spelt inn tre undervisningsvideoar der den første videoen er ein introduksjonsvideo der det generelt snakkast om temaet korleis skrive jus. Dei to andre videoane knyt seg spesifikt til henholdsvis det å skrive ei praktikumsoppgåve og det å skrive ei teorioppgåve i jus. Dette er korte videoar på rundt fem minutt som skal leggjast inn på ein modul. Det er skrive tre fagtekstar under kvar video, og kombinasjonen video og tekst byggjer på det same pedagogiske samspelet som forklart ovanfor. Det er vidare laga ei praktikumsoppgåve som studentane allereie delvis presenterast for på videoane. Her er tanken at studenten skal jobbe med denne på eiga hand etter å ha blitt hjulpet i gang av video og fagtekst på modulen. Det vil bli gitt tilbod om digital individuell tilbakemelding på delar av oppgåva frå undervisar ved at studenten delar eigen skjerm med oppgavesvar. Viktig å presisere her er at desse tilbakemeldingssesjonane vil vere på ein kort tekst, og det vil berre vere sett av 15 minutt til kvar student. Tanken er at dette skal vere eit lågterskeltilbod der studenten relativt raskt og tidleg på kurset (før obligatorisk kursoppgåve) har insentiv til å kome i gang med skrivinga. Studentane skal òg jobbe med denne oppgåva i grupper på den eine helgesamlinga. Her vil undervisar gå rundt og hjelpe studentane med oppgåva ettersom videoane har frigjort tid som tidlegare var nytta på ei introduksjonsførelesing om metode og oppgaveskriving. Målet er blant anna at studentane møter betre rusta til dei ulike gruppearbeida dei gjennomfører på dei to helgesamlingane, då oppgåvene dei jobbar med her føreset at dei kan skrive jus på eit grunnleggjande nivå. I arbeidet med det å skrive teorioppgåver vil studenten få samanlikne ulike eksamenssvar på teorioppgåver frå tidlegare år. Studenten blir bedt om skrive eit innlegg på modulen der studenten vel seg nokon oppgavesvar og påpeikar styrkar og svakheiter ved struktur og metode. Her vil ikkje kommentarar frå medstudentane bli synlege før studenten har levert sjølv. Tanken er at dette skal gje studenten insentiv til å delta, og det leggjast slik opp til eit diskusjonsforum blant studentane.

Helgesamlingane var i år plassert i auditorium 4 på grunn av behovet for utstyr til hybrid undervisning. Til oppgåvearbeid i grupper nyttast kollokvieromma i Gamlebygget. Med unntak av nokon tekniske problem under den andre helgesamlinga, har fasilitetane fungert godt.

Formativ og summativ vurdering

Midtvegs i kurset leverer studentane ein obligatorisk kursoppgåve som må verte godkjend for å gå opp til eksamen. Studentane får kommentarar på sine oppgåver, i tillegg til at oppgåva vert gjennomgått på den andre helgesamlinga. Tilbakemeldingane frå studentane er at dei opplevde arbeidet med den obligatoriske kursoppgåva som lærerikt. Av evalueringsrapporten svarte 14 av 18 at tydinga for eiga læring av den obligatoriske kursoppgåva var «stor», 2 svarte «meget stor» og 2 «middels». Om den skriftlege tilbakemeldinga på obligatorisk kursoppgåve svarte 7 av 18 at den for eiga læring om å løyse ein juridisk oppgåve var «god», medan 11 svarte «meget god». Det er såleis tydeleg at den obligatoriske kursoppgåva spelar ei avgjerande rolle for studentane når det kjem til å få innsikt i det å formulere og drøfte juridiske problemstillingar. Tilbakemeldingane viser at studentane gir uttrykk for høgt læringsutbytte både av kommentarane dei får frå undervisar på den obligatoriske kursoppgåva, og gjennomgangen av oppgåva på den andre helgesamlinga.

Eksamen i 2021/2022 vart gjennomført som ein heimeeksamen på 6 timar utan store tekniske problem. Studentanes eksamensresultat var gode. Det var ingen stryk, og gjennomsnittskarakteren var C (50%), men med eit godt innslag av B (18%) og nokon A (11%). Det er berre eit fåtal D (14%) og E (7%). Tilbakemeldinga frå sensor som har sensurert på kurset lenge er at nivået er det same som det har vore dei seinare år.

Også i år bestod ein liten del av eksamen av ei oppgåve der ein ber studentane om å reflektere over om og korleis det dei har lært på kurset er av verdi i deira eigen arbeidskvardag. Dette var gledeleg lesing for begge sensorane då fleirtalet av studentane svarte utfyllande og reflektert på dette, og inntrykket ein sat att med var at fleire delar av kurset har verdi for arbeidskvardagen til studentane som følgjer kurset.

Undervisarar

Førelesingane og leiinga av oppgåvediskusjonane på kurset har vore delt mellom Ingrid Barlund (spesiell kontraktsrett/konkurranserett), Jan-Ove Færstad (avtalerett/erstatningsrett), Camilla Bernt (tvisteløysing), Torger Kielland (immaterialrett), Tine Eidsvåg (arbeidsrett), og Guri Lindblad (selskapsrett/metodelære). Undervisarane har etter kvart lang fartstid på kurset, og innsatsen frå samtlege er solid. At det er eit erfarent og stabilt undervisarteam gjenspeglar seg i studentevalueringa som etterlet eit klart inntrykk av at studentane i det store og heile er veldig nøgde med undervisninga på kurset.

Det blir gjort opptak av all undervisning på kurset. Både undervisninga frå helgesamlingane og dei digitale førelesingane vert lagt ut på «Mitt UiB». Kursevalueringa viser at studentane nyttar desse opptaka aktivt. 11 av 11 hadde svart «ja» på om dei i ettertid har sett på opptaka som vart lagt ut på kurset. Sidan kurset takast av studentar som gjerne er i full jobb ved sidan kan det ikkje forventast at kvar og ein alltid har høve til å vere til stades på alle førelesingane. Opptak av førelesingane synest difor å vere eit godt hjelpemiddel på dette kurset. Dette gir studentane òg uttrykk for i kursevalueringa, og fleire nyttar opptaka som repetisjon i førebuinga fram til eksamen.

Samarbeid med administrasjonen

Kurset kan vere krevjande å ha det administrative ansvaret for. Vi er difor avhengige av å ha eit godt samarbeid med administrasjonen for ein vellukka kursgjennomføring. Robert Stavenes gjer ein solid jobb her, og samarbeidet fungerer godt.

Vi hadde i tillegg inne to vitskaplege assistentar, Tollef Haugen og Jesper Lunde Breimo, på begge helgesamlingane. I tillegg til praktiske gjeremål som å sørkje for bevertning og rydding, var Tollef og Jesper

av heilt avgjerande tyding for å klare å gjennomføre den hybride undervisninga. Dei hadde ansvar for å styre chatten på Zoom, og hadde kommunikasjon med studentane som deltok digitalt slik at dei kjende seg integrert og deltakande i den fysiske undervisninga under helgesamlingane. Sjølv om vi ikkje går for ein hybrid løysing til hausten, bør vitass-ordninga vidareførast til hausten.

Evaluering

Årets studentevaluering var gjennomgåande positiv. På påstanden om at studieopplegget (det vil seie summen av førelesingar og oppgåveløysing på helgesamlingane, videoopptak frå førelesingane, tilbakemelding på obligatorisk kursoppgåve, bruk av kveldsførelesingar via Zoom, inndeling i modular og sjølvtestar) bidreg til at studenten i kombinasjon med sjølvstudium vil klare å oppfylle forventa læringsutbytte og eksamenskrav, svarte 12 av 18 at dei var «overveiende enig», medan 5 svarte at dei var «helt enig». Av totalt 18 svar, svarte 11 at det faglege utbyttet av dei to helgesamlingene var «stort», medan 7 svarte «meget stort». Gjennomgåande gir studentane høge score på kursopplegget, og inntrykket er at studentane er nøgde med kombinasjonen mellom modularbeid, digitale førelesingar og fysiske helgesamlingar.

Kurset har gjennom åra fått eit godt og solid pedagogisk opplegg. Oppfølginga frå fjorårets evaluering har difor i stor grad bestått i å sikre kontinuitet med nokon mindre justeringar her og der.

Samla vurdering og forbedringspotensiale

Kurset i sin heilskap fungerer godt, og dette gjenspeglar seg i studentane sine tilbakemeldingar. Det er ein takksam jobb å overta kursansvar på eit så veldrive kurs.

Nytt av hausten 2022 vil vere auka fokus på skrivetrening. Det vert spennande å sjå korleis studentane responderer på det. I tillegg er planen å leggje til rette for fleire digitale møtearenaer både blant studentane seg i mellom og med undervisar. Dette vil bestå i både digitale kollokvie på Mitt UiB der studentane diskuterer oppgåver seg i mellom. Her er planen at undervisar vert med første gangen for å kome med nokon konkrete tips til korleis ein kollokvie kan gjennomførast på ein hensiktsmessig måte digitalt, som til dømes å fordele oppgåver i studentgruppa (ordstyrar, gjennomgang av faktum, krav som er reist, rettsleg grunnlag osv.) og eventuelt vise korleis Zoom fungerer om nokon studentar ikkje er kjend med programmet frå før. I tillegg vil studentane få tilbod om digital tilbakemelding på oppgåvetekst frå undervisar ved at dei delar skjerm frå eigen datamaskin med undervisar, så går student og undervisar gjennom teksten ilag.

Oppsummert har undervisningsopplegget fungert godt slik det er utforma i dag over fleire år, og året 2021/2022 var ingen unntak. Vår anbefaling er difor at undervisningsopplegget hovudsakleg består slik det er i dag. Det vil sjølv sagt framleis vere rom for forbedringar, men då vil desse gjerast innanfor kursets rammer slik dei er i dag.

Bergen, 19.04.2022

Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund

Jan-Ove Færstad

Opprettelse av nytt etter- og videreutdanningsemne: Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations

Som SU er orientert om i møte 24. februar 2022, sak 10/22-3, planlegges det oppstart av et nytt erfaringsbasert masterprogram i operativ ledelse og myndighetsutøvelse fra høsten 2022. Det første emnet som er tenkt å inngå i graden er en «etter- og videreutdanningstvilling» av det eksisterende spesialemnet *JUS296-2-A Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations*.

Emnebeskrivelsen er i stor grad sammenfallende med emnebeskrivelsen for JUS296-2-A, men fordi EVU-emnet inngår i et tverrvitenskapelig masterprogram er kravene, særlig knyttet til metode, nedjustert.

Undervisning i de to tvillingemnene vil i utgangspunktet være felles, og i hovedsak følge opplegget slik dette var lagt opp for JUS296-2-A ved gjennomføring høsten 2021. Tanken for høsten 2022 er å holde undervisning i det vesentlige i form av forelesninger. Dette er ikke ideelt, men tilgjengelige undervisningsressurser, sammen med at det høsten 2021 var i overkant av 71 studenter som avla eksamen, setter begrensninger.

For studenter som følger EVU-emnet er det grunn til å tro at de aller fleste av disse vil følge emnet som deltidsstudenter ved siden av arbeid. De vil derfor neppe ha anledning til å følge all undervisning fysisk. Planen er derfor å ta opp digitale versjoner av forelesningene som legges ut. Å ta opp egne forelesninger som legges ut er uansett et tiltak som bør gjennomføres med sikte på å øke studentaktivitet i de ordinære forelesningene. Temaene som tas opp oppleves av forståelige grunner som følsomme. Det viste seg derfor høsten 2021 at opptak var en del av grunnen til at studenter vegret seg for å være deltakende i diskusjoner.

Studenter fra de to emnene vil blandes for besvaring av den obligatoriske gruppeoppgaven som begge emner inneholder.

Som en ytterligere tilpassing til tvillingemnene er undervisningen for [JUS296-2-A for høsten 2022](#) utvidet ved at det er lagt inn en oppgavedag 24.10 kl 10 – 16. Her vil EVU-studentene sterkt oppfordres til å delta fysisk. Denne dagen vil studentene deles i grupper og arbeide med praktiske oppgaver. Tanken er dels at denne dagen imøtekommer undervisningssvakheter ved JUS296-2-A, og dels at den åpner for kompetanseoverføring mellom EVU-studentene og spesialemnestudentene. Opplegget for dagen svarer også direkte til eksamensform i begge emner (hjemmeeksamen for JUS296-2-A og muntlig eksamen for EVU-emnet).

Utover dette vil EVU-studentene måtte følges opp tett gjennom digital kontakt. Høsten 2022 vil langt på vei være en pilot for å finne ut hvordan tvillingemner kan drives. Tanken er ikke da å gjøre endringer i undervisningen og opplegget for JUS296-2-A, utover tiltak som er styrkende også der, men å klarlegge hvilket tilleggsbehov EVU-studentene måtte ha.

Ettersom det tar tid å opprette nye studieprogram ved UiB, er det hensiktsmessig å opprette dette tvillingemnet nå, før masterprogrammet er formelt på plass, for å kunne åpne for søking og promotering. Selve masterprogrammet er nå anbefalt opprettet av UiB sin sentrale studiekvalitetskomite, og skal etter planen behandles i UiB-styret sitt møte 5. mai 2022. Masterprogrammet vil bli lagt opp slik at emnene som inngås i graden kan tas som frittstående emner, og studentene må søke opptak til hvert enkelt emne. Det vurderes dermed ikke som noe særlig problematisk å opprette emnet nå, før den nye graden er godkjent av universitetsstyret.

Det er et eget opptak for EVU-emner og samarbeidet med Kystvakten vil sikre deltakere fra høstsemesteret 2022.

Vedtak:

Studieutvalget tilrår ovenfor fakultetsstyret at etter- og videreutdanningsemnet «Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations» opprettes som beskrevet i vedlagte emnebeskrivelse, med virkning fra høstsemesteret 2022.

Vedlegg:

Emnebeskrivelse for etter- og videreutdanningsemnet «Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations»

[Tilbake til saklisten.](#)

Emnebeskriving for ..... (Namn på emnet, nynorsk)

..... (Navn på emnet, bokmål)

..... (Name of the course, English)

Godkjenning:

Emnebeskrivinga er godkjend av (Fakultetet brukar nemningar for godkjenningsorgan i samsvar med eigen praksis.):

Programstyret: .....(dd.mm.år)

Institutt for ..... : .....(dd.mm.år)

..... fakultet: .....(dd.mm.år)

Emnebeskrivinga vart justert: .....(dd.mm.år) av .....

Evaluering:

Emnet vart sist evaluert: .....(dd.mm.år)

Neste planlagde evaluering: .....(dd.mm.år)

Kategori	Infotype	Tekst
Emnekode		JUS6xx
Namn på emnet, nynorsk		
Namn på emnet, bokmål		
Namn på emnet, engelsk		Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations
Studiepoeng, omfang ECTS Credits	EB_POENG	10 ECTS credits
Studienivå (studiesyklus) Level of Study	EB_NIVA	MA level
Fulltid/deltid Full-time/Part-time	EB_FULLDEL	Part-time. The course is taught in close coordination with JUS296-2-A . The course can be followed on a part-time basis, but does require significant attention in the relevant term.
Undervisingspråk	EB_SPRAK	English
Undervisingssemester Semester of Instruction	EB_UNDSEM	Autumn
Undervisingsstad Place of Instruction	EB_UNDSTED	University of Bergen
Mål og innhald Objectives and Content	EB_INNHOLD	The Law of Armed Conflict (LOAC) applies between parties to an armed conflict, be it an international armed conflict or non-international armed conflict (sometimes called an internal armed conflict). The subject of LOAC is therefore not when or if parties to a conflict have the right to resort to armed force - but the rules applicable between them when they do.

		<p>The use of armed force, unfortunately, remain characteristic for the international society. Whether the world has become more peaceful - typically measured in the number of people who lose their lives in armed conflicts - is disputed. But while the number of lives lost may be diminishing, there is no doubt that the number of armed conflicts is on the rise. Even a small country like Norway is active in over ten military operations abroad, and has since the second world war contributed to over 100 operations in more than 40 countries.</p> <p>For the international community, it therefore remains a central question to what extent and in which manner armed force may be utilized once a conflict has escalated to the level of an armed conflict. And while much of the law rests on legal developments that took place in the aftermath of the second world war, technical and cultural development did not cease.</p> <p>Technically the law is ever challenged by new methods of warfare. To mention but some examples:</p> <ul style="list-style-type: none"> • the use of over-the-horizon weapons have greatly expanded • the use of drone technology has profoundly changed the nature of the battlefield • the battlefield has been significantly extended by the addition of a cyber dimension • the battlefield may again be changed by the introduction of artificial intelligence into man-controlled, or entirely self-controlled, weapon systems <p>Culturally, international law has seen a significant influence of human rights law affecting all fields - of course also LOAC. International criminal law has seen significant developments, aimed among others at underpinning and strengthening LOAC. Significant attempts have also been made at preserving human life and limit suffering, i.e. in the adoption of the Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction as well as the Convention on Cluster Munitions. Both conventions arguably rest on a changed view of the value of human life measured against military benefits. Both conventions also demonstrate the freedom States pursue under LOAC, non-signatories to both including some of the major actors on the international stage, and other States considering a withdrawal in order to enhance military capacity.</p> <p>The Law of Armed Conflict exists in this constantly developing interplay, at all times central to the State. And when applicable, LOAC concerns a State's most fundamental interest; its survival. As such LOAC is therefore also one of the most interesting fields in which to study international law, for no field attempts more directly to regulate the core interests of the State and to balance two more competing interests; to safeguard the life and health of humans while in no way impeding military efficiency.</p>
--	--	--

		<p>The Law of Armed Conflict is built around four principles: (i) Distinction between military and civilian targets, (ii) Proportionality, (iii) Military necessity and (iv) Limitations. The course will focus on these basic principles in depth. The course will further focus on the interplay between LOAC and general human rights obligations.</p> <p>As LOAC applies in situations where life is routinely taken, and suffering routinely caused, LOAC is also fraught with ethical dilemmas. The role of ethics in the determination of the law, as well as its implications for professionals working in the field of LOAC, must thus be addressed and discussed.</p> <p>For its theatre of operations, the course will focus on the oft less discussed maritime theatre. Being the main source of force projection for non-neighbouring States as well as playing a vital role in resupply, allied support and early threat detection as well as self-defence, the oceanic space is of great importance in large-scale conflicts.</p> <p>In addressing these issues, the course is practically focused, asking students to take on the role as Legal Advisers to military commanders. A role specifically provided for in Additional protocol I article 82. Students will be presented with concrete circumstances, and asked to provide legal advice. The candidates will be asked to draw on relevant experience both to ground the course in practicable questions, to further understanding and to increase learning both for the sharing candidate and for the group.</p>
<p>Læringsutbytte</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>EB_UTBYTTE</p>	<p>Knowledge</p> <p>After successfully completing the course, students will have a general knowledge of:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The method and sources of international law, with particular emphasis on questions and differences that arise in LOAC • The application of Human Rights Law in situations that are also covered by LOAC • The rules concerning protected persons and objects <p>After successfully completing the course, students will have a good knowledge of:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The four central principles of LOAC, and especially their application in maritime operations • The meaning and importance of status as a combatant, non-combatant and civilians • The limitations LOAC presents on means and methods of armed conflict, especially as these apply to operations conducted at or from the sea • The legal status, as well as rights and obligations that concern neutrals

		<ul style="list-style-type: none"> • Special questions that arise in maritime operations covered by LOAC, like questions of blockade and the establishment of security/exclusion zones <p>Skills After completing the course, the students should be able to independently analyse, discuss, and take a stand on issues that fall under LOAC.</p> <p>This entails that students must be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identify, systematize and formulate LOAC issues based on comprehensive and complex fact • find and systematize relevant sources of law and carry out initial legal analysis of LOAC questions • identify ethical impacts on the determination of law, particularly in the field of study • discuss questions of legal policy that arise in the context of LOAC in a thorough and balanced manner <p>The student must also be able to convey and evaluate legal analyses and points of view in the LOAC context through:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orally present legal argumentation • to comment on and evaluate other students' analyses and to receive and make use of such comments • to work with others in groups to analyse questions of LOAC <p>General competence After completion of the course, students shall:</p> <ul style="list-style-type: none"> • have an understanding of LOAC as a separate discipline of international law • have insight in LOAC's place in international law and how it works in conjunction with, and is affected by, other disciplines of international law (like international human rights law and international criminal law), as well as how it works in conjunction with national law • be able to see the special challenges that arise in an area of law where sources are fragmented and to some degree dated
Krav til forkunnskapar	EB_KRAV	The same as in other courses that are part of the Executive Master's Programme in Operative Management and Exercise of Authority.

Anbefalte forkunnskapar	EB_ANBKRAV	Not relevant.
Studiepoengsreduksjon	EB_SPREDUK	Students may not earn ECTS credits for both JUS296-2-A and JUS6xx.
Krav til studierett	EB_STUDRET	Acceptance to JUS6xx.
Arbeids- og undervisningsformer Teaching and Learning Methods	EB_ARBUND (Erstattar EB_UNDMETO)	The course is taught in correlation with JUS296-2-A . It is taught through a blended learning environment, combining the use of digital modules with seminar modules. The digital modules discuss the theoretical underpinnings of the subject and can facilitate self-study. In the physical modules, the theory is transferred to practical questions. Students will be invited (and required) to actively participate in knowledge sharing and production. The course requires extensive self-study.
Obligatorisk undervisningsaktivitet Compulsory Assignments and Attendance	EB_OBLIGAT	The course has a mandatory group assignment that is held in collaboration with JUS296-2-A . The group assignment will ensure interchange of ideas between candidates, across disciplines and cultures. It also helps support the learning goals of oral and written presentation of knowledge, and collaboration. The mandatory assignment is assessed pass/non-pass.
Vurderingsformer Forms of Assessment	EB_VURDERI	The subject has an oral exam. Students will 2 days prior to the exam be given access to a factual description. Based on this the students are to prepare legal advice for a commander. In the exam, of approx. 25 min, the students will be asked to present their legal advice, and receive questions on this. If deemed necessary, the candidates may also be questioned on other parts of the course.
Hjelpemiddel til eksamen Examination Support Material	EB_HJELPEM	According to the guidelines of the Faculty of Law: https://www.uib.no/jur/23645/retningslinjer-utrekning-av-obligatorisk-deltaking
Karakterskala Grading Scale	EB_K-SKALA	A to E for pass and F for failed.
Vurderingssemester Assessment Semester	EB_EKSSEM	Autumn
Litteraturliste	EB_LEREM	The reading list will be ready before 1 June.

Unntak for søknadsfristen for særskilt studierett til spesialemnner

Bakgrunn

Studenter med norsk fødsels- og personnummer/D-nummer kan søke om særskilt opptak til spesialemnner ved Det juridiske fakultet, UiB. I tillegg må personen oppfylle de aktuelle emnenes forkunnskapskrav (som framgår i emnebeskrivelsen), da de fleste spesialemnene krever enten tre års høyere utdanning eller tre års juridisk utdanning.¹

Opptak til spesialemnner er regulert i Utfyllende regler § 2-7 Særskilt opptak til spesialemnner

1. Fakultetet tar opp studenter til spesialemnner to ganger i året, gjennom lokalt opptak. **Fristen for slik søknad kunngjøres på nettsidene for opptak.** Fakultetet garanterer likevel ikke at det blir gitt undervisning og eksamen i alle spesialemnner hvert år.
2. Ferdige Cand.jur. og Master i rettsvitenskap samt jusstudenter fra andre fakulteter/institusjoner som har fullført minst tre års jusstudier får opptak.
3. For øvrige søkere foretas en konkret faglig vurdering av forkunnskaper.

På fakultets [nettside](#) er følgende søknadsperioder opplyst:

- Opptak til høstsemesteret: 1. juli - 15. august
- Opptak til vårsemesteret: 1. desember - 15. januar

Problemstilling

Hvert år mottar fakultetet søknader om opptak etter fristens utløp. Fristen for å levere søknad om særskilt studierett praktiseres strengt. De tidlige fristene kan være et problem for de som stryker i ordinær sensur. I noen emner er ordinær sensur ikke avvirket før søknadsfristen den 15. januar/15. august og de studenter som stryker har derfor ikke en reel mulighet til å søke om nytt opptak det påfølgende semester før fristens utløp.

Studieadministrasjonen fremmer derfor **et forslag om å gjøre unntak for søknadsfristen for særskilt studierett til spesialemnner i særtilfeller hvor en student stryker på eksamen semesteret før.** I disse særtilfellene bør studenten få mulighet til å prøve på nytt påfølgende semester. Denne utvidet studieretten vil bare gjelde for studenter som stryker (ikke frivillig gjentak), og bare for det aktuelle emnet, ikke generelt.

Av hensyn til administrering av dette unntaket bør det gjelde frist også for disse studentene. Det foreslås at denne er sammenfallende med fristen for semesterregistrering (1. februar/1.september). Studenten har selv ansvaret for å ta kontakt med fakultetet på e-post dersom det søkes om unntak for søknadsfristen.

---

¹ <https://www.uib.no/jur/22948/spesialemnner-ved-det-juridiske-fakultet#opptak-til-spesialemnner>

Det er fakultetsstyret som har myndighet til å foreta vesentlige endringer av reglement for fakultetets studieprogram, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 1, hvorfor Studieutvalget i denne saken kommer med en oppfordring til styret.

Forslag til vedtak

Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å gjøre følgende endringer i utfyllende regler ved Det juridiske fakultet § 2-7 «Særskilt opptak til spesialeemner»:

1. Fakultetet tar opp studenter til spesialeemner to ganger i året, gjennom lokalt opptak. *Fristen for slik søknad er 15. august for høstsemesteret og 15. januar for vårsemesteret.*
2. *For studenter som semesteret før har strøket på eksamen i et spesialeemnet, er søknadsfristene for særskilt opptak til samme emne det påfølgende semester 1. september for høstsemesteret og 1. februar for vårsemesteret. Særskilt søknadsfrist gjelder ikke ved frivillig gjentak.*
3. Ferdige Cand.jur. og Master i rettsvitenskap samt jusstudenter fra andre fakulteter/institusjoner som har fullført minst tre års jusstudier får opptak.
4. For øvrige søkere foretas en konkret faglig vurdering av forkunnskaper.

[Tilbake til saklisten.](#)

Faste ordgrenser på obligatorisk kursoppgave og eksamen

Saken ble første gang behandlet i studieutvalgets møte den 24.02.2022 (sak 17/22). SU fattet følgende vedtak:

Sak 17/22	Faste ordgrenser på 1.-4. studieår
Vedtak	<ol style="list-style-type: none"> 1) Det etableres faste ordgrenser for obligatoriske oppgaver og eksamensbesvarelser. Det vil i særskilte tilfeller, etter søknad til studieutvalget, være mulig å fastsette andre ordgrenser. Studieadministrasjonen utarbeider en standardtekst som brukes i emnebeskrivelsene. 2) Instruks om oppgavegjeving og sensur revideres med særskilt fokus på utforming av <ol style="list-style-type: none"> 1. eksamensoppgaver 2. obligatoriske oppgaver 3. arbeidsoppgaver

På fakultetsstyremøte den 15.03.2022 (sak 31/22) fremmet professor Ørnulf Øyen forslag om å oppheve SUs vedtak i sak 17/22. Fakultetsstyret besluttet å utsette behandlingen av dette forslaget til styremøtet den 10.05.2022, for å gi SU anledning til å se på saken på nytt:

31/22 Faste ordgrenser på 1.-4. studieår
Saken var meldt inn av Ørnulf Øyen. Saksforelegg fulgte vedlagt.

Det var fremlagt følgende forslag til vedtak fra Ørnulf Øyen:

1. Punkt 1 i vedtaket til Studieutvalget i sak 17/22 oppheves.
2. I den grad det er ønskelig med en felles ordgrense for obligatoriske oppgaver og/eller eksamensbesvarelser i fagene på 1. til 4. studieår, bør en sak om dette fremmes for styret.

I møte frafalt Øyen forslaget punkt 2.

Vedtak:

Behandlingen av punkt 1 i Øyens forslag til vedtak utsettes til fakultetsstyremøte 10.05.2022.

Saken ble den 22.03.2022 sendt på høring til alle emneansvarlige på 1.-4. studieår:

Til emneansvarlige på 1.-4. studieår,

Studieutvalget behandlet i sitt møte den 24.02.2022 en sak om ordgrenser på obligatorisk kursoppgaver og eksamensoppgaver på 1.-4. studieår (SU-sak 17/22).

Vedtaket i saken kan gi inntrykk av at SU mente å fastsette absolutte ordgrenser som bare ville kunne fravikes i helt særlige tilfeller. Intensjonen var imidlertid bare å fastsette øvre grenser og samtidig gjøre det klart at ordgrensene må inn i emnebeskrivelsene, slik at studentene (og administrasjonen) på forhånd vet hvilke rammer som gjelder for prøvingen på de ulike emnene. Diskusjonen i SU forutsatte klart at ønsker om kortere ordgrenser på kursoppgaver og/eller eksamensoppgave ville bli etterkommet, og det er også fulgt opp av studiedekanen i ettertid.

De øvre ordgrensene som ble fastsatt, var begrunnet dels ut fra hensynet til oppgaveretterne/sensorene og dels hensynet til studentene. For oppgaveretterne/sensorene reiser lange besvarelser spørsmål om hvor mye de får betalt for jobben, men det har også en side til hvor grundig de går til verks når de kommenterer/vurderer. Dersom mindre av den avsatte tiden går med til å lese besvarelsen, kan fakultetet stille høyere krav til kommentarer og begrunnelse. For studentene handler ordgrenser dels om motvirke myten om at man må skrive langt for å oppnå en

god karakter (som bl.a. underbygges av svært lange «mønsterbesvarelser» som dessverre stresser studentene). Det handler imidlertid også om at evnen til å skrive kort og konsist er en stadig viktigere ferdighet for fremtidens jurister.

På kursoppgaver og hjemmeeksamener er behovet for ordgrenser allment anerkjent og vel innarbeidet.

Også for skoleeksamener med kildetilgang er det vanskelig å unngå ordgrenser – dels fordi muligheten til å klippe og lime gjør det mulig å skrive svært lange besvarelser på kort tid, og dels fordi en ordgrense legger til rette for at studentene får tid til å jobbe med kildene de har tilgang til, uten å la seg stresse av medstudenter som skriver mer enn de tenker. Dette er også grunnen til at det i 2020 ble innført ordgrenser for «skoleeksamen hjemme» under pandemien.

På skoleeksamener hvor tilgangen til rettskildene er begrenset til lovverket er situasjonen en annen. I SU var det enighet om at det er ønskelig med ordgrenser også her, men det var uheldig at dette spørsmålet ikke ble lagt frem for de berørte emneansvarlige i forkant.

Den manglende høringen av de emneansvarlige ledet til at styremedlem Ørnulf Øyen fremmet en egen sak for fakultetsstyret med forslag om at styret skulle oppheve SUs vedtak.

Fakultetsstyret besluttet å utsette behandlingen av dette forslaget til styremøtet i mai, for å gi SU anledning til å se på saken på nytt.

Saken sendes med dette på høring til alle emneansvarlige på obligatoriske emner på 1.-4. studieår.

Frist for å komme med skriftlig innspill til saken er den 4. april 2022. Innspill sendes til Anne.Nielsen@uib.no

Beste hilsen

Halvard Haukeland Fredriksen

Visedekan for utdanning

Vedlegg:

Protokoll m/saksnotat fra møte i studieutvalget den 24. februar.

Saksnotat sak 31/22 fra fakultetsstyrets møte den 15. mars.

Det er mottatt følgende høringsvar i saken:

- Høringsvar av 30.03.2022 fra de emneansvarlige i JUS242 Rettergang: Professor Ørnulf Øyen og professor Magne Strandberg (vedlegg 1)
- Høringsvar av 05.04.2022 fra emneansvarlig for JUS123 Forvaltningsrett II: Professor Bjørn Henning Østenstad (vedlegg 2)
- Høringsvar av 21.04.2022 fra de emneansvarlige i JUS213 Erstatningsrett: Professor Anne Marie Frøseth og professor Knut Martin Tande (vedlegg 3)

Vedlegg 4: Fakultetsstyresak 31/22

Saken legges frem til fornyet drøftelse uten et konkret vedtakforslag fra SUs leder. Det synes imidlertid klart at det bør treffes et nytt realitetsvedtak i saken, som deretter legges frem for fakultetsstyret.

Forslag til vedtak:

[Tilbake til saklisten.](#)

*Vedlegg 1**Høringsvar fra emneansvarlige i JUS242 Rettergang***Sak om ordgrense - høring**

Det vises til sak 17/22 i Studieutvalget og sak 31/22 i fakultetsstyret, og til e-posten fra studiedekan Halvard Fredriksen den 22. mars, der de emneansvarlige på 1.-4. studieår inviteres til å komme med innspill om temaene ordgrense på obligatoriske oppgaver og på eksamen.

Som emneansvarlige i faget JUS242 Rettergang inngir vi følgende innspill i anledning saken:

Allment

Etter vårt syn er det nødvendig å skille mellom flere ulike hovedspørsmål, selv om det er en tilknytning mellom dem:

1. Bør det gjelde en ordgrense, og i så fall hvorfor og hvilken grense bør gjelde?
2. Bør samme regler om ordgrense gjelde for obligatoriske oppgaver og eksamen?
3. Hvordan bør det kommuniseres til studentene om det gjelder en ordgrense og hva grensen i så fall er?
4. Hvem bør treffe en beslutning om hva?

Det tredje spørsmålet bør være det enkleste. Før et kurs starter bør studentene vite om det gjelder en ordgrense på obligatoriske oppgaver og eksamen, og når og hvor informasjon om en eventuell ordgrense kan finnes. Når det gjelder eksamen, bør en eventuell ordgrense være fastsatt før kursstart og fremgå av emnebeskrivelsen. Annerledes bør det være for obligatoriske oppgaver. Her bør en ordgrense fastsettes når oppgaven er utarbeidet og kommuniseres på side 1 i oppgaven, jf. nedenfor.

For egen del ser vi at emnebeskrivelsen i faget JUS242 Rettergang ikke på en optimal måte har gitt informasjon om temaet ordgrense.

Også det andre spørsmålet bør være relativt enkelt: det bør ikke gjelde samme regler om ordgrense på obligatoriske oppgaver og eksamen. En viktig begrunnelse for en eventuell ordgrense på eksamen antas å være at grensen skal sikre at sensorene får en akseptabel timebetaling. Som kjent honoreres sensorene med et bestemt beløp pr besvarelse. Også for obligatoriske oppgaver er dette et poeng, men kommer i skyggen av et annet hensyn: Hvis de som kommenterer besvarelsen skal få tid til å skrive kommentarer, kan de leverte besvarelsene ikke være så lange. Med andre ord handler det her om å finne en passe balanse mellom skrivetreningen for studentene og tid til å gi tilbakemelding for den som kommenterer besvarelsen. Etter vår oppfatning bør ordgrensen på obligatorisk kursoppgave være vesentlig kortere enn på eksamen. Våre erfaringer er også at det er arbeidet med den obligatoriske kursoppgaven som potensielle sensorer oftest bruker som begrunnelse når forespørsel om sensur blir avslått.

Hvorfor bør det eventuelt gjelde en ordgrense på eksamen?

Hvis det skal gjelde en ordgrense på eksamen, må det foreligge konkrete hensyn som begrunner dette, og disse må samlet sett veie tyngre enn de mothensyn som foreligger. Og hvis det jevnt over bør gjelde en ordgrense i alle emner, kanskje til og med fastsatt av Studieutvalget, må avveiningen av de ulike hensyn jevnt over være den samme i alle emner, uavhengig av eksamensform, emnets innhold og andre faktorer.

Etter vårt syn er det grunn til å trekke et hovedskille mellom hjemmeeksamen, herunder det som betegnes som «skoleeksamen hjemme», og en eksamen avviklet på ordinært vis (i nyere tid ofte betegnet som «saleksamen»). Ved hjemmeeksamen har studentene fri tilgang til enhver kilde, og det er vanskelig å føre effektiv kontroll med om en student samarbeider med eller får bistand fra andre. Som følge av eksamenssituasjonen kan det uten en ordgrense risikeres svært omfangsrike besvarelser, fordi

studentene siterer mye fra forarbeider, rettspraksis og litteratur, og/eller får innspill fra andre. Vi er enige i at det her er et klart behov for en ordgrense, ikke minst av hensyn til sensorenes arbeidsbyrde.

Vi er derimot betenkt over at Studieutvalget har innført felles regler om ordgrense for eksamener som avvikles på ordinært vis. I emnet JUS242 Rettergang har eksamen vært avviklet på ordinært vis i alle år, med unntak av forrige studieår da det var «skoleeksamen hjemme» på grunn av korona-restriksjonene. Forrige studieår gjaldt det en ordgrense på 4500 ord. For øvrig har det aldri vært en ordgrense på eksamen i emnet. Samtidig har vi etter innføringen av Lovdata på eksamen bare gitt tilgang til lover og forskrifter, dvs. ikke andre rettskilder. Vår erfaring er at det ikke er behov for en ordgrense når eksamen avvikles på denne måten.

Det kan nevnes at Magne var særlig oppmerksom på lengden av besvarelsene under sin nivåkontroll i uke 12. Verken besvarelsene han gikk gjennom eller tilbakemeldingene fra sensorene gav klare signaler om et det burde vært en ordgrense på årets eksamen i samsvar med vedtaket fra Studieutvalget, dvs. en grense på 4500 ord. Noen besvarelser var lengre enn 4500 ord, men hvis arbeidsbyrden til sensorene er et bærende hensyn, er snittet mer interessant. Og ut fra de besvarelser som var til nivåkontroll, synes snittet å ha vært et sted mellom 4000 og 4500 ord. Dessuten er trolig eksamensoppgavens evne til å skille mellom karaktersettingen viktigere for sensorenes arbeidsbyrde enn antall ord i besvarelsen, og tilbakemeldingene fra sensorene både i år og tidligere har gjennomgående vært at oppgavene vi gir er godt egnede til å skille mellom alle nivåene på karakterskalaen. Det kan også nevnes at inntrykket til Ørnulf under nivåkontrollen forrige studieår var et litt lavere snitt. Antall ord sto da på hver besvarelse. Før eksamen hadde det vært litt diskusjon rundt temaet ordgrense, noe som gjorde at det tallet som sto på besvarelsene hadde en viss interesse. Avviket mellom de to studieårene kan selvsagt skyldes at eksamensoppgaven forrige studieår viste seg å være litt mindre arbeidskrevende enn årets. Mindre avvik når det gjelder hvor arbeidskrevende en eksamensoppgave er, er ikke til å unngå.

I andre emner gis studentene tilgang også til andre rettskilder enn lover og forskrifter. Dette kan medføre at omfanget av de leverte besvarelsene jevnt over er litt større, og kanskje såpass mye større at en ordgrense er på sin plass. I så fall kan det være behov for en ordgrense av hensyn til sensorene, men dette er en vurdering som bør overlates til de enkelte emneansvarlige.

Et mål med en ordgrense kan være å «tvinge» studentene til å skrive kort og konsist. Vi stiller oss tvilende til om en ordgrense er et egnet virkemiddel for å øve opp denne evnen. Det er her spørsmål om en maksimal ordgrense, og en slik grense er neppe et egnet virkemiddel for å tvinge den jevne student til å skrive kort og konsist. Ordgrensen vil i høyden «tvinge» de relativt få studenter som har så mye kunnskap og innsikt at ordgrensen er i knappeste laget. Og den aktuelle gruppen har ut fra tiden til rådighet neppe gode muligheter til å finpusse fremstillingen svært nøye, Konsekvensen av en ordgrense kan derfor bli at enkelte svært dyktige studenter leverer en svakere besvarelse enn hva de kunne ha levert, for å komme under ordgrensen.

Hvis en vil påvirke studentene til å skrive kort og konsist, bør en heller ta dette inn i sensorveiledningen, og følge det opp under nivåkontrollen. I sensorveiledningen for årets eksamen i JUS242 Rettergang tok vi inn følgende avsnitt om temaet:

«Det har ikke vært gitt en ordgrense for denne eksamenen. Omfanget av en besvarelse skal ikke i seg selv ha betydning for sensuren, og beste karakter kan tenkes å bli gitt for både relativt korte og relativt lange besvarelser. Det skal imidlertid trekke ned dersom en kandidat tar opp spørsmål som er unødvendige eller på andre måter skriver på en unødvendig omstendelig måte.»

Magne fulgte dette opp under den nevnte nivåkontrollen, noe som for øvrig er i tråd med det vi har gjort i tidligere år. Etter vårt syn er dette den beste måte å ivareta målsettingen om at studentene skal skrive kort og konsist, og bare om de temaene oppgaven inviterer til å drøfte.

Vi vil også nevne et annet moment som ofte blir glemt i debatter om ordgrenser: I det praktiske rettsliv opereres det svært sjelden med ordgrenser. Det typiske for en jurist i praksis er at han eller hun må skrive en dom, et vedtak eller en annen beslutning om et juridisk problem. Juristen vil typisk måtte begrunne sitt standpunkt, og begrunnelsen må oppfylle visse minimumskrav. Utover det har juristen en betydelig frihet til å skrive kort eller langt, nyansert eller grovkornet, konsist eller ordrikt, detaljert eller oversiktlig. Den friheten bør jusstudenten få trening i å håndtere.

I diskusjonen rundt temaet ordgrense har det også vært oppe at enkelte studenter frykter at de må skrive svært langt for å prestere godt på eksamen, og at en ordgrense kan dempe denne frykten. Etter vårt syn har en eventuell frykt av denne karakter neppe rot i virkeligheten, og den har iallfall ikke rot i virkeligheten i faget JUS242 Rettergang. Trolig skyldes det hele at enkelte svært lange besvarelser er publisert eller formidlet på annet vis som «mønsterbesvarelser». Dette er ikke gjort av fakultetet eller de emneansvarlige, og fakultetet bør ikke la sitt syn på temaet ordgrenser påvirkes av bruken av denne type «læremidler». Hvis det skulle herske en slik misvisende oppfatning blant studentene, så bør Studieutvalget heller få noen fagpersoner til å gå direkte i rette med dette – det vil trolig være mer effektivt enn å innføre ordgrenser.

Samlet sett mener vi at de emneansvarlige selv bør avgjøre om det skal gjelde en ordgrense på ordinær eksamen, og hva grensen eventuelt skal være. Det er de emneansvarlige som best kjenner eksamensformen, innholdet i emnet og hva som normalt forventes av drøftelsene på eksamen.

Nærmere om obligatoriske oppgaver

Temaet ordgrense stiller seg annerledes når en kommer til obligatoriske oppgaver. Dette skyldes ikke at de hensyn som er nevnt ovenfor er irrelevante, eller at de isolert sett har en annen vekt. Det skyldes at et sentralt tillegghensyn her kommer inn. En obligatorisk oppgave skal ikke bare gi studentene skrivetrening, men også gi studentene en tilbakemelding på det de har skrevet. Som kjent honoreres de som kommenterer obligatoriske oppgaver med en fast sats pr besvarelse. Jo lengre en besvarelse er, jo mer tid tar det å lese den, og jo mindre tid er det til å skrive kommentarer. Det helt sentrale når det gjelder obligatoriske oppgaver er derfor å utforme en oppgave som kan besvares godt med et begrenset antall ord, og sette en ordgrense som sikrer at oppgaven faktisk besvares med et begrenset antall ord.

Vi er enige i at det bør gjelde en ordgrense på obligatoriske oppgaver. Men det er den emneansvarlige som bør fastsette grensen, og grensen bør først settes etter at oppgaven er laget. Det er mulig at vedtaket til Studieutvalget egentlig tar sikte på å gi de emneansvarlige stor frihet, ved at det bare settes noen øvre ordgrenser. Men vedtaket er i så fall uklart utformet. Det Studieutvalget bør vedta, er at det skal gjelde en ordgrense, at grensen fastsettes av den emneansvarlige, og at studentene gis god informasjon om at det gjelder en grense og hvor denne finnes. I tillegg kan Studieutvalget eventuelt sette en øvre grense, som den emneansvarlige ikke kan overstige. Når det gjelder det siste, mener vi at den vedtatte grensen på 4000 ord for 2.-4. studieår er satt noe høyt. For å sikre et minimum av balanse mellom skrivetrening og tilbakemelding, bør grensen ikke være høyere enn 3500 ord. Det kan nevnes at vi i emnet JUS242 Rettergang har operert med en ordgrense på 2500 ord de siste to studieårene.

Sammenfatning, og et forslag til hva SU bør vedta

Temaet ordgrense har en side mot de emneansvarliges autonomi – muligheten for en god faglig styring av eget emne. Særlig gjelder dette for temaet ordgrense på obligatoriske oppgaver, et tema som er nært knyttet til selve kursopplegget. Men også temaet ordgrense på eksamen berører de emneansvarliges faglige autonomi. De emneansvarlige har gjennom sin erfaring med utforming av eksamensoppgaver og gjennomføring av nivåkontroll et godt grunnlag for å vurdere om det bør gjelde en ordgrense og hva den eventuelt bør være. Studieutvalget bør derfor vise tilbakeholdenhet med å vedta detaljerte regler om ordgrense. Utvalget bør bare trekke opp visse ytre rammer og sikre at studentene blir orientert på en adekvat måte om hva som gjelder, med mindre tungtveiende hensyn jevnt over gjør seg gjeldende på ett bestemt område.

I lys av våre innspill ovenfor tillater vi oss å konkretisere hva Studieutvalget bør vedta:

A) Ordgrense på eksamen:

1. På hjemmeeksamen, herunder skoleeksamen hjemme, gjelder det en ordgrense. Med mindre Studieutvalget særskilt har fastsatt noe annet i faget eller for den aktuelle eksamen, gjelder følgende ordgrenser:
  - 4 timers eksamen, Bestått/Ikke bestått: 3000 ord
  - 6 timers eksamen, Bestått/Ikke bestått: 4000 ord
  - 4 timers eksamen, karakter A-F: 3000 ord
  - 6 timers eksamen, 1.-3. studieår, karakter A-F: 4000 ord
  - 6 timers eksamen, 4. studieår, karakter A-F: 4500 ord
  - 2-5 dagers eksamen, karakter A-F: 5000 ord
2. Den emneansvarlige avgjør om det gjelder en ordgrense på en ordinær eksamen («saleksamen»), og hva grensen eventuelt er. I vurderingen skal den emneansvarlige særlig legge vekt på hvilke hjelpemidler studentene har tilgang til på eksamen. Beslutningen skal treffes før emnet starter opp, og innenfor fristene for å endre emnebeskrivelsen.
3. Emnebeskrivelsen i faget skal opplyse om det gjelder en ordgrense på eksamen, og hva en eventuell ordgrense er.

B) Ordgrense på obligatoriske oppgaver:

1. Det skal gjelde en ordgrense på obligatoriske oppgaver.
2. Ordgrensen fastsettes av den emneansvarlige.
3. Ordgrensen skal tilpasses oppgavens omfang og sikre at den som kommenterer oppgaven får tid til å gi studenten en tilbakemelding, og den kan ikke være høyere enn henholdsvis 3000 ord på 1. studieår og 3500 ord på 2. til 4. studieår.
4. Emnebeskrivelsen i faget skal opplyse om at det gjelder en ordgrense på obligatoriske oppgaver. Hvis det i emnebeskrivelsen ikke opplyser hva ordgrensen er, skal den gjøre studentene kjent med at grensen opplyses på side 1 i oppgaven.

*****

Dragefjellet, 30. mars 2022

Magne Strandberg
Emneansvarlig

Ørnulf Øyen
Emneansvarlig

Vedlegg 2

Høringssvar fra emneansvarlig i JUS123 Forvaltningsret II

Fra: [Bjørn Henning Østenstad](#)
Til: [Anne Grethe Nielsen](#)
Emne: Uttale i høyrings sak om ordgrense
Dato: tirsdag 5. april 2022 17:32:31

Til Studieutvalget,

Som emneansvarleg i Forvaltningsrett II (JUS123) sluttar eg meg til SU sine vurderingar om behovet for ei normalordning om ordgrense og dei konkretiseringar det i så måte blir lagt opp til.

Helsing

Bjørn Henning Østenstad

Professor / emneansvarleg for JUS123 (Forvaltningsrett II)

Hørings svar Sak 24/22 Faste ordgrenser på obligatorisk kursoppgave og eksamen

Vi ser i utgangspunktet ikke behov for ordgrenser på eksamen, og i hvert fall ikke under 4000 ord. Enten eksamen er på 4 eller 6 timer, bør studentene ha mulighet til å gå i dybden i sine analyser på eksamen, og i et noenlunde bredt utvalg av problemstillinger. Knappe ordgrenser kan også gjøre det vanskeligere å skille eksamensbesvarelsene i karaktersetningen, og bringer utviklingen i retning av rene kunnskapstester.

Ut fra sensuren på JUS213, fremstår det som klart at ordgrensen på 3000 ord er for lav også på en 4 timers eksamen. Våren 2022 var ordgrensen 4000 ord på kursets 4 timers eksamen. Det var omtrent ingen studenter som skrev overflødig mye, men likevel mange som skrev over 3000 ord. Eksamenssituasjonen på en 4 timers eksamen med tilgang til kilder fremstår som stressende for studentene, og det vil føre til ytterligere stress dersom de må bruke tid på å korte ned teksten for å unngå underkjenning på grunn av ordgrensen.

En av begrunnelsene for ordgrensene har vært sensorenes arbeidsbyrde. Temaet ser ut til å følge i forlengelsen av fakultetets tidligere dialog med sensorene om honorar og arbeidsbyrde. Ut fra det vi kjenner til, ble behovet for en lavere ordgrense enn 4000 ord ikke berørt i dialogen med sensorene. Tvert imot fremstod det slik at sensorene mente at en ordgrense på 4000 ord var helt greit. Heller ikke under et sensormøte under sensuren i JUS213 erstatningsrett i vår, ble omfanget av besvarelsene problematisert.

Det har også vært anført at høye ordgrenser, eller fravær av ordgrenser, stresser studentene. Det har vært argumentert med at det finnes omfangsrike besvarelser på Filefora som gir studentene en feil forventning til hva som kreves på eksamen. Men slike forventninger blir allerede klargjort på andre måter: På det nye kurset i erstatningsrett på 1. studieår har den emneansvarlige selv gått gjennom en (A-) eksamensbesvarelse i undervisningen og forklart hva som kreves på eksamen. I tillegg er det også tiltak på andre kurs som forsøker å gi studentene en forståelse av hva de ulike karakterkategoriene representerer. I tillegg blir sensorene gitt instruksjoner for karaktervurderingen, og det blir understreket at det ikke skal foretas noen normalfordeling.

Vi er usikre på om det finnes tilstrekkelig holdepunkter for at forekomsten av omfangsrike besvarelser, vil påvirke karakternivået for andre kandidater. Man bør på dette punktet ha tillit til sensorenes bedømmelse, og til den nivåkontrollen som gjennomføres under eksamen.

Et siste argument som er fremført for lavere ordgrenser, er at like ordgrenser på kursene letter arbeidsbyrden for administrasjonen og de emneansvarlige, fordi forskjellige ordgrenser fører til mange spørsmål fra studentene. Vi har ikke sett noen dokumentasjon på

at dette er et reelt problem. For oss fremstår det som greit håndterlig hvis studentene får beskjed om hva som gjelder i emnebeskrivelsen og det ellers gis informasjon på MittUiB.

Vår erfaring er for øvrig at kandidatene som har tilgang til Lovdata på eksamen ikke klipper og limer inn kildene i eksamensbesvarelsene, verken på 4 timers eksamen eller 6 timers eksamen. Det er altså ikke nødvendig å innføre lavere ordgrenser for å forhindre en slik praksis.

Når det gjelder ordgrensen på obligatorisk kursoppgave har denne bedre grunner for seg, fordi sensorene skal gi kommentarer til besvarelsene. Hensynet til sensorenes arbeidsbyrde og tiden som går til sensuren, taler derfor for ordgrenser. Men dersom det skal være meningsfullt å gi praktiske oppgaver til studentene, bør ikke ordgrensen være lavere enn 3000 ord.

Vi ber om at fakultetet foretar en grundigere vurdering av spørsmålet om innføring av ytterligere reduserte ordgrenser på eksamen, og revurderer forslaget.

Anne Marie Frøseth
Emneansvarlig JUS213

Knut Martin Tande
Emneansvarlig 133

Vedlegg 4
Saksnotat styresak 31/22

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 31/22
Møtedato: 15.03.2022
Journalnummer: 2022/1550

FORSLAG TIL FORSLAG TIL VEDTAK PÅ MØTET I FAKULTETSSTYRET TIRSDAG DEN 15. MARS 2022

Som styremedlem ønsker jeg å fremme et vedtaksforslag til styret, for behandling på styremøtet tirsdag den 15. mars 2022. Nedenfor vil jeg først si litt om bakgrunnen for forslaget. Deretter vil jeg komme med et vedtaksforslag.

Bakgrunn

Studieutvalget behandlet den 24. februar 2022 sak nr. 17/22 om fast ordgrense på 1.-4. studieår. Punkt 1 i vedtaket lyder slik:

«1) Det etableres faste ordgrenser for obligatoriske oppgaver og eksamensbesvarelser. Det vil i særskilte tilfeller, etter søknad til studieutvalget, være mulig å fastsette andre ordgrenser. Studieadministrasjonen utarbeider en standardtekst som brukes i emnebeskrivelsene.»

Bakgrunnen for vedtaket er dels at det ikke har vært et allment regelverk om ordgrense for eksamener og obligatoriske oppgaver, der det er angitt en felles øvre ordgrense. Dette har vært overlatt til de emneansvarlige på hver enkelt kurs. Dels er bakgrunnens styresak nr. 5/20 om honorering av sensorer. I styresaken ble det ikke fattet et vedtak om ordgrense eller vedtatt at SU skulle innføre en slik, men i sakspapirene het det (på side 4):

«I tillegg vil fakultetsledelsen anbefale at det gjøres en gjennomgang av reglement og praksis om obligatorisk kursoppgave med sikte på å få et bedre forhold mellom honoraret som ytes og den jobben det er å kommentere slike oppgaver. Studieutvalget bør på sitt neste møte ta stilling til om det bør innføres en maksimums øvre ordgrense for alle obligatoriske oppgaver, om det kan gis visse retningslinjer for hva som kan forventes av de eksterne kommentering og om det skal gis retningslinjer eller anbefalinger for innholdet i retteveiledningene.»

SU sitt vedtak nr. 17/22 er basert på en meget kortfattet begrunnelse. Det heter i i saksfremlegget til SU:

«Det vil være hensiktsmessig med vedtatte (øvre) ordgrenser for eksamensbesvarelser og obligatoriske oppgaver, både for emneansvarlige, studenter, sensorer og administrativt ansatte. Det er viktig å sikre

at sensorenes arbeidsbelastning ikke blir uforholdsmessig stor, og harmonerer med de vedtatte honorarsatsene.

Opplysninger om ordgrenser i de respektive emnebeskrivelsene (slik det i dag er praksis for arbeidsgruppeoppgaver) vil føre til mindre usikkerhet for studentene, og i tillegg begrense henvendelser knyttet til dette fra enkeltstudenter til undervisere og administrasjon.»

I saksfremlegget til SU opplyses det ikke om de emneansvarlige på 1. til 4. studieår var blitt involvert i forkant av forslaget. Etter det jeg erfarer er dette ikke tilfellet, og for egen del kan jeg bekrefte at dette ikke har vært tilfelle for de emneansvarlige i JUS242 Rettergang.

På et overordnet plan er det spørsmål om hvilke hensyn eller interesser en ordgrense skal ivareta:

- skal en ordgrense sikre at timebetalingen for oppgavekommetatorer og sensorer blir forsvarlig? (De honoreres pr. oppgave)
- skal en ordgrense «tvinge» studentene til å skrive kort, fordi det å lære seg dette har en egenverdi?
- skal en ordgrense berolige studenter som frykter at de må skrive langt for å få et godt resultat?
- skal en ordgrense på eksamen hindre at lange sitater limes inn i situasjoner der studentene har tilgang til lovforarbeider, rettspraksis mv, slik at problemstillingen først og fremst er aktuell i bestemte fag?
- kan en gjennom en ordgrense miste et relevant element ved sensuren og kommenteringen (en individuell vurdering av studentens evne til å skrive kort når det kan skrives langt)?
- hvilken sammenheng er det mellom oppgaveutforming, ordgrense og kommentering når det gjelder obligatorisk kursoppgave: kan en ordgrense skade læringsmålet i den ene eller andre retning, alt etter om ordgrensen er for snever eller for vid. Og vil en gjennom en felles vid grense (jf. en vedtatt grense på 4000 ord i faget Rettergang, der grensen har vært på 2500 ord) frata de emneansvarlige mulighet til å styre balansen mellom skrivetrening og muligheten for tilbakemelding?

Når det gjelder reguleringen av temaet ordgrense, reiser det flere hovedspørsmål:

- bør det gjelde en ordgrense, enten for obligatoriske oppgaver, eksamensbesvarelser eller begge steder?
- bør ordgrensen settes av de emneansvarlige eller av SU?
- i hvilken grad bør ordgrensen være mest mulig lik i alle obligatoriske fag med samme eksamenstid?
- bør ordgrensen settes som en høy grense (en maksimalgrense) eller ut fra hva som er en «passe» lengde på en besvarelse?

- bør tilnærmingen helt eller delvis være den samme for obligatoriske oppgaver og eksamensbesvarelser?

Etter min vurdering ble de hensyn og interesse som gjør seg gjeldende og de ulike spørsmål som oppstår ikke vurdert på en tilstrekkelig grundig og betryggende av SU. Og det kan reises spørsmål om det vedtaket som ble valgt er heldig, ikke minst når det gjelder obligatoriske oppgaver. Det er også beklagelig at de emneansvarlige ikke ble involvert i forkant.

Jeg vil understreke at jeg ikke nødvendigvis er motstander av ordgrenser, verken på obligatorisk kursoppgave eller eksamen, men er uheldig at det gis generelle regler for hele fakultetet. Selv om vedtaket fra SU legger opp til at det i enkeltemner med tillatelse fra studiedekan kan vedtas andre ordgrenser enn de SU har vedtatt, er det uheldig at dette tas ut av de emneansvarliges autonomi, at det gjøres til et slags forhandlings spørsmål mellom de emneansvarlige og studiedekan og at denne innskrenkningen av de emneansvarliges påvirkning gjøres uten at de har blitt tilstrekkelig hørt.

Jeg har forståelse for at studentene har behov for forutberegnelighet når det gjelder temaet ordgrense og eksamen, og det er slik sett forståelig at eventuelle ordgrenser må settes inn i emnebeskrivelsene. Jeg har derimot i mindre grad forståelse for at det er nødvendig å ha generelle regler som pålegger alle emneansvarlige å ha ordgrense på eksamen og som standardiserer hva ordgrensen skal være.

I lys av dette fremsetter jeg følgende forslag til styret:

Forslag

1. Punkt 1 i vedtaket til Studieutvalget i sak 17/22 oppheves.
2. I den grad det er ønskelig med en felles ordgrense for obligatoriske oppgaver og/eller eksamensbesvarelser i fagene på 1. til 4. studieår, bør en sak om dette fremmes for styret.

Bergen, 10. mars 2022

Ømulf Øyen
Styremedlem

[Tilbake til saklisten.](#)

Sak 25/22

Emneansvar i JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law

Professor Christian Franklin og professor Halvard H. Fredriksen er emneansvarlige i JUS287-2-A. Førsteamanuensis Melanie Hack og postdoktor Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund overtar emneansvaret fra og med høstsemesteret 2022.

Forslag til vedtak:

Førsteamanuensis Melanie Hack og postdoktor Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund overtar emneansvaret i JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law fra høstsemesteret 2022.

[Tilbake til saklisten.](#)

Nytt spesialemne i Law, Regulation and Technology

Fakultet har engasjert professor Justine Pila fra University of Oxford som professor II for en periode på 2 år, for å styrke fakultetets undervisning og forskning innen immaterialrett og rettslig regulering av ny teknologi.

Engasjementet utgjør 20 prosent av en full undervisningsstilling, noe som tilsvarer en undervisningsplikt på om lag 150 undervisningstimer.

Professor Pila ønsker å tilby spesialemnet *Law, Regulation, and Technology* på 10 ECTS, som bygger på en seminarrekke med samme navn som hun underviser ved Universitetet i Oxford:

The proposed 'Law, Regulation and Technology' course will draw on several years experience preparing and teaching a similar course at the University of Oxford, and on the contents of a book on the same topic that I am currently writing for publication by Oxford University Press.

In brief, the course will use technology-related studies of regulation to explore traditional conceptions of the State as the primary actor in regulating social and political behaviour and of Law as the primary tool by which such behaviour is regulated. By considering technology as both a target and tool of regulation, and technology providers as regulatory actors that operate alongside (and sometimes in place of) the State, the course will seek to deepen and extend students' understanding of how social and political life are governed in today's advanced technological (so-called 'fourth industrial revolution') age. The course will serve also to introduce students to some of the most important and difficult legal issues of the current era, including many of the legal issues that dominate daily global news coverage. Those issues cut across several existing legal fields, including intellectual property, privacy and data protection, and liability, while also raising genuinely new legal issues outside these fields, in the wider area of 'Regulation'.

'Law, Regulation and Technology' is an enormously important and still emerging area of legal study and practice that is not currently the focus of a dedicated Master's course at UiB. While there is a standalone course on Privacy and Data Protection, and another on International Copyright Law, the focus of these is very different. My hope and expectation is that 'Law, Regulation and Technology' will complement them, as well as the existing courses on Legal Philosophy and Legal Technology, and that by offering it in the first (Autumn) term of the year, I will encourage students to take one or more of the other courses when they are offered in Spring.

Opprettelsen av dette emnet vil sikre at studentene våre får utbytte av engasjementet av Pila som professor II, at fakultetets engelskspråklige portefølje av spesialemner styrkes og fakultetet får utnyttet professor Pilas kompetanse og undervisningsplikt.

Det vises til vedlagt emnebeskrivelse for en nærmere redegjørelse for emnets innhold og undervisningsopplegget.

Forslag til vedtak:

SU oppfordrer fakultetsstyret til å opprette spesialemnet JUS298-2-A *Law, Regulation, and Technology*, med virkning fra høstsemesteret 2022.

[Tilbake til sakslisten.](#)

Vedlegg 1: Emnebeskrivelse

JUS298-2-A (0): Law, Regulation, and Technology

Rapport for emne JUS298-2-A

Stadiuminfo:	Kvalitetssikring (S2)
Sist endret:	19.04.2022 Karitha Reisæter (kre082)
Opprettet i EpN:	Ja

Emneinfo

Studiepoeng, omfang

Nynorsk:

10 ECTS

Engelsk:

10 ECTS

Studienivå (studiesyklus)

Nynorsk:

Master level

Engelsk:

Master level

Undervisningsspråk

Nynorsk:

English

Engelsk:

English

Undervisningssemester

Nynorsk:

Autumn

Engelsk:

Autumn

Undervisningssted

Nynorsk:

Bergen Law Faculty

Engelsk:

Bergen Law Faculty

Mål og innhold

Nynorsk:

This course considers contemporary issues at the interface of Law, Regulation, and Technology. Its

starting point is the traditional idea of Law as the primary means by which social and political life are regulated, and of the State as the primary regulatory actor. Through a series of case studies involving intellectual property, privacy and data protection, and intermediary liability, we ask how this conception sits with the reality of regulation in the current advanced technological age. The objective is to introduce students to some of the most important and pressing legal issues of today, and to enable them to engage in contemporary debates regarding Technology as a source of regulatory opportunities and challenges for States.

Engelsk:

This course considers contemporary issues at the interface of Law, Regulation, and Technology. Its starting point is the traditional idea of Law as the primary means by which social and political life are regulated, and of the State as the primary regulatory actor. Through a series of case studies involving intellectual property, privacy and data protection, and intermediary liability, we ask how this conception sits with the reality of regulation in the current advanced technological age. The objective is to introduce students to some of the most important and pressing legal issues of today, and to enable them to engage in contemporary debates regarding Technology as a source of regulatory opportunities and challenges for States.

Læringsutbytte

Nynorsk:

After successful completion of this course, students will have:

- A good understanding of key debates in the field of contemporary Law, Regulation, and Technology scholarship;
- A general understanding of the regulatory opportunities and challenges created for Law and the State by advanced (digital and bio) technologies;
- The ability to engage critically and reflectively with contemporary (doctrinal and theoretical) debates regarding biotech patenting, copyright in cyberspace, data protection, and intermediary liability;
- The ability to write reasoned answers to legal and policy questions in the fields covered by the course.

Engelsk:

After successful completion of this course, students will have:

- A good understanding of key debates in the field of contemporary Law, Regulation, and Technology scholarship;
- A general understanding of the regulatory opportunities and challenges created for Law and the State by advanced (digital and bio) technologies;
- The ability to engage critically and reflectively with contemporary (doctrinal and theoretical) debates regarding biotech patenting, copyright in cyberspace, data protection, and intermediary liability;
- The ability to write reasoned answers to legal and policy questions in the fields covered by the course.

Krav til forkunnskaper

Nynorsk:

Three years of university studies.

Good level of English

Engelsk:

Three years of university studies.

Good level of English

Anbefalte forkunnskaper

Nynorsk:

Three years of law studies

Engelsk:

Three years of law studies

Studiepoengsreduksjon

Nynorsk:

No academic overlapping with courses at the Faculty of Law in Bergen.

Engelsk:

No academic overlapping with courses at the Faculty of Law in Bergen.

Krav til studierett

Engelsk:

The course is available for students:

- Admitted to the integrated master programme in law;
- Admitted to the two-year master programme in law;
- Granted admission to elective courses at the Faculty of Law;
- Granted additional right to study following completed Masters degree in Law at UiB;
- Exchange students at the Faculty of Law.

The pre-requirements may still limit certain students' access to the course.

Nynorsk:

The course is available for students:

- Admitted to the integrated master programme in law;
- Admitted to the two-year master programme in law;
- Granted admission to elective courses at the Faculty of Law;
- Granted additional right to study following completed Masters degree in Law at UiB;
- Exchange students at the Faculty of Law.

The pre-requirements may still limit certain students' access to the course.

Arbeids- og undervisningsformer

Nynorsk:

Schedule of Classes

The course will be taught in 10 seminars (total = 15 hours) during the first semester, following this schedule:

Class 1: Law, Regulation, and Technology

- The nature of Law, Regulation, and Technology
- Technology as a regulatory tool, and Technology providers as regulatory actors

- Comparing (e.g., European and US) approaches to Law, Regulation, and Technology

Classes 2 and 3: Patent Systems and Modern Biotech

- Patents as regulatory system
- Biotech's 'disruption' of patent law
- Genetic material and essential medicines: nature v. invention; the public interest and morality exclusion; compulsory licensing

Classes 4 and 5: Copyright in Cyberspace

- Copyright as regulatory system
- The internet's 'disruption' of copyright law
- Web-based media monitoring services and hyperlinking: original works; the communication to the public right; the quotation exception

Classes 6 and 7: Privacy/Data Protection and Data Analytics

- Privacy as regulatory system
- Data analytics' 'disruption' of privacy law
- Competing European v. US approaches to privacy: the *Schrems* decisions
- The right to be forgotten, surveillance capitalism, and state surveillance: conceptions of 'privacy' and 'harm'; balancing fundamental rights and interests; whistleblowers as regulatory actors

Classes 8 and 9: Intermediary Liability

- The nature and purpose of legal liability for wrongdoing
- Primary and secondary liability in the internet age: net neutrality; safe harbour immunities
- The 'value gap' and 'online harms': comparative (EU, Australian, UK, US) reform proposals and initiatives

Class 10: Wrap-up

- Review of course themes
- Current and future developments

Schedule of Classes

All students are expected to prepare in advance for class and to participate in class discussions. Homework assignments are posted on the course page on Mitt UiB.

Engelsk:

Schedule of Classes

The course will be taught in 10 seminars (total = 15 hours) during the first semester, following this schedule:

Class 1: Law, Regulation, and Technology

- The nature of Law, Regulation, and Technology
- Technology as a regulatory tool, and Technology providers as regulatory actors
- Comparing (e.g., European and US) approaches to Law, Regulation, and Technology

Classes 2 and 3: Patent Systems and Modern Biotech

- Patents as regulatory system
- Biotech's 'disruption' of patent law
- Genetic material and essential medicines: nature v. invention; the public interest and morality exclusion; compulsory licensing

Classes 4 and 5: Copyright in Cyberspace

- Copyright as regulatory system
- The internet's 'disruption' of copyright law
- Web-based media monitoring services and hyperlinking: original works; the communication to the public right; the quotation exception

Classes 6 and 7: Privacy/Data Protection and Data Analytics

- Privacy as regulatory system
- Data analytics' 'disruption' of privacy law
- Competing European v. US approaches to privacy: the *Schrems* decisions
- The right to be forgotten, surveillance capitalism, and state surveillance: conceptions of 'privacy' and 'harm'; balancing fundamental rights and interests; whistleblowers as regulatory actors

Classes 8 and 9: Intermediary Liability

- The nature and purpose of legal liability for wrongdoing
- Primary and secondary liability in the internet age: net neutrality; safe harbour immunities
- The 'value gap' and 'online harms': comparative (EU, Australian, UK, US) reform proposals and initiatives

Class 10: Wrap-up

- Review of course themes
- Current and future developments

Schedule of Classes

All students are expected to prepare in advance for class and to participate in class discussions. Homework assignments are posted on the course page on Mitt UiB.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Nynorsk:

Students are required to submit a paper of between 1,800 and 2,000 words (not including footnotes or appendices) on a designated topic. The paper must be approved by the seminar leader. Only students who have had their paper approved will obtain the right to sit the exam.

Engelsk:

Students are required to submit a paper of between 1,800 and 2,000 words (not including footnotes or appendices) on a designated topic. The paper must be approved by the seminar leader. Only students who have had their paper approved will obtain the right to sit the exam.

Vurderingsformer

Nynorsk:

Three-hour digital school exam.

Information about digital examination can be found at <http://www.uib.no/en/education/87471/digital-examination>.

Exam language:

- Question paper: English
- Answer paper: English

Engelsk:

Three-hour digital school exam.

Information about digital examination can be found at <http://www.uib.no/en/education/87471/digital-examination>.

Exam language:

- Question paper: English
- Answer paper: English

Hjelpemiddel til eksamen

Nynorsk:

Support materials allowed during school exam

See section 3-5 of the Supplementary Regulations for Studies at the Faculty of Law at the University of Bergen.

Special regulations about dictionaries

- According to the Regulations for Studies, one dictionary is permitted support material during the examination. Bilingual dictionaries containing for example *both* Norwegian-English and English-Norwegian are considered as one dictionary;
- Bilingual dictionaries to/from the same two languages - for example Norwegian-English/English-Norwegian - in *two* different volumes are also considered as one dictionary (irrespective of publisher or edition);
- Dictionaries as described above cannot be combined with any other types of dictionaries;
- Any kind of combination which makes up *more than* two physical volumes is forbidden;
- In case a student has a special need for any other combination than the above mentioned, such combination has to be clarified with/approved by the course coordinator *minimum two weeks* before the exam. Students who have not been granted permission to have a special combination *minimum two weeks* before the exam will be subject to the usual regulations (Section 3-5) about examination support materials.

Engelsk:

Support materials allowed during school exam

See section 3-5 of the Supplementary Regulations for Studies at the Faculty of Law at the University of Bergen.

Special regulations about dictionaries

- According to the Regulations for Studies, one dictionary is permitted support material during the examination. Bilingual dictionaries containing for example *both* Norwegian-English and English-Norwegian are considered as one dictionary;
- Bilingual dictionaries to/from the same two languages - for example Norwegian-English/English-Norwegian - in *two* different volumes are also considered as one dictionary (irrespective of publisher or edition);
- Dictionaries as described above cannot be combined with any other types of dictionaries;
- Any kind of combination which makes up *more than* two physical volumes is forbidden;
- In case a student has a special need for any other combination than the above mentioned, such combination has to be clarified with/approved by the course coordinator *minimum two weeks* before the exam. Students who have not been granted permission to have a special combination *minimum two weeks* before the exam will be subject to the usual regulations (Section 3-5) about examination support materials.

Karakterskala

Nynorsk:

A - E for passed, F for failed

Engelsk:

A - E for passed, F for failed

Vurderingssemester

Nynorsk:

Autumn

Engelsk:

Autumn

Litteraturliste

Nynorsk:

The reading list will be ready 1 july for the autumn semester.

Engelsk:

The reading list will be ready 1 july for the autumn semester.

Emneevaluering

Nynorsk:

According to administrative arrangements for evaluating courses at the Law Faculty.

Engelsk:

According to administrative arrangements for evaluating courses at the Law Faculty.

Programansvarlig

Nynorsk:

Studieutvalget ved Det Juridiske fakultet

Engelsk:

Studieutvalget ved Det Juridiske fakultet

Emneansvarlig

Nynorsk:

Professor Justine Pila

Engelsk:

Professor Justine Pila

Administrativt ansvarlig

Nynorsk:

Studieseksjonen ved det juridiske fakultet

Engelsk:

Studieseksjonen ved det juridiske fakultet

Kontaktinformasjon

Nynorsk:

elective-courses.jurfa@uib.no

Engelsk:

elective-courses.jurfa@uib.no

Spesialeemne i Domsanalyse og domsskriving, i samarbeid med UiO

Som en del av CELL-prosjektet² til UiO ble det i fjor høst (studieåret 2021/22) opprettet et spesialeemne i Domsanalyse og domsskriving.³ Undervisningsopplegget er digitalt og utpreget studentaktivt, med flere dialogpregede seminarer med dommere fra ulike domstoler – Hordaland tingrett, Hålogaland lagmannsrett, Høyesterett, EMD og EFTA-domstolen. Også prøvingsformen er nyskapende: første del består av en semesteroppgave i form av en dom, som studentene skriver som et gruppearbeid. Andre del består av en individuell muntlig eksamen, der studentene analyserer dommen de har skrevet og reflekterer rundt domsskriving med utgangspunkt i denne.

Fakultetet er knyttet til CELL-prosjektet gjennom samarbeidsforumet CELL Norge, hvor også fakultetet i Tromsø deltar. Som ledd i dette samarbeidet har UiO spurt om vi ønsker å samarbeide om spesialeemnet i Domsanalyse og domsskriving, slik som vi allerede samarbeider om det CELL-initierte spesialeemnet *Legal Technology: Artificial Intelligence and Law*.⁴

Etter mønster fra samarbeidet om *Legal Technology: Artificial Intelligence and Law* er det enighet om en modell hvor det opprettes en «tvilling» til UiO-emnet her hos oss, med en egen emneansvarlig. UiB-studenter som ønsker å ta spesialeemnet Domsanalyse og domsskriving vil følgelig melde seg på UiB-varianten av emnet, slik at vi beholder studiepoengproduksjonen for våre studenter og UiO beholder sine studenter.

Det er også enighet om følgende:

- Hvert fakultet tar ansvar for sensur (og eventuell oppgaveretning mv.) for egne studenter. I den grad man hjelper hverandre med sensuren, utbetales det honorar til UiO-ansatte som bidrar til sensur av UiB-studenter og omvendt.
- UiO og UiB legger inn like store undervisningsressurser, angitt i forelesningstimer («katetertimer»). I dette tilfellet legger hvert fakultet inn 6 dobbelttimer, slik at studentene får 12 dobbelttimer undervisning. Det gir våre studenter 2 dobbelttimer ekstra, sammenlignet med et spesialeemne som vi drifter alene. Ettersom halvparten av undervisningen går over UiOs budsjett, sparer vi samtidig 4 dobbelttimer undervisning, sammenlignet med en situasjon hvor vi selv må stå for hele undervisningsopplegget.
- Likedelingen av undervisningsinnsatsen betyr ikke at den faktiske undervisningen må fordeles 50/50 mellom UiO- og UiB-tilsatte – den regulerer bare hvem som bærer kostnadene. Dersom en UiO-lærer underviser mer enn UiOs andel av undervisningen, honoreres dette som ekstern undervisning for UiB, og omvendt.
- UiO og UiB godskriver hver for seg egne emneansvarlige for driften av emnet, ut fra gjeldende interne regler for dette. Det skjer ingen avkortning her, for å legge til rette for reelt samarbeid mellom de to emneansvarlige. For UiB betyr det er vår emneansvarlige får 10 undervisningstimer for jobben.
- Eventuelle ekstra ressurser fra CELL til utvikling av et emne er ikke omfattet av denne skissen. I den grad slike ressurser stilles til disposisjon for UiB-ansatte, skal det skje i form av honorar

---

² <https://www.jus.uio.no/cell/>

³ JUS5061 *Domsanalyse og domsskriving*, se nærmere her: <https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5061/>

⁴ Se SU-sak 113/20 og styresak 96/20. Hos oss har dette emnet fått emnekode JUS295-2-A.

direkte til den ansatte (og derfor ikke belaste vårt undervisningsbudsjett med påfølgende fakturering av UiO).

Professor Ragna Aarli har sagt seg villig til å ta jobben som emneansvarlig.

Undervisningsopplegget tilsier at det er påkrevd å sette et øvre tak på antall studenter fra hvert fakultet. I forståelse med de emneansvarlige foreslås antallsbegrensningen satt til 15 UiB-studenter.

Det vises for øvrig til vedlagt emnebeskrivelse, litteraturliste og tentativ undervisningsplan.

Ettersom dette emnet opprettes på kort varsel, bør det vedtas som en prøveordning. Ettersom første gjennomføring nå kommer litt brått på våre studenter og uten vanlig markedsføring overfor studentene våre som skal ta spesialemner til høsten, bør evalueringen skje etter andre gjennomkjøring, dvs. etter høstsemesteret 2023.

Forslag til vedtak:

SU oppfordrer fakultetsstyret til å opprette spesialemnet JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving, for en prøveperiode på to år

[Tilbake til saklisten.](#)

Vedlegg 1: Emnebeskrivelse

JUS266-2-A (0): Domsanalyse og domsskriving

Rapport for emne JUS266-2-A

Stadiuminfo:	Kvalitetssikring (S2)
Sist endret:	20.04.2022 Karitha Reisæter (kre082)
Opprettet i EpN:	Ja

Emneinfo

Studiepoeng, omfang

Nynorsk:

10 studiepoeng

Studienivå (studiesyklus)

Nynorsk:

MA-nivå

Undervisningsspråk

Nynorsk:

Norsk

Undervisningssemester

Nynorsk:

Høst

Emnet har adgangsbegrensning, maks 15 studenter kan følge kurset. Oppmelding skjer i studentweb etter førstemann-til-mølla prinsippet.

Undervisningssted

Nynorsk:

Heldigitalt

Mål og innhold

Nynorsk:

Domsanalyse og domsskriving er eit emne der studentane skal få inngåande kunnskap om den juridiske dommen som tekstsjanger. Dette skal dei oppnå gjennom å læra å analyserer dommar frå både nasjonale domstolar på alle nivå, og frå transnasjonale domstolar med særleg relevans for Norge.

Analysen skal gjelda argumentasjon, og korleis denne vert gjort presentert ved bruk av tekstlege verkemiddel. Faget vil difor både ha eit klarspråk- og eit metodeelement, og gje ferdigheiter i tekstanalyse og juridisk metodebruk.

Faget vil òg inkludera eit historisk og komparativt perspektiv for å visa korleis domssjangeren vert forma på bakgrunn av tradisjon og retts- og domstolssystemet si utforming, som saman skapar samfunnsforventingar. Studentane skal vis at dei har tileigna seg dette ved å saman i ei gruppe skriva ein dom som semesteroppgåve, og individuelt reflektera over dommen i ein munnleg eksamen.

Kva lærer du?

Emnet skal gjera studentane i stand til å

1. analysera argumentasjon og tekstlege verkemiddel i dommar
2. til å sjølve skriva ein dom
3. til å reflektera kritisk over eigne og andre sine dommar

Læringsutbytte

Nynorsk:

Kunnskap

Innsikt i domssjangeren, samt i ulike variasjonar mellom ulike instansar og mellom nasjonale og transnasjonale domstolar. Forståing av dei argumentasjonsformer og dei tekstlege verkemiddel som domssjangeren femner om. Kunnskap om korleis den speglar samfunnsforventningar skapt gjennom tradisjon, utforminga av retts- og domstolssystemet, og gjeldande juridisk metode.

Ferdigheter

Evne til å analysere, skriva og reflektera over dommar på bakgrunn av kunnskap om metode, klarspråk og relasjonen mellom domstolar og omverda.

Krav til forkunnskaper

Nynorsk:

Tre års jussutdanning

Anbefalte forkunnskaper

Nynorsk:

Tre til fire års jussutdanning

Studiepoengsreduksjon

Nynorsk:

Ingen overlapp med emner ved Det juridiske fakultet i Bergen

Krav til studierett

Nynorsk:

Emnet er åpent for studenter med en av følgende studieretter:

- Studierett på integrert masterprogram i rettsvitenskap
- Studierett på toårig masterprogram i rettsvitenskap
- Poststudierett ved Det juridiske fakultet

Forkunnskapskravet kan likevel begrense enkelte studenters adgang til emnet.

Arbeids- og undervisningsformer

Nynorsk:

12 dobbelttimer undervisning, gjennomføres digitalt på zoom, undervisninga blir gjennomført av ansvarlig faglærer og med deltagelse av eksterne dommere.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Nynorsk:

Det må leveres et obligatorisk utkast til semesteroppgåve for kommentering.

Vurderingsformer

Nynorsk:

Semesteroppgave med to elementer:

- Å skrive ei semesteroppgåve i form av ein dom, saman i ei gruppe. Inga ordgrense. Teller 40% av karakteren

•Munnleg individuell eksamen der ein skal gje ei analyse av egen dom. 30 minutt. Teller 60% av karakteren

Hjelpemiddel til eksamen

Nynorsk:

Ikke relevant for emnet.

Karakterskala

Nynorsk:

Emnet nyttar karakterskala frå A til F, der A er beste karakter og F er stryk.

Vurderingssemester

Nynorsk:

Høst

Litteraturliste

Nynorsk:

Litteraturlisten vil være klar innen 1. juni for høstsemesteret og 1. desember for vårsemesteret.

Emneevaluering

Nynorsk:

I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Programansvarlig

Nynorsk:

Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud.

Emneansvarlig

Nynorsk:

Professor Ragna Aarli

Administrativt ansvarlig

Nynorsk:

Studieseksjonen ved det juridiske fakultet

Kontaktinformasjon

Nynorsk:

spesialeemner.jurfa@uib.no

Vedlegg 2: Litteraturliste

Innføringslitteratur	<ul style="list-style-type: none"> - Arnfinn Bårdsen, «Å forstå og bli forstått – Om klart språk i domstolene», <i>Festskrift til Stefan Lindskog</i>, Jure Forlag 2018: 87-99: festskrift-til-stefan-lindskog--a-forsta-og-bli-forstatt-ved-arnfinn-bardsen.pdf (domstol.no) - Geoffrey Samuels, <i>A Short Introduction to Judging and to Legal Reasoning</i>, Elgar 2016
Hovedlitteratur	<ul style="list-style-type: none"> - R.V. Fjeld, M. Jenssen, T. Mowatt, T. Kjarterud, <i>Anbefalinger om domsskriving</i>, DAs rapportserie 1/2015, 60 sider - A. Barak, “On judging”, <i>Judges as Guardians of Constitutionalism and Human Rights</i> (M. Scheining, H. Krunke, M. Aksenova red.), Edward Elgar Publishing, 2016: 27-49 (23 sider) - L. Epstein, Lee, “Some Thoughts on the Study of Judicial Behavior”, <i>William & Mary Law Review</i> 57 2016: 2017-2073 (57 sider) - A. Løvlie, “Fakta og juss”, <i>Juridisk metode og tenkemåte</i> (A.P. Høgberg og J.Ø. Sunde red.), Universitetsforlaget, 2019: 135-172 (38 sider) - A.P. Høgberg, «Domstolspraksis som rettskildefaktor», <i>Juridisk metode og tenkemåte</i> (A.P. Høgberg og J.Ø. Sunde red.), Universitetsforlaget, 2019: 259-292 (34 sider) - Krokan, A. og R. Aarli, «Den digitale dommer. Om endring av arbeidsprosesser i domstolene», <i>Lov og Rett</i> 2020 s. 149-166 (17s) - Aarli, R., «Digitale juridiske utdrag og utviklingen av norsk metodelære», <i>Lov og Rett</i> 2019 s. 640-658 (18s)
Tillegglitteratur	<ul style="list-style-type: none"> - A. Jakab, A. Dyevre, G. Itzcovitch, “Conclusions”, <i>Comparative Constitutional Reasoning</i> (A. Jakab, A. Dyevre, G. Itzcovitch red.), Cambridge University Press, 2017: 761-797 (37 sider)

Vedlegg 3: Tentativ undervisningsplan for studieåret 2022/23

1. *dobbelttime*: Oversyn: dommar som tekst, styringsreiskap og rettskjelde – kursinnhold- og opplegg ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO og med professor Ragna Aarli, UiB (veke 37, 14.09 kl. 14.15-16.00)

2. *dobbeltime*: Frå den fyrste skriftlege dommen på 1300-talet til den transnasjonale dommen på 2000-talet: utviklinga av domstolane og dommen som tekstsjanger og rettskjelde ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO og med professor Ragna Aarli, UiB (veke 38, 21.09 kl. 14.15-16.00)
3. *dobbeltime*: Dommaråtfærd ved professor Ragna Aarli, UiB og med professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO (veke 39, 28.09 kl, 14.15-16.00)
4. *dobbeltime*: Rett, fakta og subsumsjon ved professor Ragna Aarli, UiB og med professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO (veke 40, 04.10 kl. 14.15-16.00)
5. *dobbeltime*: Dom, tekst og kommunikasjon ved lagdommar PhD Jussi Pedersen og med professor Ragna Aarli, UiB (veke 40, 06.10 kl, 14.15-16.00)
6. *dobbeltime*: Innsyn i rettergang og dom – streaming, opptak og offentliggjerjing på internett ved professor Ragna Aarli, UiB og med professor Jørn Øyrehagen Sunde, (41, 12.01 kl. 14.15-16.00)
7. *dobbeltime*: Tingsrettsdommar, med nyare utviklingstrekk (42, 19.10 kl. 14.15-16.00) ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO
  - a. 1. *time*: Domsanalyse
  - b. 2. *time*: Førelæsing og spørsmålsrunde med tingsrettsdommar Anne Horn (Bergen tingrett)
8. *dobbeltime*: Lagmannsrettsdommar, med nyare utviklingstrekk (veke 43, 26.10 kl. 14.15-16.00) ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO
  - a. 1. *time*: Domsanalyse
  - b. 2. *time*: Førelæsing og spørsmålsrunde med lagdommar dr.juris Henriette Nazarian (Hålogaland lagmannsrett)
9. *dobbeltime*: Høgsterettsdommar, med nyare utviklingstrekk (veke 44, 02.11 kl. 14.15-16.00) ved professor Ragna Aarli, UiB
  - a. 1. *time*: Domsanalyse
  - b. 2. *time*: Førelæsing og spørsmålsrunde med høgsterettsdommar Kine Steinsvik (Høgsterett)
10. *dobbeltime*: Dommar frå Den europeiske menneskerettsdomstolen (veke 45, 10.11 kl. 14.15-16.00) ved professor Ragna Aarli, UiB
  - a. 1. *time*: Domsanalyse
  - b. 2. *time*: Førelæsing og spørsmålsrunde med dommar i EMD dr. juris Arnfinn Bårdsen
11. *dobbeltime*: Dommar frå EFTA-domstolen og EU-domstolen (veke 46, 16.11 kl. 14.15-16.00) ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO

a. *1. time*: Domsanalyse

b. *2. time*: Førellesing og spørsmålsrunde med tidlegare dommar i EFTA-domstolen dr. juris Henrik Bull

12. *dobbeltime*: Komparativ domsanalyse ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO og med professor Ragna Aarli, UiB (veke 47, 23.11 kl. 14.15-16.00)

Fra studieseksjonen v/ANT April 2022
Til studieutvalget

Aktivitetsplan (eksamensplan) for Det juridiske fakultet studieåret 2022/2023

Vedlagt er aktivitetsplan for Det juridiske fakultet for kommende studieår. Studieåret begynner i uke 33 og slutter i uke 25.

Planen har som alltid sitt utgangspunkt i foregående studieårs aktivitetsplan. Dette betyr at eksamener⁵, obligatoriske oppgaver og andre aktiviteter så langt det er mulig er plassert i samme uke som foregående år. Datoene kan altså variere, men ukenumrene aktivitetene er plassert i forblir de samme⁶.

Eksamensdagene for våremnene kan variere noe fra år til år, da vi her må ta hensyn til mange hellig- og fridager.

Aktivitetsplanen er dermed i all hovedsak identisk med planen fra foregående studieår, men i år har vi også med nye fag for 2. studieår i den nye studieordningen. Studenter på kullene over skal fortsatt ha mulighet til å ta eksamen i de gamle emnene, så også disse er med i eksamensplanen.

Vi kan ikke avskjære studenter på tidligere kull fra å gjenta eksamen JUS131 og JUS132, så disse vil også kunne avlegge eksamen H22.

JUS134 går i 2023 i uke 25, dette er avklart med emneansvarlig. Det gjøres for å unngå kollisjon med eksamener på 2. og 4. studieår.

Det er satt av tre uker til eksamener i spesialemer i slutten av hvert semester; Eksakte datoer for spesialemerneksamenene tildeles av Studieavdelingen (SA) på et senere tidspunkt.

[Tilbake til saklisten.](#)

---

⁵ Det juridiske fakultet er det eneste fakultetet som setter sine eksamensdatoer selv – det er eksamenskontoret på SA som plasserer eksamenene for de andre fakultetene for å utnytte eksamenslokalenes kapasitet maksimalt. Det juridiske fakultet får bestemme datoer grunnet studiets rigide struktur, med lite rom for endringer.

⁶ Med forbehold om bevegelige helligdager, særskilte omstendigheter, SA sine eksamensfrie uker og lignende

AKTIVITETSPLAN

DET JURIDISKE FAKULTET, STUDIEÅRET 2022/2023

inkludert obligatoriske oppgaver **Sist oppdatert: 08.04.2022**

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
33 (15.– 19.8.)	LOKALE MOTTAKSGRUPPER OG SEREMONI. VELKOMSTSEREMONI PÅ MUSÉPLASS	OPPSTART JUS100, JUS221, OG JUS241		OPPSTART JUS136	
34 (22.– 26.8.)					
35 (29.8.– 2.9.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
36 (5.– 9.9.)	OPPSTART JUS211 Familie og arverett				
37 (12.– 16.9.)					
38 (19.– 23.9.)	Oblig publiseres JUS241			Obl arbeidsgruppeoppg ut JUS211	Innleveringsfrist oblig JUS241
39 (26.– 30.9.)		Seminaroppgave ut JUS100		Innlevering obligatorisk arb.gr.oppg. JUS211	
40 (3.– 7.10.)					Hjemmeeksamen n JUS100 9-12
41 (10.– 14.10.)	Innleveringsfrist seminaroppgave JUS100 kl. 12			Andre innl arbeidsgruppeoppgave JUS221	
42 (17.– 21.10.)	OPPSTART JUS212 Avtalerett Oblig publiseres JUS136 kl. 9				Innleveringsfrist oblig JUS136 kl. 9

43 (24. – 28.10.)					EKSAMEN <i>JUS 211</i> <i>Familie- og arverett</i>
					Frist arb oppg mappe kl. 9 JUS211
44 (31.10.–5.11.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
45 (7. – 11.11.)					EKSAMEN JUS241
46 (14. – 18.11.)		Kursoppg. 1 JUS212 publiseres kl. 09.00	OPPSTART JUS242		Innl leveringsfrist kl. 12.00 Kursoppgave 1 JUS212
47 (21. – 25.11.)					SKOLE- EKSAMEN JUS221
48 (28.11 – 2.12.)	E K S A M E N S U K E S P E S I A L E M N E R				EKSAMEN DIGI113
					EKSAMEN SPESIALEMNER
E K S A M E N S U K E S P E S I A L E M N E R					
49 (5. – 9.12.)	EKSAMEN JUS131				EKSAMEN JUS132 og JUS136
E K S A M E N S U K E S P E S I A L E M N E R					
50 (12. – 16.12)	OPPSTART JUS135	Kursoppg. 2 JUS212 publiseres kl. 09.00			Mappeinnleverin g kl. 12.00 <i>JUS212</i> <i>Avtalerett</i>
	HJEMMEEKSAMEN JUS221 MAN-TORS HJEMMEEKSAMEN JUS121 MAN-FRE				
51 (19. – 23.12)					

52 – 1	J U L O G N Y T T Å R				
2 (9. – 13.1.)	OPPSTARTSMØTE Vårens emner 1. studieår JUS213, JUS214 og JUS215	OPPSTART JUS213		OPPSTART JUS222	
3 (16. – 20.1.)	I N T E R N A S J O N A L U K E				
				INTERNASJONAL DAG?	
4 (23. – 27.1.)	Oblig publiseres JUS242				Innleveringsfrist oblig JUS242
5 (30.1. – 3.2.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
	Oblig publiseres JUS135			Innleveringsfrist oblig JUS135	
6 (6. – 10.2.)			Oblig JUS213 publiseres kl. 09.00		
7 (13 – 17.2.)	Innleveringsfrist oblig JUS213 kl. 13.00				
8 (20. – 24.2.)					
9 (27.2. – 3.3.)				FAGKRITISK DAG	EKSAMEN JUS242
10 (6. – 10.3.)	EKSAMEN JUS135 9.00 – 15.00	OPPSTART JUS133	OPPSTART JUS243	Eksamensoppgave publiseres JUS329	EKSAMEN JUS213 ERSTATNINGS- RETT
11 (13.-17.3)					
12 (20. – 24.3.)	OPPSTART JUS214 Tings- og immaterialrett				
13	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				

(27. – 31.3.)	Oblig publiseres JUS222	Oblig publiseres JUS133			Innleveringsfrist oblig JUS222 JUS133
14 (3.-7.4)			Utsatt frist oblig JUS133 innpass	Skjærtorsdag	Langfredag
15 (10.-15.4)	2. påskedag				
16 (17. – 21.4.)		Oblig JUS214 publiseres kl. 09.00			Innlevering oblig JUS214 kl. 13.00
17 (24. – 28.4.)	Oblig publiseres JUS243				EKSAMEN EXPHIL EKSAMEN JUS133
18 (1. – 5.5.)	1. MAI	OPPSTART JUS134 Innleveringsfrist oblig JUS243			
19 (8. – 12.5.)			INNLEVERING MASTEROPPGAV E		
20 (15. – 19.5.)			17. MAI	Kr. Himmelfartsdag	
21 (22. – 26.5.)	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER				
22 (20.5. – 2.6.)	2. PINSEDAG	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER			
23 (5.-9-6)	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER				EKSAMEN JUS214
24 (12.-16.6)		EKSAMEN JUS243			EKSAMEN JUS222 JUS123 JUS215 (innlevering av semesteroppgave)
25 (19.-22.6.)	HJEMMEEKSAMEN JUS134 (19.6. kl. 8.00 –22.6. kl. 14.30)				

KONTINUASJONSEKSAMENER HØSTEN 2023⁷

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
UKE 31 (31.7.–4.8.)	HJEMMEEKSAMEN JUS121 man - fre og JUS221 man - tor				
		HJEMMEEKSAMEN JUS134 (3.8. kl. 8.00 – 6.8. kl. 14.30)			
	ONSDAG KL. 14.00 JUS100 SEMINAROPPGAVE, JUS211 ARBEIDSOPPGAVE				
	FREDAG KL. 14.00: JUS212 MAPPEINNLIVERING, JUS215 SEMESTEROPPGAVE				
UKE 32 (7. – 11.8.)	JUS100 - kunnskapstest JUS131? JUS136 JUS241	JUS211 – kunnskapstest 2t. JUS222 + JUS123 JUS132? JUS242	JUS212 JUS133 JUS243	JUS213 JUS135 JUS221	JUS214

[Tilbake til sakslisten.](#)

⁷ Med forbehold om at det kan komme endringer

Emneansvarlig i JUS397 Masteroppgave (forskerlinje)

Professor Synne Sæther Mæhle og professor Anne Marie Frøseth er emneansvarlige i JUS397. På grunn av forskningstermin uttreder Frøseth som emneansvarlig fra og med høstsemesteret 2021.

Forslag til vedtak:

Professor Anne Marie Frøseth fratrer som emneansvarlig for JUS397 Masteroppgave (forskerlinjen).

[Tilbake til saklisten.](#)

Sak 30/21

Endring av anbefalt litteratur i JUS261-2-A Konfliktmekling (20 sp.)

Jeg utgir i disse dager boken *Mekling. Effektiv og hensynsfull konflikthåndtering* på forlaget Gyldendal sammen med professor Sverre Blandhol ved UiO. Bokmanus er i skrivende stund på språkvask og boken er ventet å være i butikkhyllene i august. Den kommer samtidig også som e-bok. Boken er forskningsbasert. Den tar sikte på å tjene både som en innføring for de som ønsker å lære om mekling, og som et oppslagsverk. Den foreligger foreløpig ikke i ombrukt versjon, men total lengde anslås til cirka 350 sider, inklusive litteraturliste og noen maler.

For forhåpentligvis å få vedtak på plass til Legantofristen 2. mai, eller i alle fall i god tid før semesterstart, ber jeg allerede nå om vedtak fra Studieutvalget om litteraturlisteendringen. Normen for pensumsider er mellom 30 og 60 tekstsider per studiepoeng (dvs. 600-1200 sider på et emne på 20 studiepoeng), og med det antall sider jeg nå foreslår vedtatt, vil vi uansett holde oss godt innenfor denne grensen. Ut fra anslaget om bokens lengde vil antall sider etter endringene være 952 sider, mot tidligere 815 sider.

Nærmere om boken og de ønskede endringene av anbefalt litteratur

Den nye boken dekker store deler av læringskravene i emnet JUS 261-2-A Konfliktmekling. Det er likevel ønskelig å beholde sentrale deler av Vibeke Vindeløvs, *Konfliktmægling* som del av anbefalt litteratur. Emnet Konfliktmekling har i alle år basert seg på Vindeløvs refleksive meklingsmodell, og det vil jeg videreføre. Innenfor den begrensede tiden studentene skal lære om mekling, er det greit å ha én modell å jobbe ut fra, og modellen beskrives gjennomgående og pedagogisk i Vindeløvs bok. Den nye boken har en åpnere tilnærming til valg av meklingsmodell og vil dermed tjene til utdypning og nyansering av Vindeløvs nokså normative fremstilling. For studenter på masternivå mener jeg at det er hensiktsmessig å ha to ulike fremstillinger av meklingsprosessen, slik at de kan gjøre seg opp sine egne begrunnede meninger av om de på enkelte punkter ønsker å avvike fra Vindeløvs anbefalinger. En annen grunn til å videreføre Vindeløvs bok som del av anbefalt litteratur er at hun blant annet fremstiller noen deler av konfliktteorien som formatet på vår meklingsbok ikke har tillatt å inkludere.⁸

Den nye boken går på sin side grundigere inn på noen tema enn hennes bok gjør. Det gjelder blant annet forholdet mellom mekling og andre konfliktløsningsformer, ulike meklingsmodeller, mål for mekling, de ulike rollene i mekling, forhandlinger, kommunikasjon, ulike meklingsordninger, etikk og rettslige rammer. Vi har også en fremstilling av digital mekling, noe som mangler i Vindeløvs bok.

Som følge av den nye boken er det også hensiktsmessig med endringer i det elektroniske kompendiet som tidligere har inngått i emnet. Det som foreslås tatt ut anses konsumert – og dekket på en mer hensiktsmessig måte – i den nye boken. Dette gjelder utdrag fra min bok *Meklerrollen ved mekling i domstolene* (bokversjon av ph.d.-avhandling), samt to artikler jeg har skrevet. Gitt formatet på og siktemålet med førstnevnte, ble utdragene fra denne nødvendigvis

---

⁸ Blandhol har skrevet en egen bok om konfliktteori, *Konfliktkoden*, Fagbokforlaget 2021, men denne blir for omfattende å ta med som anbefalt litteratur i kurset.

noe fragmentariske og dermed litt vanskelig å få grep om for de fleste studentene. De to artiklene er på sin side skrevet for et internasjonalt publikum, noe som også påvirker innholdet.

Til nå har emnet hatt med utdrag fra to bøker skrevet av og for praktikere, av henholdsvis Austbø og Engebretsen og Kjelland-Mørdre mfl. De temaene utdragene skulle dekke har vi nå behandlet selv i vår egen bok.

Jeg foreslår å ta ut størstedelen av *del IV* i Vindeløvs bok fra anbefalt litteratur, da denne delen i hovedsak inneholder fremstillinger av meklingsordninger i Danmark, med kortfattet fremstilling av meklingsordninger i Norge av danske forfattere. Jeg vil også ta ut Vindeløvs artikkel om rettsikkerhet i rettsmekling. Nå har vi fremstilt disse meklingsordningene og problemstillingene i vår egen bok, og da med utgangspunkt i norsk rett og til dels mer i dybden enn i de nevnte fremstillingene.

Innholdsoversikt, Bernt og Blandhol, Mekling. Effektiv og hensynsfull konflikthåndtering

Den nye boken har følgende innhold (sidetallene er misvisende, da de baserer seg på worddokumentet og vil bli annerledes i ferdig ombrukket versjon):

1	INNLEDNING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
1.1	EMNET	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
1.2	LESERVEILEDNING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2	HVA ER MEKLING?	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2.1	DEFINISJON	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2.2	HVA SKILLER MEKLING FRA ANDRE KONFLIKTHÅNTERINGSFORMER?.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2.3	MÅL FOR MEKLINGEN.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2.4	HVA KJENNETEGNER VELLYKKET MEKLING?.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3	MEKLINGSMODELLER	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.1	INTERESSEBASERT MEKLING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.2	TRANSFORMATIV MEKLING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.3	NARRATIV MEKLING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.4	REFLEKSIV MEKLING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.5	MODELLVALGETS BETYDNING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
4	ROLLER I MEKLING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
4.1	MEKLERROLLEN	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
4.2	PARTSROLLEN.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
4.3	ADVOKATROLLEN.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.

- 4.4 EKSPERTROLLER..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 4.5 NÆRMERE OM BRUK AV KO-MEKLERE OG HJELPEMEKLERE ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 4.6 ANDRE ROLLER I MEKLING ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5 MEKLINGSPROSESSEN ..... FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.1 OVERSIKT OVER FASENE I MEKLINGSPROSESSEN .... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.2 INITIATIV TIL MEKLING..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.3 FORBEREDELSE TIL MEKLING ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.4 ÅPNINGEN AV MEKLINGSMØTET ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.5 KOMMUNIKASJONSFASEN..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.6 FORHANDLINGSFASEN ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.7 AVSLUTNINGSFASEN ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.8 IMPLEMENTERING ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6 MEKLERENS VIRKEMIDLER..... FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.1 PÅVIRKNING AV RAMMENE OG KLIMAET I MEKLINGEN**FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.2 PÅVIRKNING AV EMNESTRUKTUR OG LØSNINGSMULIGHETER .... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.3 MOTIVASJON AV PARTENE..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.4 KOMMUNIKASJON, EMPATI OG AKTIV LYTTING ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.5 DIGITAL MEKLING ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7 MEKLING I PRAKSIS ..... FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.1 INNLEDNING ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.2 FAMILIEMEKLING ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.3 MEKLING I KONFLIKTRÅD ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.4 MEKLING PÅ ARBEIDSPLASSEN ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.5 MEKLING I KOMMERSIELLE TVISTER..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.6 MEKLING I FORLIKSRAÅD ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.7 MEKLING I DOMSTOLENE..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.8 OPPSUMMERING..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8 JURIDISKE OG ETISKE RAMMER FOR MEKLING..... FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.1 HVA SLAGS LOVREGULERING ER AKTUELL FOR MEKLING? ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.2 HABILITET ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.3 KONFIDENSIALITET: TAUSHETSPLIKT OG BEVISFORBUD**FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.4 ETISKE RAMMER FOR MEKLINGEN..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.5 MEKLERENS RETTSLIGE ANSVAR ..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**

8.6	OPPSUMMERING OG AVSLUTNING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
9	VEIEN VIDERE	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
9.1	MEKLINGSFELTET	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
9.2	EGENUTVIKLING SOM MEKLER – Å VÆRE EN REFLEKTERENDE PRAKTIKER.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
9.3	Å BYGGE EN MEKLINGSPRAKSIS.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
MALER OG SJEKKLISTER	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.	
	OVERSIKT OVER FAKTORER AV BETYDNING FOR OM SAKEN ER EGNET FOR MEKLING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	MAL FOR INNLEDENDE KOMMUNIKASJON TIL BEGGE SIDER	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	MEKLINGSAVTALE.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	MAL FOR MEKLERES ÅPNINGSINNLEGG.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	SJEKKLISTE – FORBEREDELSE TIL MEKLING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	SJEKKLISTE – FORBEREDELSE AV MEKLINGSMØTET	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	SJEKKLISTE – ETTER MEKLINGEN	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	SJEKKLISTE FOR GJENNOMFØRING AV GOD OG SIKKER DIGITAL MEKLING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	REFERANSER.....	Feil!

Bokmerke er ikke definert.

Litteraturlisten før og etter endringer

Nedenfor følger litteraturlisten for emnet, slik den ønskes etter vedtak i SU, og med alle endringer markert ved «Merk endringer»:

JUS261-2-A Konfliktmekling

Hovedlitteratur:

Vibeke Vindeløv, *Konfliktmægling. En refleksiv modell* 4. rev. utg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2020. ISBN 9788757446074
Del I, II og III, samt kapittel 26 (467 s.)

Camilla Bernt og Sverre Blandhol, *Mekling: Effektiv og hensynsfull konflikthåndtering*, Gyldendal akademisk 2022 (ca. 350 s.)

Elektronisk kompendium, bestående av:

- * = Tilgjengelig via litteraturkiosken

** = Tilgjengelig via Oria

- *Nils Christie, "Konflikt som eiendom" i *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 1977 s. 113-132 (20 s.)
- **Mary Parker Follett, "Konstruktive konflikter" og John Child, "Follett var forut for sin tid" i *Magma* nr. 2 (2000) s. 59-77(19 s.)
- **Mykland, Solfrid, "Språklige bilder i rettsmeklinger. En analyse av metaforer i meklingsprosessen" i *Lov og Rett* nr. 10 (2008). (20 s.)
- **Mykland, Solfrid, "Særmøter som rasjonelle myter – en analyse av særmøtenes omfang og meklernes atferd i rettslige meklinger" i *Tidsskrift for rettsvitenskap* nr. 2 2010 s. 286-326. (41 s.)
- *Mykland, Solfrid og Lin Adrian, « Alternative løsninger i juridisk språkdrakt - språklige kjennetegn ved rettsmeklingsavtaler i Norge og Danmark» i Kjær, Adrian, Cederstrøm, Engberg, Gabrielsen, Rosenmeier og Schaumburg-Müller (red.), *Retten i sproget: Samspillet mellom ret og sprog i juridisk praksis* Djøf / Jurist- og Økonomforbundet København 2015. ISBN 978-87- 574- 3379-1 s. 73-88. (16 s.)
- **Adrian, Lin og Solfrid Mykland, «Creativity in Court- Connected Mediation: Myth or Reality?» i *Negotiation Journal* Volume 30, Issue 4, s. 421–439, Oktober 2014 (19 s.)

Totalt antall sider kompendium: 135 Totalt antall sider hovedlitteratur: 952

Tillegglitteratur:

Roger Fisher, William Ury og Bruce Patton, *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In*, 3. utg. Penguin Books New York (2011) ISBN9780143118756; ISBN9781847940933 (204 s.)

Forslag til vedtak:

Litteraturlisten endres i overensstemmelse med forslaget fra emneansvarlig.

[Tilbake til sakslisten.](#)

Ny strategi for Det juridiske fakultet 2023-2030

Saken gjelder

Fakultetets strategi [Juridisk fyrtårn – regionalt, nasjonalt og internasjonalt](#) varer ut 2022. Fakultetet ønsker å planlegge langsiktig for perioden 2023-2030, i tråd med den overordnede strategien til UiB. Det skal imidlertid velges et nytt dekanat og et nytt styre i 2025 som må ha anledning til å gjøre kursendringer. Det legges derfor opp til at strategien skal vurderes og evt. revideres i 2026.

I denne saken presenteres plan for arbeidet med ny strategi. Arbeidet vil gå parallelt med UiB sin strategiprosess som offisielt startet i februar 2022 etter [vedtak i universitetsstyret 02.02.2022](#), med planlagt ferdigstilling i februar/mars 2023.

Arbeidet med strategien skal balansere interne grunnverdier og eksterne forventninger, bevaring og fornyelse, rettsdisiplinenes egenart og endringsbehov i fagene i møte med samfunnsutfordringer. Akademisk frihet og faglig autonomi, kritisk tenkning og vitenskapelig redelighet er grunnsteiner som den nye strategien vil bygge på. Målet er et samlende verdi- og styringsdokument som gjenspeiler grunnaktiviteten og fakultetets rolle på universitetet og i samfunnet.

Strategiprosessen foreslås organisert som et prosjekt. En mindre prosjektgruppe bestående av faglig og administrativt ansatte skal koordinere prosessen, innhente kunnskapsgrunnlag, gjøre nødvendige analyser og skrive tekster og vil også ta faglige vurderinger og sikre fremdrift. Det foreslås at prodekan for forskning og visedekan for undervisning inngår i prosjektgruppen for å sikre faglig forankring fra forsknings- og studiesiden. Det foreslås videre at seniorrådgiver Ingrid Birce Müftüoglu får det administrative ansvaret for prosjektgruppen, herunder ansvaret for å koordinere prosessen. Det foreslås også at det blir etablert et rådgivende organ som gir innspill til prosessen, innhold i strategien og hvem som bør involveres av ansatte, studenter og eksterne i drøfting av ulike deler av strategien. Det rådgivende organet vil ideelt være sammensatt av tre fast vitenskapelig ansatte, to i midlertidig stilling, to fra administrasjonen, en student og en ekstern.

Forskningsutvalget, studieutvalget og fakultetsstyret vil bli involvert i strategiprosessen frem til endelig levering i mars 2023.

Forslag til vedtak:

Forslaget til organisering av strategiarbeidet godkjennes i tråd med de kommentarer som kom frem i møtet.

20.04.2022/Ingrid Birce Müftüoglu/Daniel Nygaard/Karoline Aksnes

Vedlegg: Saksframstilling

Ny strategi for Det juridiske fakultet 2023-2030

Hovedmomenter fra forrige strategiperiode

Strategien 2016-2022 vektlegger balansen mellom utdanning og forskning. Å sikre bredden i rettsdisiplinene gjennom utvikling av solide fagmiljøer i en trygg og attraktiv organisasjon har vært i fokus. Satsing på forskerlinjen, videreutvikling av forskerutdanningen, forskerrekruttering og karriereoppfølging for unge forskere har bygget opp under målet å styrke koblingen mellom utdanning og forskning i solide fagmiljøer.

Parallelt har fakultetet satset på å utvikle fagmiljø i verdensklasse. Styrking av (radikale) tverrfaglige samarbeid, internasjonale nettverk, forskningssamarbeid med andre institusjoner i rettslivet og bidrag til samfunnsutfordringer i utdanning og forskning har bygget opp under hovedmålet om høy kvalitet. Koblingen til UiBs strategiske satsinger (hav, klima og energiomstilling og globale samfunnsutfordringer) og målrettet søknadsaktivitet har først og fremst vært verktøy for vekst i fagmiljøene. Men orienteringen mot utfordringsdrevet forskning og eksternfinansiert virksomhet har også bidratt til å synliggjøre rettsvitenskapens relevans i tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeid.

Økt etterspørsel etter juridisk ekspertkompetanse henger sammen med økt bevissthet på tvers av akademia, politikk og samfunn, om at kunnskapsbaserte løsninger på komplekse samfunnsutfordringene avhenger av juridisk forskning på de rettslige strukturene og reguleringene, som de siste 20 årene har blitt mer komplekse og kjennetegnes av grunnleggende endringer som har skjedd og skjer i høyt tempo.

Prosjekt-, formidlings og nettverksaktivitet for å møte etterspørselen er basert på høy innsats fra forskerne. Ila siste ti-årsperiode har den akademiske staben bare økt med fire fast ansatte mens antallet studenter og studietilbud og oppfølgingsansvar øker. Forholdstallet mellom student og ansatt ligger på rundt 1:50⁹, mens den internasjonale normen for et juridisk lærested av høy kvalitet ligger på rundt 1:20. I JUREVAL-rapporten ble det understreket at fakultetet «står i en sårbar situasjon med begrensede økonomiske ressurser (...) det virker som fakultetet er underbemannet og trenger flere ansatte.»

---

⁹ Etter egne beregninger var forholdstallet per 2019 1:49,89. DBHs beregning er betraktelig lavere med 1:29,75. Men når DBH benytter stillingskoder tilhørende undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger i motsetning til teknisk og administrative stillinger gir det ikke et reelt bilde av undervisningsbelastninger ved fakultetet. I egne beregninger fjernet vi dekaner og senket undervisningsprosenten på postdok, stipendiat og vitenskapelig assistent. Fakultetet fikk gjennomslag for sin beregning i JUREVAL.

Ubalansen mellom etterspørsel og ressurser er bunnlinjen i utfordringsbildet for fakultetet i kommende periode. I utviklingen av ny strategi må det økende behovet for rettsvitenskap i grunnforskning, temabasert forskning og anvendt forskning, sees i forhold til undervisningsbelastningen, en ressurstillgang som ikke er bærekraftig og det faktum at juss per i dag ikke har en reell posisjon i forskningspolitiske satsinger og programmer i det eksternfinansielle landskapet.

Forskningspolitiske prosesser av relevans for fakultetet

Meld. St. 4 (2018-2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028* setter kursen for forskningspolitikken og investeringene i forskning og høyere utdanning. Langtidsplanen vil styrke konkurransekraft og innovasjonsevne, rette innsatsen mot å møte store samfunnsutfordringer og utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet. De prioriterte feltene er hav, klima, miljø og miljøvennlig energi, fornyelse i offentlig sektor og bedre offentlige tjenester, muliggjørende og industrielle teknologier og samfunnsikkerhet og samhörighet i en globalisert verden.

Et annet grunnleggende dokument er ny universitets- og høyskolelov som ble vedtatt i mai 2021. Karl Harald Søvig var sentral i Aune-utvalget som utarbeidet forslaget. Videre har kunnskapsdepartementet markert satsingen på forskerrekuttering og karriereutvikling en egen strategi, som institusjonene følger opp på ulikt vis. UiB har etablert karrieresenteret UiB FERD med tett kobling til grunnenhetene.

Ellers har det i løpet av de siste årene kommet en rekke utredninger som kan føre til endringer i UH-sektoren. Hatlen-utvalgets rapport *Finansiering av universiteter og høyskoler* foreslår ny finansieringsmodell med færre indikatorer og mer vekt på utviklingsavtalen. Utvalget foreslår bl.a. å øke andelen finansiering gjennom rammebevilgningen, og redusere den resultatbaserte finansieringen ved å fjerne indikatorene knyttet til publisering, utveksling og gradsfullføring. Utvalget foreslår også å knytte noe finansiering til utviklingsavtalene. Kierulf-utvalgets NOU 2022:2 *Akademisk ytringsfrihet* foreslår både lovfesting av og økt bevisstgjøring om akademisk ytringsfrihet og -kultur. Fakultetet vil spille inn til begge rapportene. Endelige versjoner vil med sikkerhet påvirke prioriteringer i sektoren, noe fakultetet må ta hensyn til i arbeidet med langsiktige målsetninger.

Meld. St. 19 (2020-2021) *Styring av statlige universiteter og høyskoler* har utredet hvordan statlige universiteter og høyskoler kan innfri hele bredden av politiske mål for forskning og utdanning. Bunnlinjen er institusjonell handlefrihet for å hegne om den akademiske friheten. Fakultetet må særlig ta hensyn til anbefalingen om å tildele gradsrettigheter innenfor rettsvitenskap til de institusjonene som får akkreditering av NOKUT. Finansiering av nye studieplasser vil muligvis påvirke ressurssituasjonen ved De juridiske fakultetene. Videre vil

kvaliteten på den nasjonale profesjonsutdanningen i juss som per i dag er forvaltet av UiO, UiT og UiB måtte drøftes.

Meld. St. 14 (2019– 2020) *Kompetansereformen – Lære hele livet* og Meld. St. 16 (2020–2021) *Utdanning for omstilling: Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning* signaliserer ambisjoner om å åpne universitetene i større grad for livslang læring og sikre god dekning av studietilbud for hele landet. Bakgrunnen for kompetansesatsingen er behovet for omstilling og høy og oppdatert kompetanse i arbeidslivet. Profesjonsutdanningen har relevans for en rekke yrker der juridiske ekspertkompetanse er ettertraktet. Fakultetet bør være bevisst mulighetene i de kompetansepoltiske satsingene og ha en strategisk tilnærming til utdanning utover masterstudiet.

En sentral utfordring for fakultetets planlegging framover er at rettsvitenskap er organisert under samfunnsvitenskap i UHR-sektoren. Det påvirker graden av synlighet som fagområdet har i Langtidsplanen og andre sentrale forskningspolitiske dokumenter. At rettsvitenskap gjennomgående går under radaren, gir på den ene siden handlingsfrihet. På den andre siden er det avgjørende at jussen rolle i kunnskapsutviklingen beskrives eksplisitt i policydokumenter, programutvikling og i den interne samtalen på UH-institusjonene. Man kan ikke snakke om fornyelse, bærekraftig utvikling og innovasjon uten å legge til grunn en kunnskapsramme om rettslige forutsetninger og betydningen av lovgiving.

Kunnskapsgrunnlag

En strategiprosess skal bygge på en evaluering av måloppnåelse i og erfaringer fra forrige strategiperiode. Fakultetets deltakelse i evalueringen av rettsvitenskapelig forskning i Norge (JUREVAL) gir både en intern (egenevalueringsrapporten) og en ekstern (komiteens evalueringsrapporter) evaluering av fakultetets aktiviteter, produksjon og ressursituasjon i forrige ti-års periode.

I fakultetets innspill til evalueringsprosessen stilte vi spørsmål ved komiteens konklusjon om at ressursituasjonen for rettsvitenskapelig forskning er tilfredsstillende. Sett fra UiB sitt perspektiv møter ikke dagens ressursituasjon behovet for oppbygging av solide fagmiljøer på tvers av rettsdisipliner, som blant annet er nødvendig for å møte økt tverrfaglig og tverrsektoriell etterspørsel etter juridisk forskning. Fakultetet skal sammen med dekanen ved UiO og forskningsdekanen ved UiT ha et oppfølgingsmøte med Forskningsrådet den 28.4.22 om videre oppfølging av JUREVAL. Innspillene i møtet vil inngå fakultetets vurdering av hvilke resultater fra JUREVAL det vil være relevant å bygge videre på i strategiprosessen

UiB FRAM-rapporten om rammer for kvalitet i forskning og det videre arbeidet med utredning av hovedutfordringen «tid til forskning» er også et kunnskapsmateriale som er verdifullt for utvikling av strategien.

Videre vil fakultetets solide portefølje med innspill til sentrale forskningspolitiske prosesser bidra til kunnskapsbasen. Blant annet er følgende innspill er relevante:

- Innspill til Nasjonal strategi for rekruttering og forskerkarrierer
- Innspill til Nasjonal veileder for akademiske karriereløp
- Innspill til Stortingsmelding Energi for arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser
- Innspill til Nasjonal forsknings- og innovasjonsstrategi for ny klimavennlig energiteknologi (energi 21)
- Innspill til norsk deltakelse i det europeiske forskningssamarbeidet
- Revidering av Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028
- Revidering av porteføljeplanen for Humaniora og samfunnsvitenskap i Forskningsrådet
- Revidering av de temabaserte porteføljeplanene i Forskningsrådet

Hovedbudskapet i samtlige rapporter og innspill er behovet for økt bevissthet om rettsvitenskapens avgjørende rolle for bærekraftig utvikling og omstilling. For å styrke rollen til rettsvitenskap ytterligere kan det være relevant å drøfte/utrede følgende punkter i forbindelse med ny strategi:

- Ressurssituasjonen ved de juridiske fakultetene
- Rammene for utvikling av kvalitet for rettsvitenskapelig utdanning og forskning
- Særlige utfordringer knyttet til forskningsetikk og samfunnsansvar i rettsvitenskapen
- Koblingen mellom høy impact og potensiell innovasjon
- Mangfold for institusjonsutvikling og kvalitet i utdanning og forskning

Organisering og framdrift

Medlemmene i strategiprojektet og i det rådgivende organet vil sammen med framdriftsplan og milepæler vil presenteres på neste FU og SU-møte.

Følgende punkter er relevante for videre organisering:

- I arbeidet med strategien vil ansatte involveres der det er behov for innspill og erfaringer. Det vil kalles inn til gruppemøter, individuelle møter og/eller allmøter. Det skal ikke medføre merarbeid for de som engasjerer seg utenom å dele erfaringer og kunnskaper i møter, eventuelt se gjennom møtereferater og påse at innspillene brukes på riktig måte i utkast til strategien.
- Det lages en egen nettside for strategiprosessen der kunnskapsgrunnlaget, oppdateringer og saker til FU/SU og fakultetsstyret legges ut
- Det utvikles en kommunikasjonsplan for å sikre gjennomsiktighet i prosessen
- Det nasjonale symposiet om kvalitet i juridisk forskning som arrangeres ved fakultetet 3. november blir et ledd i strategiarbeidet
- Det arrangeres to allmøter i perioden: Ett innspillsmøte tidlig i prosessen for å drøfte behov, ønsker og visjoner for ny periode, så ett møte når utkast av ny strategi foreligger.
- Det gis to løypemeldinger til FU/SU og fakultetsstyret før endelig versjon skal vedtas i mars 2023.